

Interviews

In gesprek met raadsleden

Reportages

Burgers weten raad

Raad van de Straat

Raadsleden op de voet gevolgd

RAAD

MAGAZINE VOOR MAATSCHAPPELIJK BETROKKEN MENSEN

Raadsleden in beeld

RAAD is een eenmalige uitgave van het Actieprogramma Lokaal Bestuur, een gezamenlijk project van de Vereniging van Nederlandse Gemeenten en het Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties. Meer informatie is te vinden op www.raad2010.nl en www.actieprogramma.nl

HOOFDREDACTIE

Roelie Lenten, Lola Lemmens, Huri Sahin-Ardıç, Geertrude Haasnoot (Actieprogramma Lokaal Bestuur) en Liane ter Maat (VNG, afdeling Communicatie)

EINDREDACTIE

Sonja Ammerlaan (Son & Co), Josien Beele en Caroline Veneklaas (Kluwer)

TEKSTBIJDRAGEN

Jan van den Bekerom, Lara de Brito, Peter Castenmiller, Barbara Duvivier, Olga Hoekstra, Gerard Heetman (VNG) en Christiaan de Vlieger (VNG)

FOTOGRAFIE

Dirk-Jan Poot, Roy Breukelaar, Marsel Loermans, Dik Nicolai, Tagungszentrum Schloss Krickenbeck

OPMAAK

VerheulCommunicatie.com, Alphen aan den Rijn

DRUK

Senefelder Misset

MARKETING

Dorothe Flanagan, Larissa van der Leer (Kluwer)

UITGEVER

Melle Eijkelhoff (Kluwer)

WILT U IEMAND ANDERS OOK EEN GOEDE RAAD GEVEN?

**BESTEL NU
HET GRATIS
MAGAZINE**

Bestel GRATIS een extra exemplaar van RAAD op www.raad2010.nl. Test op de website ook meteen uw RQ of stuur de digitale versie van RAAD aan iemand anders door.

MEER INFORMATIE: WWW.RAAD2010.NL

Beste lezer,

Voor u ligt RAAD, een eenmalig magazine voor maatschappelijk betrokken mensen. Voor mensen die geïnteresseerd zijn in wat er om hen heen gebeurt, bijvoorbeeld in hun gemeente. RAAD vertelt over wat een gemeente doet, over de werking van het gemeentebestuur en over de rol van een raadslid daarbij. Maar RAAD gaat vooral over de persoon achter het raadslid.

Wie zijn die gemeenteraadsleden nu eigenlijk? Wat beweegt hen? Waar zetten zij zich voor in? Raadsleden zijn mensen met zeer uiteenlopende achtergronden. Die verscheidenheid laat RAAD zien.

Raadslid zijn is leuk en boeiend, wij weten dat uit eigen ervaring. Is het altijd spannend? Nee, soms gaat het om droge kost en is het tijdrovend. Je schaarse tijd verdelen over werk, raadslidmaatschap en de mensen om je heen is een hele puzzel.

Beginnende raadsleden realiseren zich dat niet altijd, zo bleek vorig jaar uit onderzoek van de door de Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG) ingestelde commissie-Aarts. Daarom komt het Actieprogramma Lokaal Bestuur – een project van de VNG en het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties – met RAAD.

RAAD laat zien wat het raadslidmaatschap inhoudt en op welke verschillende manieren raadsleden dit invullen. Wat ons betreft is het raadslidmaatschap zeer de moeite waard. Door u als raadslid in te zetten voor uw gemeente, kunt u het verschil maken.

Denkt u dat het raadslidmaatschap ook iets voor u is, dan kunt u in RAAD inspiratie opdoen en ontdekken hoe het is om daadwerkelijk raadslid te zijn.

Wij wensen u veel leesplezier en wellicht veel succes in de gemeenteraad!

ANNEMARIE JORRITSMALLEBINK

Voorzitter Vereniging van Nederlandse Gemeenten

Raadslid in Bolsward, 1978 - 1988

ANK BIJLEVELD-SCHOUTEN

Staatssecretaris van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties

Raadslid in Enschede, 1986 - 1989

Reportages

Op pad met Mohammed Mohandis in Gouda

Mohammed Mohandis is het jongste raadslid van Gouda. 'Marokkaanse mensen reageren vooral persoonlijk met de vraag waarom ik dit doe. Ik heb een missie.'

26

De raad bespied vanaf de publieke tribune

Een frisse blik. Die hadden ze in de gemeente Leeuwarden nodig, vond griffier Baudewijn Franssen. Hij stelde een burgervisiteatiecommissie voor, die de raad zou bespieden vanaf de publieke tribune.

59

Raad van de straat

'Hé heb je even?'

Tijdens wandel- of fietstochten wordt raadslid Cindy Zwaartman (CDA) uit Midden-Delfland vaak aangesproken door inwoners van 'haar' gemeente. Door met hen in gesprek te gaan en goed te luisteren, weet Zwaartman wat er speelt.

11

'We leven in een tijd waarin ontzettend veel problemen zijn'

Hij is het langstzittende raadslid van Nederland. Job Hoegee (77) uit Nieuwegein zit al ruim vijftig jaar voor de SGP in de gemeenteraad. In zijn werkplaats ontvangt de fietshersteller burgers op een heuse 'praatstoel'.

23

'Ik zie graag dat mensen zelf in actie komen'

Voor Jola van Dijk, raadslid voor de SP in de gemeente Nijmegen, bestaat het merendeel van haar werk als raadslid uit de contacten die zij heeft met burgers en de zaken die daaruit voortvloeien. Toch ziet Van Dijk het liefst burgers zelf actie ondernemen.

39

'Een raadslid kan zaken sneller in beweging krijgen'

Als voorzitter van eredivisieclub ADO Den Haag heeft Jan Lobel, raadslid in Zoetermeer voor de lokale partij Lijst Hilbrand Nawijn, zijn hart verpand aan voetbal. Maar niet alleen als voorzitter, ook als raadslid probeert hij de belangen van sportclubs te behartigen.

63

Interviews

'Het werk van raadsleden doet ertoe'

Minister-president Jan Peter Balkenende was zelf zestien jaar raadslid in Amstelveen. Hij kijkt met plezier terug op zijn tijd in de gemeenteraad.

6

'Je moet leren op de bal te spelen'

Haar entree in de gemeentepolitiek is op zijn minst opmerkelijk te noemen. Het raadslidmaatschap is Chantal Teunissen overkomen. 'Was ik voorbereid? Neel!', aldus de fractievoorzitter van het CDA in Nijmegen.

20

'De basis van wat we echt belangrijk vinden, delen we'

Katja Rusinovic en haar man Kim Bruggeman zitten beiden in de gemeenteraad. Zij voor de PvdA en hij voor het CDA. Ondanks de verschillen, hebben ze hetzelfde doel voor ogen: 'Het beste voor Dordrecht'.

33

'Je moet niet afwachten tot in maart 2010 de verkiezingsuitslag bekend is'

Als eenmansfractie in de oppositie lijkt het misschien alsof de Rotterdamse Christen-Unie-SGP als David tegen Goliath moet opboksen. 'Niets is echter minder waar', volgens Remco Oosterhoff.

40

'Ik heb mezelf echt moeten bewijzen'

Songül Mutluer is promovenda aan de VU Amsterdam. Naast het werk aan haar proefschrift en docentschap aan de universiteit, zit ze sinds 2006 voor de PvdA in de gemeenteraad van Zaanstad: 'Ik ben een doorzetter, als ik iets wil, zet ik alles op alles om dat te bereiken.'

56

'Als raadslid hanteer je de drie W's, de hoe-vraag is voor het college'

Jeroen Hatenoer geniet als fractievoorzitter van de VVD in Enschede van de politieke discussie: 'Je moet bereid zijn scherp te zijn in het debat, maar daarna moet je ook een biertje met elkaar kunnen drinken.'

64

'Het heeft wel iets spannends, om op de grens te wonen'

Als raadslid op de grens voor de Lokale Democraten in Venlo maakt Henk Brauer zich sterk voor meer samenwerking met de Duitse buurgemeenten.

76

Informatief

Wie is toch die lokale overheid?

Aan het hoofd van de provincie en de gemeente staan provinciale staten onderscheidenlijk de gemeenteraad. Artikel 125 van de Grondwet begint met deze woorden. RAAD beschrijft wat dat betekent.

13

Gereedschapskist van een raadslid

Om uw taken als raadslid goed te kunnen uitvoeren, beschikt u over instrumenten die een wettelijke basis hebben: de formele raadsinstrumenten.

38

De kunst van het campagne voeren

Zodra de gemeenteraadsverkiezingen in aantocht zijn, verschijnen de bekende posters en folders, en gaan politici stad of dorp in. Het van deur tot deur aankloppen om mensen te overtuigen op uw favoriete kandidaat te stemmen, begint in Nederland van de grond te komen.

67

Raadslid in 10 stappen

Raadsleden worden niet geboren, ze worden gemaakt. Hierbij tien stappen die u kunnen helpen op uw weg naar het raadslidmaatschap.

72

Politieke partijen

Om raadslid te worden, moet u lid zijn van een politieke partij. RAAD geeft een overzicht van de verschillende politieke partijen die in 2006 hebben deelgenomen aan de gemeenteraadsverkiezingen, gerangschikt op basis van de verkiezingsuitslag van 2006.

79

Portretten

Wie zijn die raadsleden?

De gemeenteraad wordt bevolkt door een zeer veelzijdig en kleurrijk gezelschap. Mensen met verschillende politieke voorkeuren, achtergronden, interesses en beroepen. RAAD zette tien raadsleden op de foto en vroeg naar hun persoonlijke inspiratiebronnen.

43

Lifestyle

Websites voor raadsleden

Op internet is veel relevante informatie voor raadsleden te vinden. RAAD selecteerde een aantal websites voor u.

12

Etiquette in de raad

Welk gedrag is gepast in de raadszaal en welke acties kunt u beter achterwege laten? RAAD heeft de etiquetteboekjes en het Reglement van Orde van de gemeenteraad erop nageslagen.

24

Boeken & Tijdschriften

Raadslid worden? Dat leer je vooral in de praktijk. Maar enige theoretische voorbereiding kan geen kwaad. Boeken lezen dus.

30

Aangeraden – Handige raadshulpjes

RAAD heeft wat handige raadshulpjes voor u uitgezocht.

36

Tassen

Het aanbod aan aktetassen, attachékoffers, dokterstassen en pilotenkoffers is indrukwekkend. Toch blijken voor het vervoeren van de stapels papier de plastic boodschappentassen van twintig eurocent en (eco-)innen tasjes van een paar euro zeer in trek.

70

Raadsleden op het internet

Het gebruik van internet verbetert de communicatie met de burger, maar ook met de media. RAAD heeft een aantal veelgebruikte mogelijkheden op een rijtje gezet.

74

70

‘Goed op de hoogte blijven is essentieel en kost tijd’

CARRIÈRE VAN MR. DR. JAN PETER BALKENENDE

(Biezelinge, Zeeland, 7 mei 1956)

- 2002 – heden Minister-president en minister van Algemene Zaken van het eerste, tweede, derde en vierde kabinet-Balkenende
- 2001 – 2002 Fractievoorzitter CDA-fractie Tweede Kamer der Staten-Generaal
- 1998 – 2002 Lid Tweede Kamer
- 1993 – 2002 Parttime bijzonder hoogleraar ‘Christelijk sociaal denken over maatschappij en economie’ aan de Vrije Universiteit Amsterdam
- 1984 – 1998 Stafmedewerker Wetenschappelijk Instituut CDA
- 1982 – 1998 Lid gemeenteraad CDA Amstelveen, waarvan van 1994 tot 1998 fractievoorzitter
- 1982 – 1984 Beleidsmedewerker juridische zaken bij het bureau van de Academische Raad

DE POLITIEKE ‘ROOTS’ VAN MINISTER-PRESIDENT JAN PETER BALKENENDE LIGGEN VOOR EEN DEEL IN DE GEMEENTERAAD VAN AMSTELVEEN. BALKENENDE KIJKT MET PLEZIER TERUG OP ZIJN TIJD ALS RAADSLID: ‘IK STOND MIDDEN IN DE SAMENLEVING. ALS RAADSLID BEN JE BEZIG MET HET BESTUURLIJKE PROCES, MAAR BOVENAL MET ONDERWERPEN DIE MENSEN RAKEN. JE BENT HEEL PRAKTISCH BEZIG.’ DAT HIJ IN DIE TIJD VOORAL BEKEND WERD MET ZIJN ‘KROKETTEN-MOTIE’, DAAR ZIET DE MINISTER-PRESIDENT DE HUMOR WEL VAN IN.

‘Het werk van raadsleden doet ertoe’

Minister-president Jan Peter Balkenende blikt terug op zestien jaar raadslidmaatschap

Politieke belangstelling had hij altijd al. In het Haagse torentje vertelt de minister-president over zijn eerste kennismaking met de politiek: ‘Vanaf mijn zestiende bezocht ik al raadsvergaderingen en Maatschappijleer was mijn favoriete vak op school. Als student raakte ik vervolgens verder betrokken bij de politiek en sloot ik me aan bij het CDJA, de jongerenafdeling van het CDA. Ik woonde afdelingsvergaderingen bij en nam deel aan de werkgroep ontwikkelings-samenwerking.’ In 1982 werd Balkenende gekozen tot raadslid in Amstelveen, een gemeente van toentertijd circa 70.000 inwoners. ‘Ik stond op een verkiesbare plek, op plaats negen. De verschillende acties van jongeren hebben hierbij een belangrijke rol gespeeld. Ik vond het erg mooi om gekozen te worden. Tijdens mijn studententijd was ik ook lid van de faculteitsraad en student-assistent.’ In het begin combineerde Balkenende zijn politieke carrière met zijn doctoraalexamen Nederlands Recht (1982) aan de VU Amsterdam en later met een drukke baan als jurist bij de

afdeling Juridische Zaken van het bureau van de Academische Raad: ‘Het kwam allemaal een beetje samen.’ Een volle agenda dus, voor het nieuwbakken gemeenteraadslid. De hoeveelheid werk die deze combinatie betekende, vond hij niet erg: ‘Ik werk snel, veel en graag.’ De periode tussen zijn afstuderen aan de VU en daarna het zoeken naar een baan, gaf Balkenende de tijd om zich even volledig te concentreren op de politiek: ‘Deze eerste drie maanden kon ik mij goed inwerken. Daarna werd ik aangenomen als jurist bij het bureau van de Academische Raad in Den Haag. In april 1984 ging ik werken bij het Wetenschappelijk Instituut van het CDA (WI). Ik combineerde het denkwerk in Den Haag met het praktische werk in Amstelveen.’

De treinreis van en naar Den Haag gebruikte hij om de vele stukken en notities te lezen. Hij kijkt met genoegen terug op deze periode: ‘Ik las alles van de commissies waar ik zelf lid van was, Ruimtelijke Ordening, financiën, cultuur, sociale zaken en werkgelegenheid en de commissie over het stads-

hart. Veel dingen krijg je mee uit de commissievergaderingen en uit stukken van algemene betekenis. Goed op de hoogte blijven is essentieel en kost tijd. Mijn werk was goed te combineren, de sfeer was constructief.'

GEMÊLEERD GEZELSHAP

'Als je begint als jong raadslid is alles even nieuw. De stapels papier, wat je wel en niet moet lezen. Hoe ga je om met het college? Met informele contacten?' Belangrijk zijn volgens Balkenende de 'oude rotten' in het vak: 'Door hun kennis en ervaring hoeft een nieuw raadslid niet zelf zijn weg te zoeken. Zij kennen het karakter van de gemeente en adviseren: "Let hier nu even op, dit is een gevoelig onderwerp dat al jaren speelt." Daar kun je veel van leren. Uiteindelijk kan het best zijn dat je zelf een andere keuze maakt, maar dat mag ook.' De CDA fractie in Amstelveen destijds, waarvan hij van 1994 tot 1998 uiteindelijk voorzitter was, noemt hij een 'gemêleerd gezelschap', met een combinatie van oudere raadsleden, ex-ondernemers en jongere politici: 'Onze fractievoorzitter was een gepensioneerd ondernemer, een fantastische man. Hij was de bindende factor in de fractie.'

De wisselwerking tussen verschillende mensen in een fractie, daar houdt Balkenende van: 'Onze fractievoorzitter kwam uit

het bedrijfsleven, terwijl ik zelf meer een ideologische invalshoek had. Zo kom je tot een divers samengesteld gezelschap. Deze verscheidenheid is een zaak van de politieke partijen zelf, maar een zekere balans in ervaring en doorstroom, tussen mannen en vrouwen, tussen mensen van Nederlandse en niet-Nederlandse afkomst, is nodig om goed te kunnen besturen. Dat maakt een fractie een interessant geheel. Politieke partijen moeten oog hebben voor inbreng uit verschillende hoeken, maar je kunt hier geen algemene verdeelsleutel op loslaten. Dit geldt niet alleen voor gemeenteraden, maar ook voor de Tweede Kamer.'

THEORIE EN PRAKTIJK

In zijn werk als raadslid had Balkenende te maken met de praktische invulling van vragen en onderwerpen die hij behandelde in zijn werk bij het Wetenschappelijk Instituut van het CDA (WI): 'Bij het WI kwamen vragen binnen waar mensen in het dagelijks leven mee zitten. Deze waren dezelfde als waarmee ik als raadslid in aanraking kwam. Ik heb die wisselwerking tussen theorie en praktijk als ontzettend verrijkend ervaren. Tot op de dag van vandaag heb ik daar voordeel van.' In zijn latere functie als bijzonder hoogleraar aan de VU ging het opnieuw om de meer theoretische invalshoek. Het raadslidmaatschap bood ook toen een

'Belangrijk zijn de oude rotten in het vak'

bijzonder prettig tegenwicht voor hem: 'Ik stond midden in de samenleving. Ik kijk dan ook met veel waardering terug op die zestien jaar raadslidmaatschap.'

De verankering van een raadslid in de samenleving is te merken in de interactie met burgers. Balkenende: 'Je bent bezig met het bestuurlijke proces, maar ook met onderwerpen die mensen raken. Je bent praktisch bezig. Contacten met de inwoners van een gemeente en de verschillende organisaties zijn daarbij belangrijk. Je kunt niet zonder deze contacten. Ik sprak regelmatig met bijvoorbeeld politie, brandweer en scholen. Als raadslid sta je tussen de mensen.' Opvallend vond de minister-president toen al de inzet van maatschappelijke organisaties: 'De verschillende organisaties hebben een belangrijke stem, waar politici zeker naar moeten luisteren. Je krijgt anders de situatie dat de gemeente overal de dienst uit maakt. De gemeente moet niet dicteren wat er gebeurt. Belangrijk is dat burgers zelf initiatief tonen, actief zijn. Hun eigen bijdrage is waardevol, daarvan moet de gemeentepolitiek gebruikmaken.' Hij noemt het voorbeeld van vernielingen en vervuiling in de gemeente Amstelveen in de jaren tachtig. 'Scholen liepen hier tegen op, maar namen zelf het voortouw door het probleem op de agenda te zetten en door contact op te nemen met de politie. De directe contacten tussen politieagenten en leerlingen in Amstelveen om het probleem aan te pakken waren een goed voorbeeld', aldus Balkenende.

INVESTEREN IN KENNIS

Maar met alleen een goede relatie met burgers en (maatschappelijke) organisaties is een goed raadslid er nog niet, meent Balkenende: 'Een raadslid moet zich blijven ontwikkelen, investeren in kennis is een welhaast onmisbare drive. Je moet goed op de hoogte zijn van wat er speelt, maar je hebt ook technische kennis nodig. Ik heb de nodige cursussen gevolgd.' Zelf leerde hij veel van zijn werk bij het WI als redactiesecretaris van Bestuursforum (maandblad van de bestuurdersvereniging van het CDA, red.) en ook in zijn rol als voorzitter van de redactie van het Handboek voor Gemeenteraadsleden: 'In Bestuursforum zorgde ik in de jaren tachtig voor een serie artikelen over de verantwoordelijke samenleving op lokaal niveau.'

VERANDERING

De laatste jaren in Amstelveen vervulde Balkenende de rol van fractievoorzitter. Zijn lokale politieke rol, die hij omschrijft als 'machtige opdracht' gaf hij elf jaar geleden op toen hij toetrad tot de Tweede Kamer: 'Na zestien jaar raadslid had ik niet het gevoel dat ik klaar was. Maar de partij vroeg mij kandidaat te willen zijn voor de Tweede Kamer en dat was natuurlijk ook een prachtige kans.' Balkenende ziet dat het werk van de gemeenteraad is veranderd vergeleken met de

tijd dat hijzelf deelnam aan de gemeentepolitiek: 'De inhoud van het werk is veranderd, door onder andere het dualisme en het proces van decentralisatie. De Wet Werk en Bijstand en de Wet maatschappelijke ondersteuning (waar de gemeenten verrijkende eigen bevoegdheden in hebben gekregen, red.) zijn voorbeelden van decentralisatie. Je moet veel meer op lokaal niveau kijken wat mensen nodig hebben. Door het dualistische proces is de afstand tussen het college en de raad groter geworden. In mijn tijd werd een wethouder uitsluitend uit de raad gekozen.' Juist door het lokale aspect is de opdracht van raadsleden een belangrijke, stelt de minister-president: 'De verantwoordelijkheid is groot. Je hebt het over de kwaliteit van bestaan voor mensen, over de eigen woonomgeving, over veiligheid. Deze zaken houden mensen erg bezig.' Hij geeft het voorbeeld van de autodiefstallen die plaatsvonden in 'zijn' Amstelveen: 'De aantallen waren niet zo hoog als de hoeveelheid diefstallen in bijvoorbeeld een buurgemeente als Amsterdam, maar het hield de bewoners bezig. De beleving is behoorlijk fors.' Zijn conclusie: 'Het werk van raadsleden doet ertoe. ❏'

HUMOR IN DE RAAD

Balkenende kijkt met trots terug op veel mijlpalen die hij heeft bereikt in de zestien jaar als Amstelveens gemeenteraadslid. Op de vraag waarop hij vooral trots is, kan Jan Peter Balkenende niet slechts één ding noemen: 'Dat is moeilijk te zeggen, ik vond alles leuk. Als ik toch iets moet noemen, is het de renovatie van het stadshart in Amstelveen. Dat was een investering van honderd miljoen euro. Het is leuk om te zien hoe het stadshart is vormgegeven, met onder andere het Cobramuseum. In het project speelden grote en kleine belangen een rol, die tegen elkaar moesten worden afgewogen.'

Toch wordt Balkenende als raadslid niet direct geassocieerd met de renovatie. In de media wordt vaak één ludieke actie aangehaald: 'De krokettenmotie'. De minister-president kan er wel om lachen: 'Je bent jaren bezig met de verantwoordelijke samenleving op lokaal niveau en datgene wat de aandacht trekt is de krokettenmotie. Dat is nu eenmaal ons lot. Het was een aardigheidje. Wij als fractie stelden dat de kwaliteit van de besluitvorming zou worden gediend als bij vergaderingen die duurden tot na 22.00 uur, kroketten werden geserveerd. De motie die hiervoor werd ingediend, werd grif ondertekend door de andere fracties. De VVD-fractie die naast ons zat, tekende direct. Volgens mij worden nu nog steeds kroketten geserveerd...'

Humor is belangrijk voor de minister-president. Hij komt nog met een grappig voorbeeld uit zijn tijd als lokaal politicus. 'Ik had uit Amerika een 'watchman' meegenomen. Toen er een spannende voetbalwedstrijd was, heb ik deze meegenomen naar een bespreking. Er werd zelfs op de publieke tribune meegekeken. Deze actie werd voorpagina-nieuws in de regionale pers. Naast serieuze zaken is ook humor belangrijk', relativeert hij.

'Na zestien jaar raadslid had ik niet het gevoel dat ik klaar was'

BEKENDE RAADSLEDEN

Niet alleen minister-president Balkenende is raadslid geweest. Een groot aantal prominente Nederlanders koos ervoor zich sterk te maken voor hun gemeente. Hieronder volgt een kleine greep uit bekende Nederlandse raadsleden.

Muzikante **Berdien Steunenberg**, beter bekend als Berdien Stenberg maakte furore als dwarsfluitiste. In 1998 werd ze politiek actief, als raadslid voor het CDA in Almere. Inmiddels is Steunenberg fractievoorzitter.

Weerman **Peter Timofeeff** besloot zich in 2006 kandidaat te stellen voor de toen nieuw opgerichte partij Seyst.nu in de gemeente Zeist. Seyst.nu behaalde drie zetels, waarvan Timofeeff er één bezet.

Schaatser **Hilbert van der Duim** mocht zich in de jaren '80 tot de internationale schaatstop scharen. Hij werd wereldkampioen (1980 en 1982) en Europees kampioen (1983 en 1984). Tien jaar na zijn laatste overwinning besloot Van der Duim een nieuwe strijd aan te gaan. Hij stond in 1994 als lijstduwer op de lijst van Plop, de Politiek Logisch en Oprechte Partij in Assen. Door voorkeursstemmen werd hij gekozen als raadslid. Hij was raadslid tot 1998.

Als omroepster bij Veronica, de AVRO en de Tros oogstte **Léonie Sazias** bekendheid. Later presenteerde ze met Martin Gaus het programma 'Dierenmanieren'. Sazias is het Hilversumse trouw

gebleven, maar verruilde haar plek op tv voor een plaats in de gemeenteraad. In 2006 deed ze aan de verkiezingen mee voor de lokale partij Democratisch Liberale Partij Hilversum (DLPH). De partij kreeg één zetel die Sazias bekleedt na het vertrek van haar voorganger in september 2006.

Met zijn toen nieuw opgerichte lokale partij Leefbaar Utrecht kwam muzikant en radiomaker **Henk Westbroek** tijdens de gemeenteraadsverkiezingen van 1998 als grote winnaar uit de bus. Tijdens verkiezingen twee jaar later, werd LU met 14 zetels de grootste partij van de Domstad. Westbroek maakte in 2002 een einde aan zijn politieke loopbaan.

Veel bekende Nederlanders worden tijdens verkiezingen ingezet als zogenaemde lijstduwers. Ze staan op een onverkiesbare plek, maar door hun bekende naam moeten zij kiezers verleiden hun stem uit te brengen op de partij die zij steunen. Bekende lijstduwers in het verleden waren onder anderen: voetballer Kevin Hoffland voor de VVD Brunssum, Cabaretier Vincent Bijlo voor Persectief'21 Bunnik, medewerker van Artsen zonder Grenzen Arjan Erkel voor CDA Rotterdam, BZN-zanger Jan Keizer voor Volendammers van Recht door Zee, Edam-Volendam, de broer van Pim Fortuyn, Simon Fortuyn voor Leefbaar Rotterdam, Rotterdam, Schilder Peter Klashorst voor Huisje Boompje Beestje Amsterdam, oud-politicus Frits Bolkenstein voor de VVD Amsterdam en acteur Serge Henri Valcke voor de SP Amsterdam.

Je bent bezig de kwaliteit van leven te bevorderen. Om hiermee bezig te zijn, dat is fantastisch. Het gaat om ideeënvorming, waar je met elkaar moet uitkomen. Een schitterende opdracht, maar het gaat niet vanzelf.' Een visie is noodzakelijk, een proactieve houding gewenst. 'Je moet ideeën hebben over hoe het samenspel tussen de mensen en hun lokale omgeving anders kan. Als je wat afwachtend bent, is dat voor jezelf niet bevorderlijk. Dat is ook niet goed voor het raadswerk. Een ambtenaar moet overigens weten waar zijn verantwoordelijkheid eindigt en die van anderen begint. Hij moet kunnen zeggen: "tot hier reikt mijn verantwoordelijkheid, nu bent u aan zet". Dit geldt ook voor de verhouding tussen de raad en het college, en in de wisselwerking met de burgers. Een raadslid heeft ideeën nodig, maar het veld moet die ideeën aanreiken. Dat maakt het verschil!' **«**

'EEN KWESTIE VAN DRIE STAPPEN'

Met zestien jaar ervaring als raadslid en inmiddels doorgestroomd tot het hoogste politieke ambt van Nederland, is minister-president Jan Peter Balkenende wellicht dé aangewezen persoon om zijn visie te geven op het raadslidmaatschap. Waar een goed raadslid volgens hem aan moet voldoen? 'Dat is een kwestie van drie stappen. Je moet heel goed weten welke koers je wilt varen, wat je ideeën en idealen zijn. Daarbij moet je investeren in jezelf en in het contact met anderen. En gebruik de ervaringen van anderen. Belangrijk is het om stil te staan bij het feit dat het raadslidmaatschap een waardevolle ervaring is, maar ook een forse investering vereist. Het kost tijd, maar het geeft ook energie. Het is leuk om te zien hoe zaken kunnen veranderen.'

'Hé, heb je even...'

TIJDENS WANDEL- OF FIETSTOCHTEN WORDT RAADSLID CINDY ZWAARTMAN (CDA) UIT MIDDEN-DELFLAND VAAK AANGESPROKEN DOOR INWONERS VAN 'HAAR' GEMEENTE. DOOR MET HEN IN GESPREK TE GAAN EN GOED TE LUISTEREN, WEET ZWAARTMAN ZO WAT ER SPEELT.

Politica Cindy Zwaartman, raadslid voor het CDA in de gemeente Midden-Delfland hoort het wel vaker als ze op haar fiets door dorpen in haar gemeente een rondje maakt: 'Hé heb je even...'. Dorpsgenoten kennen Zwaartman goed en schromen niet om haar aan te spreken over zaken die hen bezighouden. Bijvoorbeeld over het parkeerprobleem dat speelt in haar oude woonwijk, Zuydmade. Zwaartman werd, na op de fiets een bezoek te hebben gebracht aan haar ouders, aangesproken door een buurtbewoner.

VREEMDPARKEERDERS

'Sinds de buurgemeente het betaald parkeren heeft ingesteld, hebben de buurtbewoners overlast van vreemdparkerders van de nabijgelegen school en het ziekenhuis', legt ze het probleem uit. 'Parkeerplekken staan vol en als de bewoners zelf thuis komen van hun werk, dan kunnen zij hun eigen auto niet kwijt.' Zwaartman besloot het probleem bespreekbaar te maken in de commissie Grondgebied. Ze stelde voor onderzoek te doen naar het vreemdparkeren: 'Dit onderzoek was om te kijken of de signalen die de buurtbewoners geven, ook kloppen. Het bleek dat het parkeren niet in die getale voorkwam, dat het tot last kan zijn.' Toch is het wat Zwaartman betreft, nog niet afgelopen. De wijk is oud en heeft ook een oude parkeernorm. Er gaat gebouwd worden bij Zuydmade,

waardoor de oude norm niet meer toereikend is. Zwaartman heeft samen met de andere partijen gevraagd om een nieuw, aangepast onderzoek naar het parkeren. Het traject loopt nog.

KERSTBOMEN

Tijdens een andere fietstocht kwam Zwaartman langs de gemeentelijke jeu des boules baan. Ze werd aangesproken door de spelers, die vertelden dat ze problemen hadden gehad met de plaats van de kerstbomenverkoop. 'De verkoop vindt plaats op een afgebakend terrein, met een omheining erom', legt het raadslid uit. 'Die omheining was over de jeu des boules baan getrokken. De spelers hadden dat gemist toen de vergunning werd verleend. Ze vertelden dat ze in de wintermaanden bij goed weer gewoon doorspeelden, maar dat kon toen niet vanwege die omheining.' Zwaartman had deze klacht onthouden en afgelopen kerst attendeerde ze het college erop om bij het verlenen van de vergunning de omheining iets te verplaatsen, zodat deze niet over de baan liep. De kerstbomenverkoop kon ongehinderd doorgaan en ook de jeu des boulers konden op deze manier doorspelen. Niet alleen door haar tochten in de gemeente hoort Zwaartman wat er speelt. 'Ook e-mail is een heel goed medium. Maar, we nodigen de schrijvers van e-mails ook uit in de fractie, zodat ze hun verhaal mondeling kunnen toelichten. Als je tegenover elkaar zit, dan krijg je toch beter inzicht in de klacht en vaak direct antwoord.' **«**

Websites voor raadsleden

OP INTERNET IS VEEL RELEVANTE INFORMATIE VOOR RAADSLEDEN TE VINDEN. RAAD SELECTEERDE EEN AANTAL WEBSITES VOOR U.

VERENIGING VAN NEDERLANDSE GEMEENTEN

www.vng.nl

Samen met alle gemeenten stáát de VNG voor kracht en kwaliteit van het lokaal bestuur. Een van de taken van de VNG is de belangenbehartiging van alle gemeenten bij andere overheden, zoals Tweede Kamer, Kabinet, IPO en maatschappelijke organisaties. De platformfunctie wordt onder meer uitgeoefend via ledenraadplegingen en de provinciale afdelingen. Raadsleden kunnen de website raadplegen voor praktijkvoorbeelden en beleidsinhoudelijke 'raadgevers'. Via de website kunt u zich ook abonneren op de digitale raadsledennieuwsbrief.

ACTIEPROGRAMMA LOKAAL BESTUUR

www.actieprogramma.nl

Het Actieprogramma Lokaal Bestuur is een vierjarig project (2007-2010) van de VNG en het Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties met als doel het versterken van het lokaal bestuur. Het Actieprogramma richt zich op het samenspel tussen alle spelers in het lokaal bestuur en zet daarbij de Quick Scan Lokaal Bestuur in. Speciale aandacht is er voor raadsleden. Voor hen organiseert het Actieprogramma workshops over kennis en vaardigheden en regionale en lokale bijeenkomsten over actuele thema's.

RAADSLID.NU

www.raadslid.nu

Raadslid.Nu is de Nederlandse Vereniging voor Raadsleden. De vereniging biedt een platform voor discussie over onderwerpen waar raadsleden nauw bij betrokken zijn, uitwisseling van ideeën en initiatieven, en informatie over het werk als raadslid.

INSTITUUT VOOR PUBLIEK EN POLITIEK

www.publiek-politiek.nl

Het Instituut voor Publiek en Politiek (IPP) ziet het als zijn missie om burgers te informeren over hoe de politiek en de maatschappij functioneren. Zo wil het IPP burgers enthousiast maken om daar zelf ook actief aan deel te nemen. In opdracht van gemeenten organiseert het IPP bijvoorbeeld cursussen politieke participatie. Voor raadsleden organiseert het IPP verschillende bijeenkomsten, onder andere over burgerparticipatie.

Wie is toch die lokale overheid?

Gemeentehuis van Hilversum

AAN HET HOOFD VAN DE PROVINCIE EN DE GEMEENTE STAAN PROVINCIALE STATEN ONDERSCHIEDENLIJK DE GEMEENTERAAD. ARTIKEL 125 VAN DE GRONDWET BEGINT MET DEZE WOORDEN. VAAK WORDT DIT ARTIKEL POPULAIR SAMENGEVAT MET: 'DE GEMEENTERAAD IS HET HOOGSTE ORGAAN'. RAAD BESCHRIJFT WAT DAT BETEKENT. OOK KOMT AAN BOD WAT DE TAKEN EN BEVOEGDHEDEN VAN DE VERSCHILLENDE GEMEENTE-BESTUURDERS ZIJN, WIE NU WIE ONDERSTEUNT EN HOE HET WERK VAN HET GEMEENTEBESTUUR IS GEORGANISEERD.

GEMEENTEBESTUURDERS

Om bij de structuur te beginnen: de gemeenteraad maakt deel uit van het gemeentebestuur, dat naast raadsleden bestaat uit de burgemeester en het college van wethouders. Ambtenaren ondersteunen de bestuurders in de uitoefening van hun taken. Deze structuur van het gemeentebestuur is rond 1850 voor het eerst vastgelegd met het doel dat er snel en efficiënt gehandeld kon worden bij zaken die speelden in de directe leefomgeving van mensen. In die tijd woonden er ongeveer 3 miljoen mensen in Nederland en waren er maar liefst 1209 gemeenten. Momenteel zijn er meer dan 16 miljoen Nederlanders en 441 gemeenten. Het takenpakket van het gemeentebestuur is in de loop der tijd aanzienlijk toegenomen. Vanuit de gedachte dat een gemeente als lokale overheid een energieke, slagvaardige en efficiënte overheid is, hebben gemeenten een steeds grotere rol gekregen. Tegelijkertijd is het lokaal bestuur veel 'politieker'

In de praktijk zijn er gelukkig ook jonge mensen die gepassioneerd zijn door de lokale politiek

WEET U DAT...

... er op 1 januari 2009 in totaal 9.953 raadsleden waren? Daarvan is 26% vrouw. Het percentage vrouwelijke raadsleden is in de afgelopen jaren toegenomen.

bron: www.vng.nl

geworden. Door deze ontwikkelingen is de organisatie van het gemeentebestuur door de jaren heen veranderd.

Het was vroeger al niet de bedoeling dat het besturen van de gemeente een dagtaak was die alleen door fulltime politici zou kunnen worden vervuld. Ook nu nog is het belangrijk dat raadsleden, als medebestuurders van een gemeente, goed bekend zijn met de gang van zaken in hun omgeving en daarom actief blijven deelnemen aan het sociale leven in hun gemeente. Mede hierom zijn raadsleden van oudsher inwoners van de gemeente en is het raadslidmaatschap nog steeds een 'parttime functie'.

Voor een goede uitvoering van de verschillende raadsbesluiten was het aanvankelijk zo geregeld dat enkele raadsleden deze uitvoerende taken toebedeeld kregen. Deze 'bijzondere raadsleden' waren de wethouders. Zij ontvingen hiervoor een extra vergoeding. Tot ver in de twintigste eeuw is de functie van wethouder in de meeste gemeenten een parttime functie gebleven.

Met zoveel goedwillende vrijwilligers in het lokaal bestuur is het van belang dat iemand vanuit zijn of haar deskundigheid de besluitvorming in goede banen kan leiden en erop toeziet dat er geen besluiten worden genomen die in tegenspraak zijn met nationale wetgeving. Dat was oorspronkelijk de reden waarom de rijksoverheid een professionele functionaris benoemde: de burgemeester. Deze kon als onafhankelijk voorzitter van zowel de raadsvergadering als het college van burgemeester en wethouders (b&w) ervoor zorgen dat de besluitvormingsprocedures zorgvuldig verliepen. Deze rol is tot op de dag van vandaag onveranderd gebleven.

HET RAADSLID TOEN EN NU

Rond 1850 waren raadsleden achtenswaardige heren die op basis van hun persoonlijk gezag en aanzien in de gemeente werden verkozen. Pas aan het einde van de negentiende eeuw gingen personen op basis van gedeelde ideologie en maatschappijvisie samenwerken en ontstonden in Nederland politieke partijen. Het algemeen kiesrecht werd in verschillende fasen ingevoerd, waardoor de politiek niet meer het unieke domein van 'respectabele heren' was. Er ontstonden fracties van personen die op basis van een partijprogramma met elkaar samenwerkten. De taken en verantwoordelijkheden

De gemeenteraad is het hoogste orgaan van de gemeente

van het lokaal bestuur, en dus ook die van raadsleden, namen aanzienlijk toe. Maar anno 2009 is het raadslidmaatschap nog steeds een bijbaan, ook al is de tijdsinvestering relatief fors. Vaak wordt wel gesteld dat het raadslidmaatschap daarom vooral aantrekkelijk is voor mensen die zich al in de tweede helft van hun carrière bevinden of wellicht al met de VUT of gepensioneerd zijn. In de praktijk zijn er gelukkig ook jonge mensen die gepassioneerd zijn door de lokale politiek en het raadslidmaatschap, maar zij vormen nog wel een minderheid.

DE WETHOUDER

Tegenwoordig is het wethouderschap in het gros van de gemeenten meer dan een fulltime baan, met een bijpassende vergoeding. In gemeenten met minder dan 18.000 inwoners zijn er nog steeds parttime wethouders. Dat betekent dat in die gemeenten wethouders vaak nog een andere bron van inkomsten hebben. In de loop van 2009 kan de gemeenteraad van deze gemeenten echter ook per wethouder bepalen voor welke betrekkingssomvang hij wordt benoemd. Het is vanaf dan in die gemeenten mogelijk fulltime wethouders te benoemen als daarvoor voldoende wettelijke ruimte is. De functie van wethouder is door de jaren heen steeds belangrijker geworden. Van louter 'uitvoerders' werden zij veel meer 'aanvoerders'. De functie van wethouder en raadslid kon tot 2002 worden gecombineerd. Wethouders waren altijd aanwezig in de vergaderingen van hun eigen fractie. Eventuele tegenstellingen en weerstanden werden daar al weggenomen, zodat in de openbare raadsvergaderingen de kaarten al waren geschud. Met de invoering van het dualisme in 2002 is hierin verandering gekomen. Raadsleden kunnen nog steeds wethouder worden, maar op dat moment dienen zij het raadslidmaatschap op te geven. Als wethouders aftreden, kunnen zij niet automatisch terugkeren in de raad. De wetgever heeft het verder mogelijk gemaakt dat ook personen die niet eerst als raadslid zijn gekozen wethouder kunnen worden. Dat heeft de mogelijkheden om wethouderskandidaten te selecteren aanzienlijk vergroot. Het is zelfs mogelijk dat personen vanuit een andere gemeente wethouder worden. Wethouders worden steeds meer professionele bestuurders. In veel gemeenten zijn zij nog steeds de 'aanvoerder' van hun partij. Toch is de afstand van een wethouder tot de eigen fractie de laatste jaren iets

DUALISME ZORGT VOOR DUIDELIJKE ROLVERDELING

De invoering van het dualisme in 2002 was gericht op het scheiden van de taken, verantwoordelijkheden en bevoegdheden van de raad en het college. Op basis van een uitgebreid advies van de Staatscommissie Dualisme en Lokale Democratie (beter bekend als de 'Staatscommissie Elzinga') is in 2002 de structuur van het lokaal bestuur ingrijpend gewijzigd. De meest opvallende wijziging is dat wethouders sinds invoering van het dualisme geen raadslid meer kunnen zijn. Zij zijn niet meer automatisch bij elke fractievergadering aanwezig. Ook mag een wethouder niet meer het woord voeren tijdens een raadsvergadering, tenzij de raad hem of haar heeft uitgenodigd. Dit laatste wordt echter in 2010 (bij de volgende raadsverkiezingen) weer aangepast: een wethouder mag dan weer zonder uitnodiging aanwezig zijn en het woord voeren tijdens een raadsvergadering. Er is dus een duidelijk onderscheid gemaakt tussen enerzijds de raad, waar de besluitvorming plaatsvindt, en anderzijds het college van b&w, dat raadsbesluiten voorbereidt en uitvoert. Vanwege dit onderscheid wordt gesproken over 'dualisme'. Verder is met het dualisme beoogd dat raadsleden meer invulling geven aan hun rol als volksvertegenwoordigers en daarmee de afstand tussen gemeentebestuur en burgers verkleinen.

groter geworden, waardoor ze kwetsbaarder zijn als er meningsverschillen ontstaan tussen de wethouder en de raad of zijn eigen politieke groepering.

DE BURGEMEESTER, GEEN POLITICUS

Het ambt van burgemeester geniet hoog aanzien, zeker bij de inwoners van een gemeente. De burgemeester ontleent hieraan een aanzienlijk gezag, ook binnen het lokaal bestuur. Binnen het college van b&w zijn burgemeesters bovendien verantwoordelijk voor een aantal inhoudelijke taken, waarover zij afspraken dienen te maken met de raad. Nederland kent een benoemde en geen gekozen burgemeester. De discussie om een gekozen burgemeester in Nederland mogelijk te maken, wordt al bijna vijftig jaar gevoerd. Bij de selectie van een nieuwe burgemeester wordt in elke gemeente een adviescommissie ingesteld. Deze bestaat meestal uit de fractievoorzitters van alle in de raad vertegenwoordigde partijen. De adviescommissie stelt een profiel op voor de nieuwe, gewenste burgemeester. Kandidaten die solliciteren worden getoetst aan dat profiel. De meest geschikte kandidaten voeren één of meer gesprekken met de voltallige adviescommissie. Deze commissie brengt uiteindelijk het advies uit. De huidige praktijk is dat de minister dit advies zonder enige terughoudendheid overneemt. Daarmee is in Nederland momenteel feitelijk sprake van een door de raad gekozen burgemeester. De ambtsperiode van de burgemeester is zes jaar en daarmee niet gelijk aan de zittingsperiode van het college van b&w. Als benoemde functionaris is een burgemeester geen politicus. Zijn belangrijkste taak is

bovendien om zowel onafhankelijk voorzitter te zijn van het college van burgemeester en wethouders als van de gemeenteraad. De burgemeester mag niet meestemmen in de gemeenteraad, maar heeft wel stemrecht in het college van b&w.

De burgemeester is verantwoordelijk voor de openbare orde en veiligheid binnen de gemeente. Dit is een taak die door de rijksoverheid is opgedragen en waarover de gemeenteraad daarom op het eerste gezicht weinig heeft te zeggen. Zo maakt de burgemeester samen met de officier van justitie en de chef van de politie (de zogenaamde 'driehoek') afspraken over de inzet van de politie en de speerpunten in het veiligheidsbeleid. De raad kan als het gaat om het veiligheidsbeleid wel verzoeken richten aan de burgemeester. Bovendien kan de raad veel beleid in de preventieve sfeer voorstellen en goedkeuren, waardoor de raad toch belangrijke invloed heeft op de veiligheid in de gemeente. De raad kan, zo is artikel 180 van de Gemeentewet bepaald, ook de burgemeester ter verantwoording roepen voor het door hem gevoerde bestuur.

GEMEENTERAAD: COLLEGEPARTIJEN EN OPPOSITIEPARTIJEN

De gemeenteraad is het hoogste orgaan van de gemeente en niet de burgemeester, zoals veel mensen denken. Dat betekent dat de gemeenteraad voor een belangrijk deel het beleid van de gemeente bepaalt.

DE REKENKAMER

Rekenkamers hebben als opdracht onderzoek te doen naar de doelmatigheid, doeltreffendheid en rechtmatigheid van het gemeentelijk beleid. De nadruk ligt niet zozeer op een controle van de financiën – daarvoor kan de raad een beroep doen op een accountant – maar eerder op de resultaten van het gevoerde beleid. Gemeenten hebben een grote vrijheid in de vormgeving van een rekenkamer. Zo kunnen gemeenten ervoor kiezen om enkele raadsleden lid te maken van de rekenkamer. Dat wordt een rekenkamercommissie genoemd. Voordeel hiervan is dat de lijnen naar de raad heel kort zijn. Het nadeel is dat de rekenkamer in politiek vaarwater terecht kan komen. Ongeveer de helft van de gemeenten heeft er daarom voor gekozen dat de rekenkamers bemenst worden door deskundigen, die niet politiek actief zijn in die gemeente.

Er bestaat een duidelijk onderscheid tussen fracties die met een wethouder vertegenwoordigd zijn in het college van b&w, de 'collegepartijen', en de overige fracties, de 'oppositiepartijen'. Collegepartijen zijn meestal beter geïnformeerd. Daartegenover staat dat ze onder aanzienlijke druk staan om de voorstellen van het college te steunen. Zodra een collegepartij tegen een voorstel van het college stemt, wordt meteen gesproken over een politieke crisis en kan het college van b&w uit elkaar vallen.

Als een college valt, leidt dat niet tot nieuwe verkiezingen. Gemeenteraadsverkiezingen vinden slechts één keer in de vier jaar plaats. Alle gekozen raadsleden kunnen vier jaar blijven zitten. Dat is zelfs zo als ze geen enkele vergadering bezoeken of als ze ruzie krijgen met hun eigen fractie. Niemand kan ze wegsturen, dat kan alleen de kiezer doen bij de nieuwe verkiezingen. Dat betekent dat wanneer een college van b&w tussentijds aftreedt, dezelfde gemeenteraad weer onderling afspraken moet gaan maken. Uitzondering op de vaste cyclus van verkiezingen om de vier jaar zijn de verkiezingen bij gemeentelijke herindelingen: als een aantal gemeenten samengaat in een nieuwe gemeente, wordt een nieuwe raad gekozen.

HET COLLEGE VAN BURGEMEESTER EN WETHOUDERS

Burgemeester en wethouders, het college van b&w, vormen het dagelijks bestuur van een gemeente. Het college voert het personeelsbeleid van de gemeentelijke organisatie. Het heeft voor de uitvoering van haar taken tal van wettelijke bevoegdheden. De Gemeentewet gaat uit van 'collegiaal bestuur door het college'. Artikel 53a kent een zorgplicht voor de burgemeester 'om de eenheid van het collegebeleid zoveel mogelijk te bevorderen'. Iedere wethouder heeft een eigen taakgebied of portefeuille, maar het college neemt altijd in gezamenlijkheid besluiten.

Het college is over het gevoerde beleid verantwoordelijk schuldig aan de gemeenteraad en kan door de gemeenteraad ter verantwoording worden geroepen. Als de gemeenteraad het niet eens is met een collegebesluit, kan de raad dit besluit echter niet herroepen. Wel kan de raad er bij het college op aandringen een ander besluit te nemen. In het uiterste geval kunnen een of meerdere wethouders naar huis worden gestuurd.

ROLLEN VAN DE RAAD: KADERSTELLEN, CONTROLEREN EN VERTEGENWOORDIGEN

De raad heeft drie rollen: kaderstellen, controleren en het vertegenwoordigen van inwoners.

Kaderstellen

De raad wordt geacht om de algemene beleidskaders vast te stellen waarbinnen het college van b&w moet functioneren.

Anno 2009 is het raadslidmaatschap nog steeds een bijbaan, ook al is de tijdsinvestering relatief fors

Deze 'kaderstellende' rol blijkt in de praktijk niet eenvoudig. Het vereist dat raadsleden nadenken over een meerjarige strategische visie op de gemeente in het algemeen en op de verschillende beleidsterreinen in het bijzonder. Er zijn raden die weinig tijd besteden aan 'kaderstellen', maar alleen reageren, bijvoorbeeld op incidenten of op voorstellen van het college van b&w. Daarmee doet zo'n raad afbreuk aan de mogelijkheden die hij eigenlijk heeft om de lijnen uit te zetten, om het hoogste orgaan te zijn.

Controleren

Het dualisme heeft de uitvoerende taken en verantwoordelijkheden van het college van b&w uitgebreid. Tegelijkertijd moet de raad een en ander controleren. Hij heeft hiervoor verschillende mogelijkheden ter beschikking. In een goede planning- en controlecyclus worden door de ambtelijke organisatie regelmatig voortgangsverslagen over de verschillende ontwikkelingen en resultaten opgesteld. Daarnaast dient het college tenminste één keer per jaar verantwoording af te leggen aan de raad over de uitgaven en de daarmee behaalde resultaten. Verder beschikt elke gemeente verplicht over een rekenkamer, die tot taak heeft zelfstandig en onafhankelijk onderzoek te doen naar de efficiency en effectiviteit van het gemeentelijk beleid.

Vertegenwoordigen

Een derde taak van raadsleden is het vertegenwoordigen van inwoners. Het is een taak die in de loop der jaren veranderingen heeft ondergaan, onder meer doordat de taken en verantwoordelijkheden van het lokaal bestuur zijn toegenomen.

In het verlengde daarvan verandert ook de relatie tussen de steeds mondigere en beter opgeleide burgers en het gemeentebestuur. Verwachtingen van burgers over de kwaliteit van de gemeentelijke organisatie nemen toe, waardoor zij kritischer zijn op de geleverde prestaties en sneller daar tegen zullen ageren. Bovendien worden burgers steeds mobieler en neemt daarmee hun binding met één specifieke gemeente af. Voor raadsleden betekent het, dat zij goed bereikbaar moeten zijn voor burgers en steeds bereid moeten zijn het gesprek met hen aan te gaan. Dat kan wel eens lastig zijn, als je net wilt gaan eten en er belt een boze burger. Ook de lokale media weten raadsleden goed te vinden. Naast burgers zijn er vele lokale instellingen, organisaties en verenigingen die graag in gesprek willen met de raad. De taak van de raad als volksvertegenwoordiger is al met al behoorlijk arbeidsintensief.

AMBTELIJKE ONDERSTEUNING

De raad en het college worden in de uitoefening van hun taken ondersteund door respectievelijk de griffier en de ambtelijke organisatie. Aan het hoofd van de ambtelijke organisatie staat de gemeentesecretaris.

Griffie

Het dualisme beoogde de positie van de raad te versterken. Voor de invoering hiervan had de raad nauwelijks ambtelijke ondersteuning. Dit is in 2002 veranderd door binnen de gemeente een aparte ambtelijke staf voor de raad wettelijk verplicht te stellen. Dit is de griffie. Invulling van zo'n griffie kan per gemeente verschillen. In sommige gemeenten wordt

deze functie uitgeoefend door één ambtenaar, de raadsgriffier, soms zelfs in een parttime aanstelling. In zo'n situatie beperkt de rol van de griffier zich meestal tot zaken als het voorbereiden van vergaderingen en het verspreiden van de stukken. In andere gemeenten bestaat de griffie uit een groter aantal ambtenaren met verschillende deskundigheden die de raad ondersteunen met het uitwerken van beleidsalternatieven en het verzamelen van relevante informatie.

De gemeentesecretaris, hoofd van de ambtelijke organisatie

Aan het hoofd van de ambtelijke organisatie staat de gemeentesecretaris, niet de minst belangrijke 'speler' in het lokale bestuur. Door de schaalvergroting van gemeenten en het toenemende takenpakket, ziet elke ambtelijke organisatie zich genoodzaakt om permanent aandacht te besteden aan professionalisering. Een belangrijke uiting van professionaliteit is dat de ambtelijke organisatie in staat is een goede communicatie met de raad in stand te houden. De gemeentesecretaris vormt in dit proces een belangrijke schakel. De gemeentesecretaris is niet alleen het hoofd van de ambtelijke organisatie, hij is bovendien altijd aanwezig bij de vergaderingen van het college van b&w. Hierdoor legt hij de verbinding tussen de organisatie en de politiek. Desondanks ondersteunt de ambtelijke organisatie niet de raad, maar het college. Alleen het college is bevoegd in overleg met de gemeentesecretaris opdrachten te geven aan de ambtenaren.

Daarnaast is voor het ondersteunen van de raad ambtelijke bijstand mogelijk via de griffier en op basis van de eigen regels van de gemeente. Via de Verordening ambtelijke bijstand en fractieondersteuning kan hieraan invulling worden gegeven.

In de regel zal een goede ondersteuning van raadsleden afhankelijk zijn van de wijze waarop griffier en gemeentesecretaris hierover communiceren, maar ook van de grootte van de griffie. In kleine gemeenten kan de griffie in de regel slechts een beperkte ondersteunende rol spelen en zal dus een groter beroep worden gedaan op de reguliere ambtelijke organisatie. In grote gemeenten zal de griffie groter in omvang zijn en dus makkelijker een ondersteuningsvraag kunnen honoreren.

De raad kan op basis van de Verordening ambtelijke bijstand en fractieondersteuning ook middelen ter beschikking stellen om fracties extra ondersteuning te kunnen geven. De fracties kunnen met die middelen ieder voor zich extra menskracht van bijvoorbeeld partijgenoten aantrekken om voorbereidend werk te doen, correspondentie te verzorgen en het secretariaat van de fractie te voeren.

VERKIEZINGEN EN COLLEGEVORMING

De raad wordt gekozen door de inwoners van de gemeente. Na de verkiezingen wordt op basis van de afzonderlijke partijprogramma's bekeken welke partijen het beste bij elkaar passen én bovendien kunnen steunen op een meerderheid in de raad. Vervolgens beginnen de onderhandelingen, waarbij verschillende vormen denkbaar zijn, van het inschakelen van een externe procesbegeleider ('formateur') of een actieve rol van de burgemeester tot openbare onderhandelingen door alle fractievoorzitters gezamenlijk of 'geheime' afspraken in achterafzaaltjes of bij mensen thuis. Op zeker moment is er inhoudelijke overeenstemming en is duidelijk welke combinatie van partijen wethouders aanstellen. Hoeveel wethouders elke partij 'krijgt' en welke beleidsterreinen elke wethouder gaat behartigen maakt meestal deel uit van het akkoord tussen de onderhandelaars: het coalitieakkoord.

Vervolgens begint de periode van uitvoering van de afspraken. Deze moeten worden vertaald in concrete plannen die de raad moet goedkeuren. Het raadslid probeert natuurlijk zo goed mogelijk het eigen verkiezingsprogramma van zijn politieke partij te realiseren. Daarbij moet hij of zij wel rekening houden met de haalbaarheid van die ambities, mede gezien het collegeprogramma dat door een meerderheid in de raad gesteund wordt. Dat is het politieke handwerk van geven en nemen, van compromissen sluiten of van soms juist felle en onwrikbare standpunten innemen. Het is ieders eigen inschatting welke aanpak het beste past. Ook zal het raadslid op de terreinen waarvan hij of zij 'woordvoerder' is geworden, concrete resultaten proberen te behalen.

Hoewel een collegeprogramma geacht wordt richting te geven aan het beleid voor een periode van vier jaar, doen zich ook vele maatschappelijke ontwikkelingen en onverwachte gebeurtenissen voor die om ad hoc reacties van en stellingnames door de raad vragen. Daardoor kunnen afspraken veranderen en kan de samenwerking tussen coalitiepartijen onder druk komen te staan. Partijen die niet in het college zijn vertegenwoordigd, zullen het niet nalaten om dergelijke binnenbrandjes flink op te stoken, terwijl de lokale pers graag zal berichten over vermeende conflicten en ruzies. Dat maakt het ambt enerverend. Het gaat tegelijkertijd gepaard met emoties. Raadsleden, wethouders en burgemeesters leven 'in een glazen huis', alles wat niet goed gaat, ligt direct op straat.

VERGADERINGEN VAN RAAD EN RAADSCOMMISSIES

Het raadslidmaatschap lijkt te bestaan uit een aaneenschakeling van vergaderingen: in de raad, in voorbereidende raadscommissies, in de eigen partij, met burgers en maatschappelijke organisaties. Het tijdsbeslag is groot en iedereen wil iets van u. Dat is iets om tevoren goed over na te denken. De raadsvergadering, die in de meeste gemeenten, met uitzondering van de zomerperiode, maandelijks plaatsvindt, is de belangrijkste bijeenkomst. Alleen daar kunnen, bij stemming, besluiten worden genomen. Veel van de voorbereidende besprekingen vinden echter plaats in zogenoemde commissievergaderingen.

Welke commissies er zijn, hoe die zijn samengesteld en hoe vaak ze vergaderen, verschilt per gemeente. In veel gemeenten is het gebruikelijk dat er commissies zijn rond de belangrijkste beleidsterreinen. In een commissie is elke partij vertegenwoordigd. Dat kan zijn door een lid van de fractie, maar het kan ook zijn dat er in een commissie mensen zitting hebben die wel op de kandidatenlijst hebben gestaan maar niet verkozen zijn. Zeker voor kleine fracties is dat een goede mogelijkheid om het werk over meer mensen te verdelen. In een commissie wordt inhoudelijk van gedachten gewisseld over allerlei beleidsvoornemens of over de voortgang van

RAADSWERK KOST TIJD

De toenemende tijdsbelasting van raadsleden wordt steeds meer als een probleem ervaren. De combinatie van een reguliere baan, het privéleven en het raadslidmaatschap strijden daarbij voortdurend om voorrang. Naast ambtelijke ondersteuning zou ook een betere toerusting helpen, in de vorm van versterking van kennis en vaardigheden die voor een goede uitoefening van dit ambt van belang zijn. Verder kan wellicht winst worden geboekt met meer efficiënte vormen van vergaderen en alternatieve vormen van onderling overleg of contacten met burgers en maatschappelijke organisaties.

Zie: *Van werklust naar werklust, aanbevelingen om het werk van lokale politici (nog) leuker te maken, VNG Commissie Positie wethouders en raadsleden (ook bekend als de Commissie Aarts), mei 2008*

beleid. Een commissie neemt geen besluiten, maar als er in een commissie tussen alle partijen eigenlijk al overeenstemming blijkt, is het niet nodig om de hele bespreking in de raadsvergadering nog eens over te doen. Vaak worden dergelijke besluiten dan zonder discussie in de raadsvergadering direct in stemming gebracht.

ANDERS VERGADEREN

Veel gemeenten zijn de laatste jaren op zoek gegaan naar alternatieve invulling van de commissievergaderingen. Dit komt voort uit het streven om de vergadertijd te beperken, maar ook uit de ambitie om meer rechtstreekse contacten met de burgers mogelijk te maken. Heel bekend is het systeem van de gemeente Almere, waar geregeld 's avonds een 'politieke markt' wordt georganiseerd. Burgers hebben vrij toegang en kunnen op verschillende plekken direct de aanwezige raadsleden aanspreken. Aan het einde van de avond komen de raadsleden bij elkaar, wisselen onderling uit wat aan de orde is geweest en bepalen vervolgens welke van die onderwerpen nadere bespreking vragen. Ondanks alle pogingen om de tijd van raadsleden zo efficiënt mogelijk te benutten, blijft het hard werken. Het gaat immers niet alleen om de beschikbare tijd, het mede sturing geven aan een gemeente vereist ook de nodige deskundigheid.

'Een mooie hondenbaan', zo wordt er wel eens gesproken over het raadslidmaatschap. Het is hard werken, u staat midden in de lokale schijnwerpers en het krachtenveld is ingewikkeld. Het mooie eraan is dat u inderdaad direct iets kan betekenen voor het woon- en leefklimaat van uw eigen gemeente. En dat is toch eigenlijk heel bijzonder. ■

Zie verder: www.raad2010.nl

‘Je moet leren op de bal te spelen, niet op de man’

PERSOONLIJK PASPOORT

Naam : Chantal Teunissen
 Leeftijd : 30 jaar
 Burgelijke staat : samenwonend
 Gemeente : Nijmegen
 Politieke partij : CDA
 Raadslid sinds : 2002

Gemiddelde tijdsbesteding aan raadswerk:
 30 uur per week

Chantal Teunissen is als lijsttrekker het gezicht van het CDA in Nijmegen

HAAR ENTREE IN DE GEMEENTEPOLITIEK IS OP ZIJN MINST OPMERKELIJK TE NOEMEN. CHANTAL TEUNISSEN (30) PROEFDE AAN DE LOKALE POLITIEK BIJ DE LOKALE STADSPARTIJ NIJMEGEN, MAAKTE NA DRIEËNHALF JAAR DE OVERSTAP NAAR HET CDA EN IS AANGEWEEZEN ALS LIJSTTREKKER VOOR DE KOMENDE VERKIEZINGEN. HET RAADSLIDMAATSCHAP IS HAAR OVERKOMEN: ‘WAS IK VOORBEREID? NEE!’

Het zijn drukke tijden voor de lijsttrekker van de Christendemocraten. De campagne voor de verkiezingen van volgend jaar moet worden voorbereid en als hét gezicht van haar partij moet Teunissen zich profileren. De rol van lijsttrekker past goed bij de 30-jarige, die een eigen bedrijf heeft als consultant in marketing en PR. ‘Ik ben echt een commercieel dier’, lacht ze.

Toen Teunissen ruim zeven jaar geleden als gemeenteraadslid werd gekozen in Nijmegen, had ze niet kunnen bedenken dat ze uiteindelijk haar derde termijn zou ingaan als lijsttrekker en gezicht van het CDA. ‘Ik ben altijd al maatschappelijk betrokken geweest, maar bij de politiek raakte ik echt betrokken door ontwikkelingen in de ruimtelijke ordening in Lent (dorp bij Nijmegen, red.) die mijn eigen leefomgeving raakten’, vertelt ze over haar introductie in de politiek. ‘De kadernotitie ‘Ruimte voor de rivier’ van tien jaar geleden bevatte het plan om de Waal te verleggen, direct over het grondgebied van Lent. De bewoners hadden echter een alternatief plan ingediend, dat beter was dan het plan van de politiek. Ik studeerde indertijd aan de HAS in Den Bosch, bedrijfskunde, en ben afgestudeerd op dit onderwerp. Bij mijn afstuderen heb ik onder meer het gemeentebestuur uitgenodigd.’

VERRASSING

‘Haar werk bleef niet onopgemerkt. Fractievoorzitter Bea van Zijll van de Stadspartij, een lokale partij in Nijmegen, zette Teunissen aan het denken over de vraag of Teunissen op de kieslijst wilde staan, zodat ze ook politiek invloed kon uitoefenen. De Stadspartij had twee zetels en de jonge Teunissen stond op plek drie: ‘Door ontzettend veel voorkeurstemmen zat ik opeens in de raad.’ ‘Het was een hele verrassing’, herinnert Teunissen zich. ‘Je wordt wakker en je bent ineens raadslid. Was ik voor-

bereid? Nee! Ik liep wel mee bij de Stadspartij en wist wat er speelde. Ook was ik een aantal keren in de gemeenteraad geweest, maar altijd in de rol van inwoner, nooit als politicus.’ De eerste twee jaar waren heftig. Als nieuw raadslid moest Teunissen zich dossiers eigen maken, die soms al tien jaar liepen. Ze moest het politieke spel leren beheersen. De combinatie met haar baan bij de verkoopdivisie van Masterfoods, de producent van onder meer Mars, was zwaar. ‘Bij Masterfoods deed ik om half zeven de lichten aan en racete om half zes naar huis. Daar ging ik dan met het raadswerk aan de slag’, vertelt Teunissen. ‘Het slokt veel tijd op. In een stad als Nijmegen heb je iedere twee weken overleg. Ik was er iedere avond en het hele weekend mee bezig.’

VERANDERING

Inmiddels is Teunissen eigen baas: ‘Ik heb het gevoel dat ik mijn flexibiliteit terug heb. Ik kan ’s middags naar een afspraak’

DISCUSSIES OPENBREKEN

Met een portefeuille waarin grondbeleid, mobiliteit en ruimte en bouwen zijn opgenomen, was Chantal Teunissen betrokken bij de discussie in Nijmegen of de snelweg A73 zou moeten worden doorgetrokken naar de A15. Ze is er trots op dat ze over dit onderwerp de discussie heeft kunnen openbreken: ‘Er was een periode dat je niet over dit onderwerp kon spreken in Nijmegen, dat had te maken met deals van vroeger.’ Bij is ze ook met de verblijfsvergunning die een Chinese familie in Nijmegen kreeg, door politieke inspanning van de gemeenteraad. ‘De kinderen van het gezin zitten nu op het VWO. Het gaat goed met de familie’, aldus Teunissen.

‘Ik ben er trots op dat ik vijf tot tien keer per dag gebeld word door mensen die willen sparren’

en 's avonds met mijn werk bezig zijn.’ Het starten van haar eigen onderneming was niet de enige grote verandering. Ook politiek veranderde er veel. Teunissen werd benaderd om haar Stadspartijzetel in te ruilen voor een plek op de kieslijst van het CDA. De politica zag grote voordelen in een partij die in alle overheidslagen actief is: zowel gemeentelijk, als provinciaal en landelijk. ‘Je hebt al die lagen nodig om iets te bereiken’, aldus het raadslid dat een paar maanden voor de verkiezingen van 2006 haar zetel teruggaf aan de Stadspartij.

DE BAL SPELEN

Haar achterban, daar gaat het volgens Teunissen in essentie om: ‘Alles draait om maatschappelijke betrokkenheid. Daar haal ik mijn drive uit.’ Die betrokkenheid is volgens haar essentieel voor het raadslidmaatschap: ‘Naast het controleeren van het college vind ik dat mijn belangrijkste rol. Om een goede volksvertegenwoordiger te zijn, moet je gevoed worden door inwoners. Mensen moeten weten wie je bent en waarvoor je staat. Om dit te bereiken, moet je hard werken. Je kunt alleen in de raad gaan zitten, je stukken lezen en je ding doen, maar de mensen moeten je weten te vinden. De input van inwoners, weeg je af tegen het maatschappelijk belang.’ Ik ben er trots op dat ik vijf tot tien keer per dag gebeld word door mensen die signalen doorgeven of die willen sparren. Zo bereik je continu iets.’

Niet alleen de verhoudingen met de ‘achterban’ moeten goed zijn, ook die met collega-politici zijn essentieel. Dat moest Teunissen echt leren: ‘In het begin was ik soms zo nijdig op bijvoorbeeld een wethouder, maar je leert daarmee omgaan. Dat je op de bal moet spelen en niet op de man.’

POLITIEK SPEL

De vijfkoppige fractie van het CDA in Nijmegen voert de oppositie aan. ‘Als oppositie moet je net een stapje harder lopen om publiciteit en informatie te verkrijgen. Je moet op een ingenieuze wijze je meerderheden verkrijgen. We hoeven daarentegen niet onze eigen wethouder in het zadel te houden’, legt Teunissen haar rol uit. De contacten met de andere oppositiepartijen in de raad zijn goed. Toch moet volgens haar de noodzaak van samenwerking met coalitiepartijen absoluut niet onderschat worden: ‘Met alleen de oppositie kom je er niet, de coalitie heeft de meerderheid.’

Aansluiten bij andere partijen gebeurt op basis van inhoud van onderwerpen. Het is een politiek spel, dat deze lijsttrekker in de loop van de jaren heeft leren beheersen: ‘Je kent nu de mensen in de raad en de wethouders en je weet waar je als eerste heen moet om steun te krijgen.’

Dat spel leerde ze onder meer van fractievoorzitter en lijsttrekker Rob Bloem, die tot zijn overlijden vorig jaar november

het gezicht van de Nijmeegse fractie was. ‘Hij was echt mijn leermeester en coach’, vertelt ze. Dat ze het lijsttrekkerschap van Bloem mocht overnemen, daar is ze trots op. Ze heeft het zeker nog moeilijk met zijn overlijden. ‘Een fractie is een hechte club’, stelt Teunissen. ‘Dat moet ook, als je als fractieleden zoveel met elkaar optrekt. Soms zie je je fractieleden meer dan je eigen partner.’ En wat vindt die partner van haar drukke politieke leven? Teunissen weet dat haar partner achter haar staat: ‘Je moet thuis iemand hebben die een eigen leven heeft. Die accepteert dat je agenda de komende twee maanden is volgeboekt.’

Vader Theo Teunissen over zijn dochter:

‘JE MOET EEN STERKE VROUW ZIJN OM DIT WERK TE KUNNEN DOEN’

Theo Teunissen, vader van Chantal, is vanzelfsprekend trots op zijn dochter, maar ziet wel dat het politieke werk belastend kan zijn. Zeker nu zijn dochter als lijsttrekker de komende verkiezingen ingaat: ‘Natuurlijk vind ik dat hartstikke leuk, maar het brengt wel veel werk met zich mee. Dat merken we als ouders behoorlijk. Het is allemaal een beetje hectisch, laten we het zo maar zeggen.’ Zelf was hij twintig jaar actief als bestuurder van een dorpsafdeling in Lent, later in Nijmegen, ook voor het CDA. Dat zijn dochter bij de Stadspartij begon en de overstap maakte naar ‘zijn’ CDA, daar was Teunissen wel blij mee: ‘Bij ons was het vroeger zo: als je achttien werd, werd je lid van de Algemene Boeren- en Tuindersbond en van de KVP (voorloper van het CDA, red.). Het is best leuk dat Chantal deze traditie nu eigenlijk voortzet.’

Concrete voorbeelden weet hij zo één, twee, drie niet te noemen, maar maatschappelijk betrokken was zijn dochter als kind al: ‘Ze zette zich in voor dingen die haar raakten’. Vader Teunissen heeft zijn dochter zien groeien, die jaren in de politiek: ‘Ze is heel erg veranderd. Ik volg haar, op internet of in de raadszaal en dan denk ik wel eens: “Is dat mijn dochter?”. Vroeger overlegden we over politiek, nu zegt ze: “Pa, dat snap jij toch niet.” Ze kan het werk heel goed aan. Ze is veel zelfstandiger geworden, dat merk je heel goed. Maar dat is ook logisch, je moet een sterke vrouw zijn om dit werk te kunnen doen.’

‘We leven in een tijd waarin ontzettend veel problemen zijn’

HIJ IS HET LANGSTZITTENDE RAADSLID VAN NEDERLAND. JOB HOEGEE (77) UIT NIEUWEGEIN ZIT AL RUIM VIJFTIG JAAR VOOR DE SGP IN DE GEMEENTERAAD. IN ZIJN WERKPLAATS ONTVANGT DE FIETSHERSTELLER BURGERS DIE HEM OVER HUN PROBLEMEN VERTELLEN. HOEGEE HEEFT VOOR HEN EEN HEUSE ‘PRAATSTOEL’ STAAN.

Inwoners van de gemeente zijn welkom tussen de fietsen om op de stoel over hun problemen te praten. Na meer dan vijftig jaar als raadslid ziet Hoegge wie er komen als klant en wie met hem willen praten in zijn hoedanigheid als raadslid. ‘Ze zetten de fiets tegen het hek, komen binnen en zeggen: “Hé Hoegge, mag ik je wat vragen?”. Dan weet ik allang dat er problemen zijn.’

Kortgeleden kwamen er burgers bij hem in de werkplaats om te praten over het ‘Snippergroen’ dat zij konden aankopen van de gemeente. Hoegge: ‘Snippergroen zijn groenstroken langs woningen die de gemeente moet onderhouden. Er is een verordening samengesteld die het mogelijk maakt dat de gemeente die strookjes snippergroen aan bewoners kan verkopen, voor een klein bedrag. Dan heeft de gemeente het onderhoud niet meer.’ De prijs voor het snippergroen viel de potentiële kopers echter behoorlijk tegen. ‘Dan komen de mensen bij mij en zeggen dat ze het een klein beetje te duur vinden. Ze vragen of ik daar wat aan kan doen’, aldus Neerlands langstzittende raadslid. Hoegge noteerde zoals hij altijd doet, de klacht in zijn zakagenda en bracht die naar voren in de raad. Of de prijs echt naar beneden gaat is nog niet bekend, het onderwerp loopt nog.

In zijn ruim vijftig jaar als raadslid heeft Hoegge veel voorbeelden van burgers die hem om advies of actie vragen:

‘Zo kwam er laatst een mevrouw bij me op een scootmobiel. Ze vertelde me dat ze niet goed achterom kon rijden om haar scootmobiel in de schuur bij haar woning te zetten en vroeg me of het mogelijk was een urgentieverklaring te regelen voor haar, voor een ander huis.’ Hij kaart de problemen aan bij de betrokken wethouder of schiet een ambtenaar aan met zijn aantekeningen over de situatie. Voor mevrouw is het probleem inmiddels opgelost, de urgentieverklaring is er gekomen.

DIVERS

De mensen die bij hem in de werkplaats komen, zijn heel verschillend. Het betreft zeker niet meer alleen zijn eigen SGP-achterban die het raadslid weet te vinden. Hoegge benadrukt dat ook de problemen waarmee mensen komen heel verschillend zijn. Van echtscheidingen, waar hij overigens natuurlijk niets aan kan doen, tot problemen met vergunningen of met huisvesting. Ook oudere inwoners die analfabeet zijn, komen bij Hoegge met de vraag wat er staat in de brief die ze van de gemeente hebben gekregen. En of hij een antwoord wil schrijven, waarover hij zich dan buigt. Hoegge: ‘Mensen zoeken iemand bij wie ze hun problemen kwijt kunnen. We leven in een tijd waarin ontzettend veel problemen zijn.’

Hoe gedraagt u zich?

Etiquette in de raad

WELK GEDRAG IS GEPAST IN DE RAADSZAAL EN WELKE ACTIES KUNT U BETER ACHTERWEGE LATEN? RAAD HEEFT DE ETIQUETTEBOEKJES EN HET REGLEMENT VAN ORDE VAN DE GEMEENTERAAD EROP NAGESLAGEN.

Do's

- Probeer er net wat mooier en verzorgder uit te zien dan de andere raadsleden. Deze aanpak heeft twee voordelen. Allereerst is het goed voor uw zelfvertrouwen. Daarnaast nemen mensen iemand die er verzorgd uitziet serieuzer dan iemand die op sportschoenen en in een overall met verfspatten binnen komt lopen.
- Zet uw telefoon op stil. We zullen u niet adviseren om uw telefoon tijdens de vergadering uit te zetten, want dat doet toch niemand, maar vergeet niet dat ook een telefoon op trilsignaal u blozende wangen kan bezorgen. Stop uw mobieltje in uw broekzak of leg hem op een zachte ondergrond.
- Bedenk wat u wilt zeggen voordat u het gaat zeggen. En zorg ervoor dat u ook de documenten bij de hand hebt die u nodig kunt hebben. Niemand zit te wachten op een warrig verhaal van iemand die zichzelf intussen door stapels papier heen werkt om dat ene blaadje te vinden dat zijn of haar betoog ondersteunt.
- Denk aan uw non-verbale communicatie. Een goede houding tijdens een raadsvergadering is de volgende: maak oogcontact, zit lichtelijk voorover gebogen, knik bevestigend en wrijf met uw vingers over uw onderkin. Maar communiceer non-verbaal met mate. U wilt niet lijken op de bekende plastic hondjes die neurotisch met hun kop knikken op de hoedenplank van een auto.
- Gebruik een pauze om te lobbyen. Dat woord is besmeurd door beoefenaren die met leugens mensen voor hun karretje proberen te spannen. Maar u kunt onder het genot van een kop koffie naar eer en geweten zoeken naar medestanders voor uw plan.
- Vertrek als uw aanwezigheid als raadslid in een bepaalde situatie niet gepast is. Het werkt alleen maar in uw voordeel als gemeenteraadslid als u actief betrokken bent in de lokale samenleving. Maar realiseert u zich dat (de schijn van) belangenverstrengeling op de loer ligt. Als de begroting van de voetbalclub waarvan u voorzitter bent op het programma staat, geef dat van tevoren door aan de voorzitter van de raad en verlaat bij de stemming over dat onderwerp de raadszaal.
- Gebruik alle momenten die u krijgt om zo snel mogelijk de gezichten bij de naambordjes in de raadszaal te onthouden. Dat voorkomt genante situaties voor en na vergaderingen, op het schoolplein, in de supermarkt of in de sportschool.
- Blijf getrouw aan de Grondwet, kom de wetten na en vervul uw plichten als lid van de raad naar eer en geweten. U heeft deze belofte aan het begin van uw raadstermijn afgelegd en wat u belooft heeft, moet u ook doen.

Don'ts

- Begin niet tijdens uw eerste raadsvergadering alle mensen met wie u het een beetje oneens bent af te kraken. Daar kunt u spijt van krijgen bij de eerst volgende keer dat u steun zoekt voor uw motie.
- Kom niet onvoorbereid naar de vergadering. Als iedereen dat zou doen, zou de gemeenteraad niet erg effectief kunnen werken. Bovendien is het veel leuker om een vergadering bij te wonen als u weet waar het over gaat.
- Ga niet op eigen houtje de tafelschikking wijzigen. De voorzitter, de leden van de raad en de griffier hebben een vaste zitplaats. Mocht u uit partijprincipeel oogpunt werkelijk niet naast iemand willen plaatsnemen, kaart dit dan aan bij de voorzitter. Hij kan de indeling in de raadszaal na overleg in het presidium herzien.
- Veroorloof uzelf geen beledigende of onbetamelijke uitdrukkingen en verstoor de gang van zaken tijdens de gemeenteraadsvergadering niet. De voorzitter kan u voor de rest van de vergadering schorsen. Als u zich rebels blijft gedragen, mag u zelfs drie maanden niet meer over de raadsvloer komen.
- Ratel niet aan één stuk door. Het is gemeenteraadsleden eigen om te denken dat ze het grootste gelijk van de wereld hebben. Bovendien willen ze dit grote gelijk graag uitgebreid toelichten. Wees daarmee voorzichtig. U heeft zelf tijd nodig om te ademen en uw collega-raadsleden hebben tijd nodig om te verwerken wat u zegt.
- Melk uw rechten niet uit. Het feit dat u amendementen, moties en initiatiefvoorstellen mag indienen, betekent nog niet dat u dat ook moet doen. Stel uzelf de kritische vraag wat u wilt bereiken en hoe reëel de kans is dat u dat bereikt. Denk aan uw eigen nachtrust en die van de andere raadsleden en begin niet aan acties die bij voorbaat kansloos zijn.
- Vraag niet waarom nu juist de raadszaal waarin u vergadert vereerd is met dat mooie rood-wit-blauwe portret van Hare Majesteit koningin Beatrix. Dit is het schilderij dat de koningin in 1995 zelf heeft gekozen als haar officiële staatsieportret. Het is gemaakt door Carla Rodenberg en siert de raadszaal van menig gemeente.
- Ga niet verveeld zitten sms-en tijdens een vergadering. Probeer geïnteresseerd over te komen, ook als het debat niet zo spannend is. U wilt immers ook niet dat uw collega-raadsleden de krant gaan lezen als u aan het woord bent.
- Peuter niet zichtbaar in uw neus en zorg dat schuine grappen niet voor iedereen hoorbaar zijn. Dat is niet goed voor uw geloofwaardigheid. Alles wat u doet en zegt, kan immers worden opgenomen, opgeschreven, opgeslagen en nagezocht. In de zaal zijn soms webcams aanwezig voor thuisijkend publiek. De slecht geklede mensen op de publieke tribune die driftig notities maken zijn waarschijnlijk journalisten die u graag zouden willen betrappen.

Op pad met raadslid Mohammed Mohandis in Gouda

MOHAMMED MOHANDIS IS HET JONGSTE RAADSLID VAN GOUDA. BOVENDIEN IS HIJ HET EERSTE RAADSLID IN GOUDA VAN MAROKKAANSE AFKOMST. IN RAAD STAAT HIJ STIL BIJ ENKELE BELANGRIJKE MOMENTOPNAMEN UIT ZIJN CARRIÈRE: ZIJN ENTREE IN DE RAAD, MET EEN OVERWELDIGENDE HOEVEELHEID VOORKEURSTEMMEN, DE VERKIEZING VAN JONG RAADSLID VAN HET JAAR EN DE BUSAFFAIRE IN ZIJN GEBORTEWIJK OOSTERWEI.

Dinsdag 7 maart 2006

BUITENGEWONE OVERWINNING

De dag van de gemeenteraadsverkiezingen breekt eindelijk aan. Na een veel te korte nacht - ik kon moeilijk in slaap komen - sta ik vroeg op. Ik ben nerveus en besluit meteen te gaan stemmen. Het is in het stembureau nog zo rustig, alsof er geen verkiezingen zijn. 's Middags ga ik nog de stad in en rond etenstijd naar huis. Van de spanning krijg ik geen hap door mijn keel. De PvdA heeft nu zes zetels, ik sta op plek tien. We gaan winnen, maar met hoeveel stemmen? Om negen uur, na de sluiting van de stembureaus, trek ik mijn pak aan en ga naar het gemeentehuis. Mijn hele familie is bij ons thuis om de verkiezingsuitslagen op de Goudse televisie te volgen. Om half tien komen de eerste uitslagen binnen. De PvdA is van zes naar tien zetels gestegen! Ik heb geschiedenis geschreven! Alle lokale media stormen op me af. Ik ben het eerste en enige raadslid van Marokkaanse afkomst. En bovendien ben ik het jongste raadslid ooit in Gouda. De definitieve uitslagen volgen: de bevestiging van

vier zetels winst en het aantal stemmen. Ik heb 1356 voorkeurstemmen! Ben op plek twee, na de lijsttrekker, geïndigd. Het is gewoon bizar om mee te maken. Mijn telefoon staat roodgloeiend. De kranten koppen de volgende dag: "Mohandis grote winnaar" en "Primeur voor PvdA". Ik voel ook onzekerheid. Wat nu...?

Vrijdag 15 juni 2006

CONDOOMS PLAKKEN OP STADHUIS

De afgelopen maanden hebben in het teken van verkenning gestaan. Ik heb me voorgenomen om aandacht te besteden aan taboeonderwerpen, zoals veilig vrijen en seks voor het huwelijk. Samen met GroenLinks-raadslid Michel Klijmij bedenken we een ludieke actie om het onderwerp te agenderen: vandaag plakken we het stadhuis onder de condooms. Met een knipoog naar de christelijke gemeenschap en moslimgemeenschap. Aan aandacht geen gebrek. De journalisten die ik vooraf had gebeld, komen massaal naar de markt. Ook de mensen die op het terras zitten, komen kijken wat er aan de

Mohammed Mohandis (r) in gesprek met jongerenwerker in het Goudse buurthuis Alouan.

hand is. Ik wist wel dat het gevoelig ligt, maar merk gelijk aan de reacties dat het wel érg gevoelig is. Uit de christelijke hoek komen vragen als 'Waarom zet u aan tot seks?'. Marokkaanse mensen reageren vooral persoonlijk met de vraag waarom ik dit doe. Ik heb een missie: Het is toch te gek dat we niet over deze onderwerpen praten, dat ze taboe zijn. Ik wil hierover de confrontatie aangaan en laten zien dat men denkt op een manier die geen recht doet aan de werkelijkheid. Door deze actie kan ik nu veel opener met mijn omgeving praten over eengerelateerde zaken binnenshuis, zoals vrouwenrechten.

Woensdag 6 juni 2007

FINALE JONG RAADSLID VAN HET JAAR

Mijn verkiezingsitem was jeugdwerkloosheid: alle jongeren onder de dertig een baan of scholing aanbieden. Het kan niet zo zijn dat een carrière begint met een uitkering. De laatste tijd zijn er veel successen geboekt. Veel onzichtbare jongeren zijn in kaart gebracht en in een werkbegeleidings-

PERSOONLIJK PASPOORT

Naam : Mohammed Mohandis
 Leeftijd : 23 jaar
 Burgerlijke staat : ongehuwd
 Gemeente : Gouda
 Politieke partij : PvdA
 Raadslid sinds : 2006

Gemiddelde tijdsbesteding aan raadswerk:
 20 tot 24 uur per week

‘Regels zijn een middel om iets te bereiken, niet een doel op zich’

traject gezet. Als ik dan iemand tegenkom die zegt dat hij weer een baan heeft, dan vind ik dat bijzonder. Veel van mijn tijd besteed ik aan het uitleggen hoe de gemeenteraad werkt en hoe mensen invloed kunnen uitoefenen. Ook ben ik voorgedragen voor de titel 'Jong raadslid van het jaar'. Ik had wel verwacht dat ik door de eerste ronde zou komen. Drie rondes later kreeg ik te horen: 'Je zit in de finale'. Wauw: 'Wat krijgen we nou?', dacht ik. Tegelijk realiseer ik me dat ik niet altijd de eerste en jongste kan zijn. Op een gegeven moment breekt de fase 'we kennen hem nu wel' aan en dan moet je een andere strategie inzetten. Het VNG-congres waar de uitslag van Jong raadslid van het jaar bekendgemaakt wordt, is spannend. Ik win de titel niet. Stijn Verbruggen sleept de titel binnen. Ik ben wel blij dat de prijs naar een PvdA-collega is gegaan.

Zondag 14 - woensdag 17 september 2008
BUSAFFAIRE WIJK OOSTERWEI IN GOUDA

Zondag kopt De Telegraaf: Buschauffeurs mijden wijk door Marokkaanse jeugd. Het gaat over de Goudse wijk Oosterwei, de wijk waar ik geboren ben. Diezelfde dag schrik ik 's ochtends wakker doordat de telefoon gaat. Het is de NOS. Een cameraploeg staat verderop paraat. 'Wat moet ik hiermee?' denk ik. Ik beloof alle journalisten die bellen dat ik binnen een uur terugbel. Daarna stap ik in mijn auto en rij een rondje door Oosterwei. In de wijk is het hartstikke rustig, niets aan de hand. Het enige wat ik weet is dat er vorige week een buschauffeur is bedreigd, maar dat is buiten de wijk Oosterwei gebeurd. Dus besluit ik de loco-burgemeester te bellen. Dit is Siebe Keulen, ook lijsttrekker van de PvdA en mijn politiek mentor. Hij is bij familie. Ook collegeleden hebben recht op privétijd, maar er staan heel veel cameraploegen klaar die willen weten wat de gemeente gaat doen. Andere collega's weten ook van niets. Connexion heeft zonder de gemeente te informeren direct besloten geen bussen meer te laten rijden. In het NOS-journaal maak ik duidelijk dat Oosterwei absoluut geen rotwijk is. Maar ik zeg ook dat mensen van onze buschauffeurs af moeten blijven. Daarvoor word ik gelijktijdig verketterd en geroemd. Maandag belt de Volkskrant voor een interview. Tijdens de Algemene Politieke Beschouwingen in het parlement noemt Mariëtte Hamer mijn naam in een debat met Wilders. Hij wil het leger naar Gouda sturen! Dat ik tijdens de algemene beschouwingen genoemd ben, vind ik heel bijzonder.

Dinsdag 10 maart 2009

VROUW IN COMA VERLIEST VERBLIJFSVERGUNNING
 Een paar weken geleden hoorde ik over een Marokkaanse vrouw die haar vergunning kwijt is geraakt. Ze lag in coma en haar vergunning is niet verlengd. Die vrouw woont hier al negen jaar. Ze heeft kinderen die hier geboren zijn en naar school gaan. Ik besluit om actie tegen deze ongewenste

'Ik ben altijd heel nieuwsgierig en op dreef als ik met jongerenwerkers praat'

situatie te ondernemen. De IND zegt dat ze terug moet naar Marokko en daar de hele riedel documenten weer moet aanvragen. Marokko kent veel bureaucratie en corruptie. Of je weer makkelijk het land uitkomt, is maar de vraag. Ik vind dat we niet zo onmenselijk moeten zijn. Je kunt een vrouw toch niet van haar kinderen weg halen, omdat ze niet in staat was om haar vergunning te verlengen omdat ze in coma lag! Vanavond kom ik met deze gebeurtenis in Hart van Nederland. Het AD heeft er ook aandacht aan besteed. Ik hoop dat het helpt. Regels zijn een middel om iets te bereiken, niet een doel op zich. De staatssecretaris kan haar discretionaire bevoegdheid gebruiken. Ik heb ons Tweede Kamerlid Hans Spekman persoonlijk gesproken en hij gaat het bij staatssecretaris Albayrak neerleggen. Nu maar hopen dat het wordt opgepakt en dat deze mevrouw alsnog haar verblijfsvergunning kan krijgen.

Vrijdag 20 maart 2009

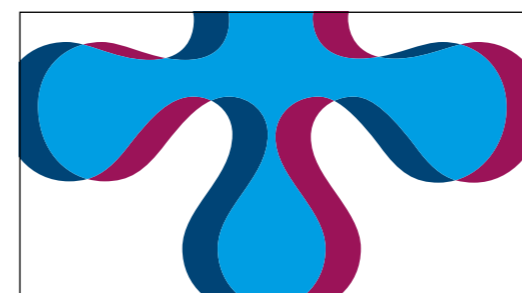
OP BEZOEK BIJ 'MIJN' BUURTHUIS

Mijn afstudeeronderzoek over overheidscommunicatie in probleemwijken vraagt veel tijd en aandacht. Het PvdA-congres op 14 en 15 maart was dan ook een welkome afwisseling. Daarnaast blijf ik zoveel mogelijk contact houden met de mensen in de wijken. Vandaag ben ik in buurthuis Alouan geweest waar ik in gesprek ben gegaan met Goudse jongerenwerkers. Ik heb veelvuldig contact met ze. We praten erover hoe het staat met het in kaart brengen van risicojongeren. Ik laat mij bijpraten over actuele ontwikkelingen in het jongerenwerk. Alouan is het buurthuis waar ik regelmatig kom, daar heb ik mijn eerste debatten gevoerd toen ik zestien was. Ik ben altijd heel nieuwsgierig en op dreef als ik met jongerenwerkers praat. En ik geef ze ook altijd tips en adviezen over hoe ze met bepaalde zaken kunnen omgaan. **4**

Ziet u zichzelf al als raadslid in Almere?

www.almere.nl/verkiezingen

LOKAAL BESTUUR = SAMENSPEL!

In het lokaal bestuur is sprake van veranderende verhoudingen en rollen. Gemeenten en dus gemeenteraden staan voor meer taken, verantwoordelijkheden én mogelijkheden. Een goed samenspel tussen raad en het college is daarom belangrijk. Het Actieprogramma Lokaal Bestuur ondersteunt daarbij, ook in aanloop naar én na de gemeenteraadsverkiezingen in 2010!

Een greep uit de activiteiten voor raden en raadsleden:

- Inwerkprogramma nieuwe raden (vanaf 2010): workshops om kennis te vergroten en vaardigheden te versterken
- Quick Scan Lokaal Bestuur: hoe werken raad, college en ambtelijke organisatie samen? Doe de Quick Scan bij de start van de nieuwe raadsperiode!
- In actie met burgers!: Lokale proeftuinen burgerparticipatie, met de proeftuin 'Rol van de gemeenteraad'

ACTIEPROGRAMMA LOKAAL BESTUUR

Het Actieprogramma Lokaal Bestuur is een gezamenlijk project van de Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG) en het Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (BZK).

Actieprogramma Lokaal Bestuur
 p/a Vereniging van Nederlandse Gemeenten
 Postbus 30435, 2500 GK DEN HAAG
 T 070 373 8020
 E actieprogramma@vng.nl

WWW.ACTIEPROGRAMMA.NL

WWW.INACTIEMETBURGERS.NL

RAADSLID WORDEN? DAT LEER JE VOORAL IN DE PRAKTIJK. MAAR ENIGE THEORETISCHE VOORBEREIDING KAN GEEN KWAAD. KENNIS IS MACHT. EN EEN GOEDE VOORBEREIDING IS HET HALVE WERK. BOEKEN LEZEN DUS. RAAD SELECTEERDE ENKELE TITELS VOOR DE BOEKENKAST EN LEESTAFEL VAN HET RAADSLID.

BOEKEN

DE RECHTSPOSITIE VAN GEMEENTELIJKE POLITIEKE AMBTSDRAGERS

Voor raads- en commissieleden
G.J.J.J. Heetman, Sdu Uitgevers, 2009

Deze handzame uitgave is ideaal voor raadsleden die een snel en compleet inzicht willen krijgen in hun rechten en plichten. Vergoedingen, bevoegdheden, de organisatie van de raad. Alle thema's komen aan bod.

RAADSLIEDEN INFO

drs. C.J.N. Versteden e.a.,
Reed Business, 2006

De gemeente ingewikkeld? Toekomstige raadsleden kunnen hun kennis snel bijspijkeren met deze pocketuitgave. U krijgt kort en krachtig uitleg over alle aspecten van de gemeente, zoals over de samenstelling en de bevoegdheden van de gemeentelijke bestuursorganen en over de financiën. De informatiebehoefte van de raadsleden staat steeds centraal en het boekje past in uw binnenzak.

INTEGRITEIT

Van politieke ambtsdragers bij gemeenten, provincies en waterschappen

Een modelgedragscode, 2007,
4e gewijzigde druk

Raadsleden komen snel in aanraking met aspecten rondom integriteit. Deze handreiking (een samenwerking tussen VNG, IPO en de Unie van Waterschappen) geeft handvatten voor integer

handelen van politieke ambtsdragers (bestuurders en gekozen volksvertegenwoordigers) op decentraal niveau. De handreiking is te downloaden op www.integriteitoverheid.nl en www.vng.nl.

LOKALE POLITIEK IN NEDERLAND

Marcel Boogers, Uitgeverij Lemma, 2007

Lokale politiek wordt vaak gezien als een tweederangs politiek, die minder tot de verbeelding spreekt dan de landelijke politiek. Toch is die vergelijking met de landelijke politiek niet terecht. De lokale politiek heeft een aantal bijzondere eigenschappen waarmee ze zich onderscheidt van politiek op andere bestuursniveaus. In dit boek wordt vanuit uiteenlopende invalshoeken een actueel beeld geschetst van de lokale politiek.

VROUWEN IN DE POLITIEKE ARENA

Uitgeverij Laurier, 2006

In dit boek geven raadsvrouwen een kijkje in de politieke keuken. Zij vertellen waarom ze politiek actief zijn en wat hen bezielt, wat er leuk is aan de politiek en wat tegenvalt. In de interviews vertellen de vrouwen wat zij zien als de belangrijkste verschillen tussen mannen en vrouwen in de politiek. Ook geven zij tips over hoe raadsleden goed hun werk kunnen doen, politiek leuk kunnen houden en om kunnen gaan met man-vrouwverschillen in de politieke arena. Het boek sluit af met tips over wat u kunt doen om zelf politiek actief te worden.

LOKALE VERHALEN - VERANDEREN KAN OP VELE MANIEREN

Vernieuwingsimpuls Dualisme en lokale democratie, Sdu Uitgevers, 2006

Dit boekje bevat verhalen uit de praktijk van het lokaal bestuur in Nederland. Het zijn fictieve verhalen gebaseerd op de ervaringen van raadsleden, bestuurders, ambtenaren en inwoners van gemeenten. De verhalen zijn niet representatief voor 'het' lokaal bestuur in Nederland. Het zijn wél illustratieve verhalen over mensen die successen boeken, hindernissen weten te overwinnen en soms drastisch van koers veranderen. De verhalen zijn bedoeld om u te inspireren en misschien te prikkelen. Het boekje is te downloaden via www.actieprogramma.nl.

100 LIFEHACKINGTIPS VOOR PRETTIG EN EFFICIËNT WERKEN

M. Aslander, S. Roemen, Frank Meeuwssen, Van Duuren Management, 2008

Een raadslid krijgt veel informatie te verwerken. Hoe kunt u nu ervoor zorgen dat u overzicht houdt en voorkomt dat u gaat lijden aan informatiestress? De kunst is de informatie op te sporen, te organiseren, te filteren en te delen. Dat is waar lifehacking over gaat, over meer doen in minder tijd op een leukere en slimmere manier. Een handige en complete manier om prettig en efficiënt te werken zonder stress. Lifehacking is daarmee een mix van timemanagement, kennismangement en persoonlijke ontwikkeling.

KONING BURGER

Nederland als zelfbedieningszaak

Jos van der Lans, Uitgeverij Augustus, 2005

Als raadslid staat u precies tussen de belangen van de lokale overheid en de belangen van de burgers in. U bent immers volksvertegenwoordiger. Goed om u vooraf te verdiepen in de relatie tussen burgers en overheden. Jos van der Lans beschrijft in zijn boek de lotgevallen van de Nederlandse burger in zijn relatie met de overheid. En hij signaleert een paradox. Koning burger klaagt in de Zelfbedieningszaak Nederland steeds luidruchtiger over de kwaliteit van het bedienend personeel. Van der Lans gaat in een land waarin ambtenaren, politici, bestuurders en professionals elkaar gevangen houden in averechtse oplossingen, op zoek naar nieuwe vormen van publiek leiderschap.

DE ZEVEN EIGENSCHAPPEN VAN EFFECTIEF LEIDERSCHAP

Stephen Covey, Business Contact, 2004

Stephen R. Covey heeft met dit boek een miljoenenpubliek bereikt. Covey leert professionals hoe zij de kwaliteit van hun persoonlijke leven, van hun producten, diensten en organisaties kunnen verbeteren. De leider van de toekomst heeft een open oog voor zaken als rechtvaardigheid, integriteit, menselijke waardigheid, dienstbaarheid en kwaliteit. Dit boek is een absolute aanrader voor iedereen die meer wil weten over principes van zelfsturing en het effectief bereiken van persoonlijke doelen.

TIJDSCHRIFTEN

BINNENLANDS BESTUUR

Onafhankelijk weekblad voor ambtenaren en bestuurders bij de overheid

Uitgeverij Kluwer

Wat speelt er in het lokale bestuur en in de lokale politiek? In Binnenlands Bestuur leest u elke week alle nieuws, achtergronden en opinie over het bestuur en beleid van de overheid. Het is een tijdschrift dat informeert en inspireert. Opinieert en initieert. Altijd actueel met een deskundige en onafhankelijke redactie.

VNG MAGAZINE

Sdu Uitgevers

VNG Magazine is het officiële orgaan van de Vereniging van Nederlandse Gemeenten en wordt gemaakt door professionele journalisten. Het blad verschijnt eens in de twee weken en bevat het belangrijkste nieuws over gemeenten en de VNG. Verder staan er artikelen in over onder andere trends, opinies, dilemma's en praktijkvoorbeelden in het lokaal bestuur. VNG Magazine wordt automatisch aan alle raadsleden toegezonden na hun installatie.

RAADSLIEDENNIEUWS

Nieuwsbrief voor raadsleden

Sdu Uitgevers

Raadsleden hebben zes keer per jaar hun eigen nieuwsbrief: Raadsledennieuws! In deze nieuwsbrief wordt uw rol binnen de gemeente verduidelijkt en worden u handvatten aangereikt om die rol te vervullen. De artikelen zijn praktisch van aard en geven u de informatie en tips die u bij de uitvoering van uw taak nodig heeft. VNG heeft ook een eigen digitale raadsledennieuwsbrief. Vraag deze aan via www.vng.nl.

De menukaart voor het raadslid

Als raadslid komt er heel wat op u af. BAZN de bestuursacademie weet raad met uw vak.

BAZN de bestuursacademie kan raadsleden bij de professionalisering van hun functie ondersteunen. Wij hebben een scala aan opleidingsmogelijkheden die in het teken staan van:

A. Doorontwikkeling dualisme

1. Ontwikkeltraject kaderstelling
2. Ontwikkeltraject versterking strategische en controlerende rol van de raad
3. Ontwikkeltraject burgerparticipatie
4. Ontwikkeltraject vernieuwend vergaderen
5. Voorzitten en leiden interactieve bijeenkomsten

B. Vaardigheidstraining

6. Communiceren voor (nieuwe) raads- en commissieleden
7. Effectief debatteren tussen fracties en raadsleden

8. Voorzitters van raadscommissies

9. Politiek onderhandelen
10. Integriteit

C. Mediatraining

11. Omgaan met de pers

D. Kennis

12. Het lezen van de begroting en jaarrekening (en politiek-financiële sturing)
13. Hoe werkt de gemeente?
14. Workshop actueel wetgevingsthema
15. De instrumenten van het raadslid

Kijk voor meer informatie op www.bazn.nl of neem contact op met Theo Gransier, 013 465 13 35.

BAZN de bestuursacademie. Meer dan leren alleen!

‘De basis van wat we echt belangrijk vinden, delen we’

Echtpaar Kim Bruggeman (CDA) en Katja Rusinovic (PvdA) samen in de raad

OP ZATERDAGOGHTEND TREFT RAAD IN EEN KLEINE LUNCHGELEGENHEID IN DORDRECHT HET ECHTPAAR KATJA RUSINOVIC EN KIM BRUGGEMAN. BEIDEN ZITTEN IN DE GEMEENTERAAD VAN DORDRECHT. KATJA RUSINOVIC VOOR DE PVD A EN HAAR MAN KIM BRUGGEMAN VOOR HET CDA: ‘UITEINDELIJK HEBBEN WE ALLEBEI HETZELFDE DOEL: HET BESTE VOOR DORDRECHT.’

Normaals gesproken praten Rusinovic en Bruggeman in hun vrije tijd naar eigen zeggen niet vaak over lokale politiek. Maar het interview geeft al snel aanleiding om flink te discussiëren over allerlei verschillende kwesties. Rusinovic: ‘Het zou een rare vertoning zijn als we dat in de gemeenteraad zouden doen. Ik kan me goed voorstellen dat derden dan zouden denken: vecht dat lekker thuis uit. Daarom hebben we er heel bewust voor gekozen om in de gemeenteraad verantwoordelijk te zijn voor heel verschillende onderwerpen. Zo hoeven we nooit met elkaar in debat.’ Het feit dat ze zich bewust buigen over verschillende beleidsterreinen zorgt er meteen voor dat het stel thuis niet zo snel de confrontatie zoekt over politieke kwesties. De twee praten elkaar ook niet bij over wat er speelt binnen hun partijen. Bruggeman: ‘Als het gaat over de gemeenteraad, ligt mijn loyaliteit bij mijn fractie en onze kiezers. Dat geldt voor Katja ook. We hebben er geen enkel belang bij om met elkaar te delen wat we in onze fracties bespreken. Zowel als het gaat om het inhoudelijke als om de manier waarop we met onze partij politiek willen bedrijven.’ Hij zet het nog wat verder aan: ‘Ik gun de PvdA niet een hele goede verkiezingsuitslag. Natuurlijk gun ik Katja wel het goede. Als zij het woord voert, vind ik het leuk als ze het goed doet. Maar als ik het inhoudelijk niet met haar eens ben over het onderwerp, en iemand van mijn fractie weet een beter verhaal neer te zetten, ben ik toch blij.’

GETROUWD EN IN DE RAAD, KAN DAT?

Bruggeman zit sinds 2002 voor het CDA in de gemeenteraad en in 2006 werd Rusinovic door de PvdA benaderd om ook gemeenteraadslid in Dordrecht te worden. Bruggeman:

‘We hebben het zelf moeilijk gehad met de vraag of dat een wenselijke situatie zou zijn, wij allebei in de raad. Ik had het ook goed kunnen begrijpen als mijn partij er moeite mee zou hebben gehad.’ Maar de situatie werd door de leiding en ledenvergadering van beide partijen goedgekeurd. Tot nu toe hebben de echtgenoten er geen spijt van. In hun fracties ontstaat volgens het paar nooit een krampachtige situatie door hun relatie. Rusinovic: ‘Ik heb nooit het gevoel dat fractiegenoten een blad voor de mond nemen als het om Kim gaat. Als dat wel zo zou zijn, zou ik dat een bezwaarlijke situatie vinden.’

Of ze ‘s avonds thuis voor het gemak nog wat PvdA-CDA-coalities sluiten? ‘Nee absoluut niet. Dat idee komt niet eens bij me op. Dat is een weg die niet integer is en die je niet zou kunnen volhouden. Bovendien is de PvdA soms ook gewoon de laatste fractie waar ik aanklop als ik steun zoek voor een idee of standpunt’, reageert Bruggeman stellig. Dat is ook logisch, volgens zijn vrouw: ‘Je gaat op zoek naar de partij die inhoudelijk het dichtst bij je zit. Dat is voor de PvdA niet altijd het CDA en andersom geldt hetzelfde.’

BIJDRAGE LEVEREN AAN DE SAMENLEVING

Voor wie zich inmiddels begint af te vragen wat de politieke rivalen Rusinovic en Bruggeman bij elkaar te zoeken hebben: ‘We kijken op verschillende manieren naar dingen in het leven, maar de basis van wat we echt belangrijk vinden delen we’, vertelt Rusinovic. Die gedeelde basis is volgens haar groot: ‘Wij herkennen elkaar in het oog hebben voor je naasten en in het feit dat we een bijdrage willen leveren aan de samenleving.’ Het zijn deze kernwaarden die beiden in de politiek hebben gebracht. Zij is al sinds haar zestiende

PERSOONLIJK PASPOORT

Naam : Kim Bruggeman
 Leeftijd : 32 jaar
 Gemeente : Dordrecht
 Politieke partij : CDA
 Raadslid sinds : 2002
 Burgerlijke staat : gehuwd

Gemiddelde tijdsbesteding
 aan raadswerk:
 ruim 15 uur per week

‘Ik heb nooit het gevoel dat fractiegenoten een blad voor de mond nemen als het om Kim gaat’

actief in de politiek en begon bij de jonge socialisten : ‘Het leuke aan politiek is dat het echt ergens over gaat. Als je iets wilt veranderen, moet je daar zijn.’ In 2004 verhuisde Rusinovic naar Dordrecht: ‘Voor mij was het een nieuwe plek en daar wilde ik een netwerk opbouwen, de stad leren kennen. Toen ik werd gevraagd om gemeenteraadslid te worden, vond ik dat een unieke kans. Als raadslid ben je heel concreet bezig met je stad en wat je daarvoor kunt betekenen. Je hoopt dat je kunt bijdragen aan een aantal positieve ontwikkelingen.’ Bruggeman vindt het belangrijk dat het vertrouwen in de democratie groter wordt: ‘Maar mijn wens om raadslid te worden is ingegeven door een algehele fascinatie voor de politiek. Die heb ik van huis uit meegekregen. Thuis heb ik ook geleerd dat het niet gek is om verantwoordelijkheid te nemen voor dingen die om je heen gebeuren.’ Voor zowel Bruggeman als Rusinovic geldt dat ze betrokken zijn bij hun stad Dordrecht. Zij kunnen zich niet voorstellen dat gemeenteraadsliden dat niet zijn. Het is volgens hen de essentie van waar je mee bezig bent. Maar hoe je die rol als volksvertegenwoordiger het liefst invult verschilt voor ieder raadslid. Na wat argumenteren over en weer zijn Rusinovic en Bruggeman het eens over hoe zij dat doen. Hij: ‘Katja neigt in de fractie en ten opzichte van mij naar het bestuurlijke. Ik neig in de fractie en ten opzichte van haar meer naar de frontlinie.’

FRONTLINIE

Bruggeman vervolgt: ‘Het idee heerst dat er een enorme kloof bestaat tussen de politiek en de bevolking, maar ik zie dat niet zo. Er zijn nog heel veel mensen die contact opnemen met de gemeenteraad. Wij krijgen een grote hoeveelheid telefoontjes, brieven, e-mails en uitnodigingen. Niet alleen van mensen die tevreden zijn, maar ook van uitermate cynische en boze mensen. Het feit dat deze mensen contact opnemen met de gemeenteraad, laat zien dat ze er nog van uit gaan dat deze actie zin kan hebben.’ Hij ziet het als zijn persoonlijke missie om het vertrouwen te bevestigen dat deze mensen tonen in de gemeenteraad. Rusinovic herkent dat in zijn politieke acties: ‘Hij gaat regelmatig de stad in om op bezoek te gaan bij bewoners en zoekt ook de confrontatie met ze. Kim gaat met mensen in gesprek. Zo heeft hij zich met succes ingezet voor het beschikbaar stellen van meer geld voor speelvoorzieningen. Dat is gelukt en daarmee kun je heel concreet bijdragen aan het welzijn in een wijk. Omdat je er veel mensen mee raakt.’ Dat wil niet zeggen dat de gesprekken met buurtbewoners altijd gezellig zijn. ‘Ik spreek kiezers uiteraard ook wel eens tegen’, vertelt Bruggeman. ‘Je hebt het ook goed gedaan als iemand zegt: “die Bruggeman heeft gebeld en uitgelegd wat hij ervan vindt en ik ben het niet met hem eens, dus ik weet dat ik niet op hem moet stemmen”. Het gaat erom dat je mensen serieus neemt en vertelt waarom je de dingen doet zoals je ze doet. Een raadslid hoeft niet iedereen naar de mond te praten.’

OP DE AGENDA ZETTEN

Waar Bruggeman naar buiten treedt, probeert Rusinovic een vertaalslag te maken van haar werk als wetenschappelijk onderzoeker naar de lokale kwesties die spelen in Dordrecht: ‘Ik vind het leuk om de agenda een beetje mee te kunnen bepalen. Hoewel het een illusie is om te denken dat je dat elke week opnieuw kunt doen. Maar als ik over vier jaar terug kan kijken op een aantal dingen waaraan ik heb bijgedragen, kan ik tevreden zijn.’ Is dat al voor een deel gelukt? ‘Ik heb het idee dat Katja het onderwerp ondernemerschap op de agenda heeft gekregen’, stelt Bruggeman. ‘Ze heeft daarvan in de fractie een issue gemaakt en ze legt daarover contact met ambtenaren. Het heeft iets in beweging gezet.’ Rusinovic hoopt dat hij gelijk heeft: ‘Dat is een onderwerp waarover ik me de afgelopen jaren druk heb gemaakt. Ik hoop dat het iets heeft bijgedragen. Dat ik me sterk maak voor dit thema komt deels voort uit mijn persoonlijke interesse. Mijn promotie-onderzoek ging over migrantenondernemerschap. Wat ik heel leuk vind is dat wetenschap en politiek elkaar verrijken. De wetenschap mist soms de vertaling naar het concrete en de lokale politiek kan weer te concreet zijn.’

GEEN GOED EN FOUT

Tot zover de successen. Maar hebben de twee elkaar de afgelopen jaren kunnen betrappen op fouten? Rusinovic: ‘Wat voor mij een dieptepunt zou zijn, is als Kim uit foute motieven zou handelen. Dat doet hij niet. We hebben allebei hetzelfde doel voor ogen: het beste voor Dordrecht. Dan is de ene actie misschien minder succesvol dan de andere, maar daarmee nog niet fout.’ Bruggeman is het daarmee eens: ‘Katja deugt, ze vindt de goede dingen belangrijk.’

BALANS

Het interview vindt plaats in de lunchgelegenheid een paar minuten van hun huis vandaan. ‘Hier genieten we echt van’, vertelt Bruggeman. ‘Op zaterdag gaan we vaak de stad in en lunchen we hier, bij Zusjes.’ Het raadslidmaatschap betekent niet dat ze nergens meer aan toe komen, maar hun wekdagen moeten Rusinovic en Bruggeman afschrijven. Ze werken allebei vier dagen in de week en zijn allebei één dag thuis bij hun dochtertje. Rusinovic: ‘We zijn elke week op zoek naar de balans tussen werk, gemeenteraad en privéleven. Het is te doen, maar het vraagt wel veel van je.’ Ondanks het feit dat Bruggeman al vier jaar raadslid was, onderschatte Rusinovic, toen zij zelf raadslid werd, hoeveel tijd het raadswerk kost: ‘Zeker als je nieuw bent kost het veel tijd. Je moet alles leren. Bijvoorbeeld hoe je iets op de agenda zet. Nu zijn we er beiden denk ik ruim vijftien uur per week mee bezig.’ Maar je doet het raadswerk eraan omdat je het leuk vindt, betoogt Bruggeman: ‘Voor de één is sport ontspanning, voor mij is het ontspannend om raadslid te zijn. Als je het leuk vindt is het ook geen straf om er dingen voor te laten.’

PERSOONLIJK PASPOORT

Naam : Katja Rusinovic
 Leeftijd : 31 jaar
 Gemeente : Dordrecht
 Politieke partij : PvdA
 Raadslid sinds : 2006
 Burgerlijke staat : gehuwd

Gemiddelde tijdsbesteding
 aan raadswerk:
 ruim 15 uur per week

‘Katja deugt, ze vindt de goede dingen belangrijk’

AANGERADEN

HET RAADSWERK VEREIST ENIG ORGANISATORISCH TALENT. U MOET OP TIJD ALLE STUKKEN LEZEN, GOED NETWERKEN, DOCUMENTEN MEENEMEN NAAR DE RAADZAAL EN ONTHOUDEN WAT U EN ANDERE RAADSLEDEN TIJDENS VERGADERINGEN HEBBEN GEZEGD EN AFGESPROKEN. OM DIT ALLES TE VERGEMAKKELIJKEN HEEFT RAAD WAT HANDIGE RAADSHULPJES VOOR U UITGEZOCHT.

PDA OF SMARTPHONE

Om als raadslid orde op zaken te houden bent u constant bezig met: uw agenda beheren, uw adresboekje bijwerken, to-do-lijstjes samenstellen, notities maken en die niet kwijtraken, begrotingen narekenen, achtergrondinformatie opzoeken, documenten opzoeken, telefoontjes plegen en noem maar op. Waarom zou u zich daarbij niet laten bijstaan door een Personal Digital Assistent (PDA)? Het grote voordeel van zo'n handcomputer is dat u overal uw mail kunt lezen en documenten kunt openen. Verwacht dan niet het comfort van uw desktop of laptop, want het scherm is klein, evenals de toetsen. De Smartphone ziet er ongeveer hetzelfde uit als een PDA, maar werkt anders. Een PDA is primair een zakcomputer, maar met mobiele telefoonfuncties. De Smartphone is juist een mobiele telefoon en heeft daarbij PDA-functies.

Prijs: tussen € 200,- en € 300,- (exclusief abonnement)
www.pdashop.nl

POKEN

Strooiën met visitekaartjes is beslist niet de meest moderne manier van contactgegevens uitwisselen. Het moderne raadslid gebruikt daarvoor de Poken. Dit is een klein apparaatje met usb-aansluiting waarop u informatie zet waarmee anderen u gemakkelijk terug kunnen vinden op internet. Om gegevens met andere Pokengebruikers uit te wisselen, hoeft u de handjes van de apparaatjes alleen maar tegen elkaar aan te houden. Thuis steekt u Poken in de usb-aansluiting van uw computer. Zo vindt u de e-mailadressen van uw nieuwe vrienden en de links naar hun profielpagina's op sociale netwerken zoals Hyves, LinkedIn en Facebook. Poken geeft u ook de kans om uzelf op een bepaalde manier te profileren. De apparaatjes zijn er namelijk in verschillende uitvoeringen, variërend van de vorm van een varkentje tot die van een geisha.

Prijs: vanaf € 13,95 (exclusief € 2,25 verzendkosten)
www.getyourpoken.com

SCHRIJFMAP MET KLADBLOK, PEN EN MARKERSTIFT

Het is handig om tijdens vergaderingen een kladblok, pen en markerstift bij de hand te hebben en om deze attributen te verzamelen in een schrijfmap. Zo blijft het kladblok heel en verdwijnen de pennen niet in de verste uithoeken van uw tas. Het nadeel van een gewone schrijfmap is dat vrijwel iedereen zo'n standaardexemplaar heeft van zwart, bruin of bordeaux (nep)leer. Verwarring ontstaat dus gemakkelijk. Om onderscheidend te zijn in de raadszaal kunt u een schrijfmap laten maken met uw eigen afbeelding op de voorkant. Dat hoeft niet per se uw vriend, vriendin, man, vrouw, (klein)kind of hond te zijn. Een statige foto van uw fractieleider of het logo van uw partij zal niet misstaan.

Prijs: vanaf € 40,- (inclusief verzendkosten)
www.digidoek.nl/foto-op/schrijfmap

BAKFIETS

In glanzende reclamefolders staan deze fietsen vaak afgebeeld met een enorme sleep kinderen erin, plus de weekboodschappen. Het grote gemak van een bakfiets voor raadsleden is tot nu toe echter onderbelicht gebleven. De bak van een bakfiets kunt u doorgaans belasten met tussen de zestig en honderdtwintig kilo. Dat lijkt ons voldoende om alle relevante raadsstukken mee te nemen. We raden u aan om de stapels papier in afgesloten dozen/tassen mee te nemen of om een zeil over de bak heen te spannen. Is het niet vanwege (of: tegen) de regen, dan is het wel vanwege (of: tegen) de wind. U wilt niet degene zijn die in opspraak raakt door het laten slingeren van vertrouwelijke documenten.

Prijs: varieert van zo'n € 1.400,- tot € 2.000,-
Fabrikanten: o.a. Fietsfabriek en Bakfiets.nl

KALENDER

Fractieoverleg, commissievergadering, raadsvergadering, partijbijeenkomst; het wordt moeilijk om alle afspraken te onthouden. Een goed overzicht van alle bijeenkomsten waar uw aanwezigheid verwacht wordt is cruciaal voor een raadslid. Als u nog wel eens wat zaken over het hoofd ziet in uw overvolle agenda, of u vergeet er simpelweg in te kijken, dan is een kalender op een douchegordijn wellicht iets voor u. Bij dit simpele witte douchegordijn waar niets anders op staat dan de dagen van alle maanden, wordt een watervast stift geleverd. Nu hoeft u er alleen nog maar aan te denken om uw afspraken op het douchegordijn te schrijven en dagelijks een wasbeurt te nemen om op de hoogte te blijven van uw planning.

Prijs: € 19,95 (exclusief € 4,50 verzendkosten)
www.gadgetfabriek.nl, (zoekterm: douchegordijn kalender)

ZEEPKIST

Wilt u graag indruk maken en letterlijk boven de rest van de gemeenteraad uitsteken? Grijp dan terug naar een methode van vroeger. Aan het begin van de vorige eeuw stonden vrijheidsstrijders te spreken op zeepkisten om goed zichtbaar te zijn voor het publiek. Hoewel de zeepkisten zelf nu moeilijk verkrijgbaar zijn, kunt u het principe natuurlijk overeind houden door op een bierkrat te gaan staan of op de melkkrat waarin u de stapels raadsstukken vervoert.

KOFFIEBEKER

Met alle hightech koffiezetapparatuur die we tegenwoordig tot onze beschikking hebben, kan het zijn dat de filterkoffie van warmhoudplaatjes in raadszalen een beetje tegenvalt. Wie zichzelf inmiddels afhankelijk heeft gemaakt van koffie met Italiaanse namen uit plastic bekertjes, moet dat ergens onderweg halen of van thuis meenemen. Aangezien wij nog geen koffie-afhaalimperium hebben met een vestiging op elke straathoek, zal het toch neerkomen op: thuis koffie-to-go maken. En met welke thermoskan kunt u dan meer de blits maken dan met een van Starbucks? Dit exemplaar lijkt als twee druppels water op de papieren wegwerp bekertjes van Starbucks waarmee bestuurders in de VS rondlopen.

Prijs: € 11,95 dollar (exclusief verzendkosten)
www.starbucksstore.com
(zoekterm: grande to go tumbler)

Gereedschapskist van een raadslid

Om uw taken als raadslid goed uit te kunnen voeren, beschikt u over instrumenten die een wettelijke basis hebben: de formele raadsinstrumenten. Ook kunt u instrumenten gebruiken die niet formeel zijn geregeld, maar die heel effectief kunnen zijn. Denk bijvoorbeeld aan het inzetten van de media, het activeren van burgers met betrekking tot een bepaald voorstel en het lobbyen met andere fracties om een meerderheid voor uw voorstel te krijgen. Goed kunnen doseren, strategisch zijn en instrumenten kiezen die bij uw eigen stijl passen, is aan te raden!

HET STELLEN VAN VRAGEN

Raadsleden kunnen zowel aan het college als aan de burgemeester mondelinge en schriftelijke vragen stellen.

MOTIE

Een motie is een korte en gemotiveerde verklaring van een raadslid of raadsleden over een onderwerp, waardoor een oordeel, wens of verzoek wordt uitgesproken, zonder dat daaraan rechtsgevolgen zijn verbonden.

AMENDEMENT

Een amendement is een voorstel tot wijziging van de tekst van een voorgesteld raadsbesluit. Als een meerderheid van de raad het amendement steunt, wordt het oorspronkelijk voorgestelde raadsbesluit gewijzigd vastgesteld.

HET RECHT VAN INITIATIEF (INITIATIEFVOORSTEL)

Een initiatiefvoorstel is een vorm van actieve kaderstelling. Elk raadslid kan zelf een initiatiefvoorstel indienen bij de raad en zo een opdracht aan het college geven (bijvoorbeeld voor nieuw beleid of wijziging van een verordening), mits een meerderheid van de raad dit steunt.

HET RECHT OP INTERPELLATIE

Volgens het recht van interpellatie kan een raadslid in de raadsvergadering vragen stellen aan het college of de

burgemeester over onderwerpen die niet op de agenda staan. Een interpellatie kunt u bijvoorbeeld gebruiken om een essentieel politiek punt nadrukkelijk aan de orde te stellen en daarover het verantwoordelijk collegelid te bevragen. Elk individueel raadslid kan verzoeken om een interpellatie, maar de raad als geheel beslist of hij de interpellatie toestaat. Essentieel verschil tussen een interpellatie en een mondelinge vraag is, dat bij het aanvragen van de interpellatie de aanvrager een inhoudelijk debat wil voeren en om een uitspraak van de raad kan vragen.

HET RECHT VAN ONDERZOEK/ENQUÊTE

Het recht van onderzoek is het zwaarste onderzoeksinstrument dat de gemeenteraad tot zijn beschikking heeft en wordt daarom zelden gebruikt. Elk raadslid kan een voorstel doen om een onderzoek in te stellen naar het door het college of de burgemeester gevoerde bestuur. Het onderzoek gaat alleen door als de meerderheid van de raad daarmee instemt. De raad benoemt hiervoor een onderzoekscommissie, die bestaat uit raadsleden. De raad kan bepalen binnen welke termijn de commissie haar bevindingen en conclusie aan de raad rapporteert.

VERZOEK OM ONDERZOEK AAN DE REKENKAMER(COMMISSIE)

De rekenkamer of rekenkamercommissie is een onafhankelijke instantie die onderzoek doet naar de doelmatigheid, doeltreffendheid en rechtmatigheid van het gemeentelijk beleid. De raad kan de rekenkamer of rekenkamercommissie wel vragen onderzoek te doen naar een bepaald beleids-onderwerp. Uiteindelijk beslist de rekenkamer of rekenkamercommissie zelf of zij het onderzoek wil uitvoeren. **«**

Met dank aan de gemeente Delft en de gemeente Bergen op Zoom.

‘Ik zie graag dat mensen zelf actie voeren’

VOOR JOLA VAN DIJK, RAADSLID VOOR DE SP IN DE GEMEENTE NIJMEGEN, BESTAAT HET MERENDEEL VAN HAAR WERK ALS RAADSLID UIT DE CONTACTEN DIE ZIJ HEEFT MET BURGERS EN DE ZAKEN DIE DAARUIT VOORTVLOEIEN. TOCH ZIET VAN DIJK HET LIEFST BURGERS ZELF ACTIE ONDERNEMEN. DAARBIJ NEEMT ZIJ ALS RAADSLID EEN BEGELEIDENDE OF ONDERSTEUNENDE ROL IN.

Soms gebeurt het dat inwoners van een gemeente hun problemen bij raadsleden aankaarten, maar soms moeten raadsleden ook zelf op pad om belangen van inwoners te behartigen. Het Nijmeegse SP-raadslid Jola van Dijk maakt beide situaties veelvuldig mee: ‘Begin dit jaar is de SP bijvoorbeeld in actie gekomen om de bibliotheken in de wijk in hun huidige vorm te behouden.’ Om budgettaire redenen had de gemeente besloten dat op de buurtbibliothek drastisch moest worden bezuinigd. Van Dijk: ‘We zijn toen de wijken ingegaan en we hebben huis-aan-huis folders verspreid en handtekeningen opgehaald.’ Hoewel het balletje door de fractie zelf aan het rollen werd gebracht, steunden bewoners de actie massaal met handtekeningen. ‘De meeste mensen reageerden verbaasd op het voornemen van het college om fors op de bibliotheek te bezuinigen. Hierdoor zouden de bibliotheken qua ruimte en aanbod kleiner worden.’ Ondanks de massale steun mocht de actie niet baten. ‘We leken in de raad wel een meerderheid te halen. Maar door een politieke partij die op het allerlaatste moment besloot de actie toch niet te steunen, ging die benodigde meerderheid alsnog verloren’, verzucht Van Dijk.

HANDTEKENINGEN

Daar waar de buurtbibliotheek sneuvelde, had de strijd voor het behoud van oude woningen in de Nijmeegse wijk Heseveld meer succes. ‘Ik ga vaak naar wijkbijeenkomsten.

Tijdens een wijkplatform waar een fractiegenoot en ik voor waren uitgenodigd, bleek dat er tussen bewoners en de woningcorporatie een conflict aan het ontstaan was’, vertelt Van Dijk hierover. De corporatie wilde de woningen in de wijk gaan slopen en dat stuitte op weerstand van de bewoners. Samen met de buurtbewoners kwam Van Dijk in actie voor het behoud van de woningen: ‘Ik zie de mensen graag zelf actie voeren, daarbij geef ik ze advies en ondersteuning.’ Samen met de bewoners werden er ook hiervoor huis-aan-huis handtekeningen opgehaald, waarmee de SP-fractie naar de gemeenteraad ging. Er werd een motie ingediend met als inzet een onderzoek om te kijken of de na oorlogse buurt als beschermd stadszicht kon worden aangemerkt. Dit bleek inderdaad het geval. Van Dijk: ‘De woningen zijn kort na de oorlog gebouwd en hebben een speciale stijl. Vergelijkbare woningen in de rest van Nederland waren allemaal al gesloopt. Alleen in Nijmegen hadden we ze nog.’ De woningen zijn bewaard gebleven en worden inmiddels daar waar nodig gerenoveerd.

Niet voor alles is een politiek pressiemiddel zoals een motie nodig, vindt Van Dijk. Waar mogelijk bewandelt het raadslid liever een meer directe weg door eerst rechtstreeks contact te leggen: ‘Ik stap liever even naar de ambtenaar om te vragen hoe iets zit. Direct naar de wethouder gaan, schriftelijke vragen stellen of een motie of amendement indienen, is meteen heel heftig.’ **«**

PERSOONLIJK PASPOORT

Naam : Remco Oosterhoff
Leeftijd : 31 jaar
Burgelijke staat : ongehuwd
Gemeente : Rotterdam
Politieke partij : ChristenUnie, in de raad voor de gezamenlijke fractie ChristenUnie-SGP
Raadslid sinds : 2006

Gemiddelde tijdsbesteding aan raadswork:
 25 tot 30 uur per week

Remco Oosterhoff (ChristenUnie-SGP) laat zich als eenmansfractie in Rotterdam gelden

‘Je moet niet afwachten tot in maart 2010 de verkiezingsuitslag bekend is’

ALS EENMANSFRACHTIE IN DE OPPOSITIE LIJKT HET MISSCHIEN ALSOF DE ROTTERDAMSE CHRISTENUNIE-SGP ALS DAVID TEGEN GOLIATH MOET OPBOKSEN. NIETS IS ECHTER MINDER WAAR. SAMEN MET ÉÉN BURGERRAADSLID EN TWEE FRACTIEMEDEWERKERS, HOUDT FRACTIEVOORZITTER REMCO OOSTERHOFF ZICH PRIMA STAANDE IN DE ARENA VAN DE GEMEENTEPOLITIEK: ‘JE KUNT BEST WAT BEREIKEN EN SERIEUS GENOMEN WORDEN.’

In Rotterdam heeft iedere fractie een eigen kamer in het gemeentehuis’, vertelt Remco Oosterhoff, voorzitter van de éénmansfractie van de ChristenUnie-SGP. Hij deelt zijn kamer met burgerraadslid Wilco de Bel. De bureaus bieden plek aan stapels papier en op de vergadertafel ligt een Bijbel.

Voor Oosterhoff was de keuze voor een christelijke partij een voor de hand liggende, maar volgens hem is het niet zo dat iedereen met een bepaalde geloofsovertuiging zich per definitie aansluit bij bijvoorbeeld CDA, CU of SGP: ‘Een christen die betrokken is bij duurzaamheid kan net zo goed kiezen voor bijvoorbeeld GroenLinks en een christelijke ondernemer voor de VVD.’

HANDEN SCHUDDEN

Die keuze voor een partij is een belangrijk onderdeel in de stap naar het raadslidmaatschap, meent Oosterhoff: ‘Je moet kiezen welke partij bij je past. Dat begint met het verkiezingsprogramma. Iedere partij heeft een bepaald beeld van hoe de ideale samenleving eruit zou moeten zien. Daar moet je je in vinden.’

Verder is het waardevol om als nieuwkomer in de raad te weten hoe het reilt en zeilt in het gemeentehuis. Oosterhoff vindt een goede voorbereiding op het raadslidmaatschap logisch: ‘Als je bij een bedrijf gaat solliciteren, dan lees je van tevoren toch ook het jaarverslag door en bezoek je de website. Je moet als kandidaat-raadslid niet afwachten tot de verkiezingsuitslag in maart 2010, maar nu al beginnen met je voor te bereiden. Bijvoorbeeld door mee te werken in de fractie, een dag mee te lopen met een raadslid, een vergadering te volgen vanaf de publieke tribune en alvast wat handen te schudden.’

GOED INGEWERKT

Zijn eigen entree in de Rotterdamse raad ging heel geleidelijk. Het was zijn zus die ervoor zorgde, dat hij betrokken raakte bij de politiek. Zij werkte als fractiemedewerker bij dezelfde partij in Den Haag, toen toenmalig fractievoorzitter Arthur Vlaardingerbroek een rondje langs collega-fracties maakte. ‘Op de vraag van Vlaardingerbroek of iemand nog betrokken

KADERSTELLEDE ROL

De gemeenteraad heeft drie belangrijke rollen. Naast het vertegenwoordigen van de burgers van de gemeente en het controleren van het college van burgemeester en wethouders, is er de kaderstellende rol. Deze rol ligt besloten in het coalitieakkoord, legt CU-SGP-fractievoorzitter Remco Oosterhoff uit. ‘In het coalitieakkoord worden de kaders voor de komende vier jaar aangegeven.’ Hij vindt het belangrijk om de kaderstellende rol ook breder te zien: ‘Je moet als raadslid ook los van het coalitieakkoord kijken of er bepaalde punten zijn die op de agenda gezet moeten worden.’

mensen wist voor de éénmansfractie in de Maasstad zei mijn zus: ‘ik weet nog wel iemand in Rotterdam die overal een mening over heeft en die zich overal tegenaan bemoeit’’, lacht de fractievoorzitter.

Oosterhoff verving als burgerraadslid Vlaardingerbroek bij commissievergaderingen. Hij had geen stemrecht en mocht niet meedoen aan raadsdebatten, maar hij kon in zijn rol goed kennismaken met de gemeentepolitiek. Toen Vlaardingerbroek er mee ophield, nam Oosterhoff het stokje over. De politicus vindt dat hij vanuit een luxe positie in de politiek is gekomen: ‘Ik ben goed ingewerkt. Als dat niet was gebeurd, dan had ik daar het eerste jaar een hele kluit aan gehad.’ Oosterhoff is van mening dat er geen wezenlijk verschil is of een raadslid nu in de oppositie of in de coalitie opereert. Bij beide gaat het in essentie om het verzamelen van een meerderheidssteun voor plannen en voorstellen. Dat hij als oppositiepartij bijvoorbeeld geen eigen wethouder heeft, ziet hij niet als probleem: ‘Door het dualisme zijn de wethouders van de hele raad. En als oppositie moet je ook niet alles willen afkraken. Als het college een voorstel doet en ik vind het goed, dan stem ik vóór.’

PARTICIPATIE

Als voorzitter van de vertrouwenscommissie was Oosterhoff nauw betrokken bij de aanstelling van de nieuwe burgemeester van Rotterdam (oud-staatssecretaris Sociale Zaken, Ahmed Aboutaleb, red.). Een hele eer, zo stelt hij: ‘Daar ben ik wel trots op, dat je als eenmansfractie hiervoor als voorzitter wordt gevraagd. Mensen denken misschien, één zeteltje, wat heb je dáár nou aan? Maar je kunt best wat bereiken en serieus genomen worden.’ Oosterhoff kijkt ook met gepaste trots terug op het debat over de rol van de kerken bij de invoering van de Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo). De ChristenUnie-SGP diende een motie in, waardoor uiteindelijk een inventarisatie werd gedaan naar de activiteiten en de rol van kerken bij het organiseren van zorg in de eigen omgeving. Verder diende zijn fractie een plan in om breder te kijken naar de startkwalificaties van jongeren in Rotterdam. Oosterhoff: ‘Als het gaat om startkwalificaties in het onderwijs, dan hebben

‘Ik krijg meer informatie als ik vijftien minuten met iemand praat dan wanneer ik een beleidsnotitie van zestig pagina’s lees’

we te maken met een Europese norm uit Lissabon, die uitgaat van een minimaal niveau van mbo-2 of havo. We hebben een groep jongeren die na het vmbo gaat werken en waarmee het goed gaat. Maar deze groep wordt wel meegeteld bij de vroegtijdige schoolverlaters.’ Niet logisch, meent Oosterhoff die zelf als leraar economie voor de klas heeft gestaan. Zijn fractie diende het plan in om meer samen te werken met het vakonderwijs en de wijk scholen.

‘Waar wij als fractie ook veel aandacht voor hebben, is de participatie van Rotterdammers bij grotere bouwprojecten in de stad. De projectontwikkelaar tekent het project, het college geeft akkoord, de raad buigt zich erover en dan pas wordt het aan de bewoners gemeld,’ legt Oosterhoff uit. Het raads-lid maakt zich er sterk voor om burgers al in een eerder stadium te betrekken bij grote projecten.

COMPENSEREN

Burgers zijn belangrijk voor een raads-lid, stelt Oosterhoff: ‘Ik krijg meer informatie als ik vijftien minuten met iemand praat dan wanneer ik een beleidsnotitie van zestig pagina’s lees.’ Een raads-lid moet dus niet afwachtend in de fractie-kamer blijven zitten? Oosterhoff is het daarmee eens, maar nuanceert direct: ‘Met de constante papierstroom van politiek leesvoer is het zaak tijd te vinden om de deur uit te stappen en met inwoners van de gemeente in gesprek te gaan. In Rotterdam is het raads-werk veel dagwerk met de werk-bezoeken en de commissie- en raads-vergaderingen.’ Met een baan ernaast is het dan schipperen, maar voor Oosterhoff valt dat mee. Hij heeft een parttime aanstelling: ‘En in de raad zijn er drukke en minder drukke perioden. Ik kan met mijn werk hier en daar wat compenseren. Een baan is wel nodig, omdat de raads-vergoeding geen volledig inkomen is.’

Edward de Kam over zijn werknemer:

‘DOOR ZIJN POLITIEKE FUNCTIE HEEFT HIJ EEN ENORM NETWERK’

Edward de Kam is de werkgever van Remco, die werkzaam is bij Youth for Christ. De Kam vindt dat Remco zijn werk ‘onnoemelijk goed’ combineert met het raads-lidmaatschap: ‘Flexibiliteit is daarbij vereist. Er zijn pieken in de organisatie en Remco heeft die ook in zijn politieke functie. Die moeten niet teveel tegelijkertijd komen.’ Om de combinatie zo goed mogelijk te laten verlopen, heeft De Kam duidelijke afspraken met zijn werknemer gemaakt, met name over bereikbaarheid: ‘Als ik Remco een sms stuur over een dringende zaak, dan weet hij dat hij zo snel mogelijk moet terugbellen. Ik weet hoe ik hem het beste kan bereiken.’

Dat Remco raads-lid is, heeft zo zijn voordelen, stelt De Kam: ‘Door zijn politieke functie heeft hij een enorm netwerk, dat gunstig is voor de organisatie. Als welzijnsorgani-satie hebben wij daarnaast ook te maken met de politiek, dus het is erg handig om iemand te hebben die weet hoe de politiek werkt.’ Bepaalde vaardigheden die hij opdoet als raads-lid, gebruikt Remco ook in zijn werk. De Kam: ‘Hij is bijvoorbeeld bezig geweest om uit te zoeken waar het lek zat bij de benoemingsprocedure van burgemeester Aboutaleb. Daar heeft hij heel kritisch naar gekeken. Nu schrijft hij voor ons een evaluatierapport over een aanbestedingstraject dat niet helemaal lekker liep.’

WIE ZIJN DIE RAADS-LEDEN?

DE GEMEENTERAAD WORDT BEVOLKT DOOR EEN ZEER VEELZIJDIG EN KLEURRIJK GEZELSCHAP. MENSEN MET VERSCHILLENDE POLITIEKE VOORKEUREN, ACHTERGRONDEN, INTERESSES EN BEROEPEN: VAN PR-BOERIN TOT GROEPSBEGELEIDER BIJ DE SCOUTING, VAN TV-PRESENTATRICE TOT EERSTE KAMERLID. WAT RAADSLEDEN BINDT, IS HUN MAATSCHAPPELIJKE BETROKKENHEID EN EEN PASSIE VOOR DE LOKALE POLITIEK. RAAD ZETTE TIEN RAADSLEDEN OP DE FOTO EN VROEG NAAR HUN PERSOONLIJKE INSPIRATIEBRONNEN.

PERSOONLIJK PASPOORT

Naam : Raja Moussaoui
 Leeftijd : 32 jaar
 Burgerlijke staat : samenwonend
 Gemeente : Roermond
 Politieke partij : VVD
 Raadslid sinds : 2007

Tijdsbesteding aan raadswork:

gemiddeld 3 tot 10 uur per week

Inspiratiebron in het raadswork:

'De potentie die Roermond heeft om verder uit te groeien tot een bruisende stad voor haar inwoners, ondernemers en bezoekers. En haar grenzeloze ambitie om een belangrijke rol te spelen in de Euregio!'

Tip aan toekomstige raadsleden:

'Houd het simpel! Voorkom overbodig papierwerk. Gooi alles weg wat je kunt opragen! Luister goed en benader met gezonde nieuwsgierigheid onderwerpen, maar blijf altijd kritisch. En het allerbelangrijkste: houd voeling met wat er leeft onder je medeburgers! Verzand niet in theorieën en dossiers, maar blijf praktisch!'

Raadslid en TV-presentatrice TV Limburg

Raadslid en vrijwilliger bij Vluchtelingenwerk Nederland, afdeling Altena

PERSOONLIJK PASPOORT

Naam : Joost Kant
 Leeftijd : 63 jaar
 Burgerlijke staat : gehuwd
 Gemeente : Woudrichem
 Politieke partij : PvdA
 Raadslid sinds : 1978 (van 2000 tot 2006 wethouder)

Tijdsbesteding aan raadswork:

gemiddeld 25 uur per week

Inspiratiebron in het raadswork:

'Een vangnet zijn voor mensen en hen helpen weer een zon in hun leven te zoeken, maar ook een leefomgeving creëren waar onze kleinkinderen trots op zijn.'

Tip aan toekomstige raadsleden:

'Houd van het leven en weet dat door jouw inzet het leven van anderen die vorm kan krijgen waar je ook zelf van geniet. Weet dat er valkuilen zijn, maar weet ook dat je door vallen lopen hebt geleerd.'

'De bekende vluchteling Hugo de Groot ontsnapte in deze boekenkast uit slot Loevestein'

Raadslid en lid Eerste Kamer

PERSOONLIJK PASPOORT

Naam : Kim Putters
Leeftijd : 35 jaar
Burgerlijke staat : ongehuwd
Gemeente : Hardinxveld-Giessendam
Politieke partij : PvdA
Raadslid sinds : 2003, fractievoorzitter sinds 2006

Tijdsbesteding aan raadswerk:

gemiddeld 8 uur per week

Inspiratiebron in het raadswerk:

'Je staat dichtbij de mensen en je kunt daardoor iets betekenen bij het oplossen van maatschappelijke vraagstukken.'

Tip aan toekomstige raadsleden:

'Je moet zowel sexy als saai willen zijn. Je moet namelijk niet alleen luid en duidelijk een politieke visie kunnen vertolken, maar die visie ook waar kunnen maken.'

Raadslid en adviseur jeugdbeleid

PERSOONLIJK PASPOORT

Naam : Roos van Gelderen
Leeftijd : 45 jaar
Burgerlijke staat : gehuwd, moeder van 2 kinderen
Gemeente : Leiden
Politieke partij : SP
Raadslid sinds : 2006

Tijdsbesteding aan raadswerk:

gemiddeld 15 uur per week

Inspiratiebron in het raadswerk:

'Onze maatschappij moet en kan socialer en rechtvaardiger. Ik draag daar in Leiden graag een steentje aan bij.'

Tip aan toekomstige raadsleden:

'Behoud je idealen en blijf boven alle systemen oog houden voor de menselijke maat. Voor jezelf en voor anderen.'

Raadslid, manager gemeentewinkel en ambtenaar burgerlijke stand

PERSOONLIJK PASPOORT

Naam : Robbert Lievense
Leeftijd : 25 jaar
Burgerlijke staat : samenwonend
Gemeente : Schouwen-Duiveland
Politieke partij : Leefbaar Schouwen-Duiveland
Raadslid sinds : 2005

Tijdsbesteding aan raadswerk:
 gemiddeld 8 uur per week

Inspiratiebron in het raadswerk:

‘Bestuurlijke betrokkenheid bij het mooiste eiland van Nederland.’

Tip aan toekomstige raadsleden:

‘Neem nooit zomaar genoegen met een antwoord maar ga actief op onderzoek uit.’

Raadslid en PR-boerin

PERSOONLIJK PASPOORT

Naam : Martine Kruidier
Leeftijd : 35 jaar
Burgerlijke staat : gehuwd, moeder van 2 kinderen
Gemeente : Zeewolde
Politieke partij : CDA
Raadslid sinds : 2006

Tijdsbesteding aan raadswerk:

gemiddeld 10 uur per week

Inspiratiebron in het raadswerk:

‘De contacten met mensen uit mijn dorp. Jongeren spelen daarin de hoofdrol. Hun wensen vertalen en zo mee kunnen werken aan een leefomgeving waar ze prettig kunnen leren, wonen en werken: dat geeft energie.’

Tip aan toekomstige raadsleden:

‘Houd aandacht voor de dingen die in het veld gebeuren. Je wordt snel opgeslokt door bijeenkomsten in en rondom het gemeentehuis waardoor er minder tijd is voor de mensen die jou hebben gekozen. En ook: probeer de lijnen met alle partijen open te houden, ook als je daarin zelf soms teleurgesteld raakt. Samen bestuur je een gemeente.’

Raadslid en docent aan de school voor Handel, Marketing en Mode (ROC Eindhoven)

PERSOONLIJK PASPOORT

Naam : Roel van Schaijk
Leeftijd : 33 jaar
Burgerlijke staat : ongehuwd
Gemeente : Landerd
Politieke partij : Progressief Landerd
Raadslid sinds : 2002

Tijdsbesteding aan raadswerk:

gemiddeld 10 uur per week

Inspiratiebron in het raadswerk:

'De gemeente landschappelijk en ruimtelijk verfraaien, niet vernielen: over smaak valt wél te twisten.'

Tip aan toekomstige raadsleden:

'Probeer zelf de agenda te bepalen en kaders op te stellen en niet louter volgend te zijn aan het college. De raad is de volksvertegenwoordiging, het college vormt 'slechts' het bestuur.'

Raadslid en begeleider bij Scouting Schaijk

PERSOONLIJK PASPOORT

Naam : Marlou Absil
Leeftijd : 34 jaar
Burgerlijke staat : gehuwd, moeder van 3 kinderen
Gemeente : Helden
Politieke partij : CDA
Raadslid sinds : 2002

Tijdsbesteding aan raadswerk:

gemiddeld 10 uur per week

Inspiratiebron in het raadswerk:

'Een betere wereld begint bij jezelf. Dit uitgangspunt inspireert mij om zelf actief mee te doen om verbeteringen tot stand te brengen. Je kunt als raadslid een mooie bijdrage leveren aan de vorm en inhoud van de lokale leefwereld.'

Tip aan toekomstige raadsleden:

'Laat je niet steeds meeslepen door de waan van de dag maar kruip af en toe in je 'helikopter'. Zo houd je goed in beeld waar je mee bezig bent en wat je wilt bereiken.'

Raadslid en zelfstandig ondernemer: trainer, coach en supervisor

PERSOONLIJK PASPOORT

Naam : Marja Krans
 Leeftijd : 44 jaar
 Burgerlijke staat : gehuwd
 Gemeente : Smallingerland
 Politieke partij : ChristenUnie
 Raadslid sinds : 2006

Tijdsbesteding aan raadswerk:

gemiddeld 10 uur per week

Inspiratiebron in het raadswerk:

'Bereiken dat in de politiek aandacht is en blijft voor de zwakkeren in de samenleving en hen hierbij betrekken. Het geeft een kick wanneer dat lukt en mensen in de zorg, het onderwijs en het minimabeleid respectvol en optimaal betrokken worden bij de samenleving.'

Tip aan toekomstige raadsleden:

'Focus je in die heel volle agenda op wat jou raakt, wat jouw passie heeft. Laat andere zaken bewust aan collega's over! Doe wat je zegt en zeg wat je doet: kies voor transparantie in 'zijn' en in acties.'

Raadslid en P&O adviseur bij Waterbedrijf Groningen

PERSOONLIJK PASPOORT

Naam : Arie Meerman
 Leeftijd : 51 jaar
 Burgerlijke Staat : gehuwd
 Gemeente : Tynaarlo
 Politieke partij : GroenLinks
 Raadslid sinds : 2003

Tijdsbesteding aan raadswerk:

gemiddeld 10 uur per week

Inspiratiebron in het raadswerk:

'Ik voel me betrokken bij de samenleving en wil deze vanuit mijn GroenLinks-visie mede vormgeven. Door middel van de raad kan ik mijn invloed uitoefenen.'

Tip aan toekomstige raadsleden:

'Beperk je niet tot de raadszaal, maar ga in gesprek met de inwoners van je gemeente. Wees nieuwsgierig, handel vrij en sociaal gedreven.'

Wat zou het fijn zijn als een raadslid ieder voorstel in *30 seconden* zou kunnen lezen...

Op die manier blijft er tijd over voor andere zaken. Wij trainen al 25 jaar raadsleden en ambtenaren in helder schrijven en spreken. Onze missie: mensen en organisaties inspireren om hun communiceren te verhelderen, zodat ze uitstralen wie ze zijn.

Trainingen

- + Heldere raads- en collegevoorstellen schrijven
- + Duaal debatteren
- + Voorzitten voor Raadsleden
- + Communiceren voor Collegeleden
- + Omgaan met de Media

Van 't Loo - Van Eck
Pascalstraat 28
6716 AZ EDE
T: (0318) 69 69 00
M: loo@loovaneck.nl
W: loovaneck.nl

30 seconden

Ede, april 2009

Geacht raadslid,

Dertig seconden.
Wat kunt u daarin doen?

Niet zoveel.
U hebt meer tijd nodig om u 's ochtends aan te kleden.
Ook een hete kop koffie drinken, lukt nauwelijks in een halve minuut.
Laat staan een heel ontbijt wegwerken.

Toch doe ik u een vreemde belofte.

Ik beloof u namelijk dat u in dertig seconden wel **een complex raadsvoorstel** kunt lezen.

Is dat mogelijk?
Ja.

Ieder jaar leren wij honderden ambtenaren voorstellen te schrijven.
Voorstellen die zo zijn geschreven dat raadsleden ze in dertig seconden kunnen lezen.

Stelt u zich het eens voor ... u kunt voortaan alle voorstellen in dertig seconden lezen.

Hoeveel tijd spaart u dat?
Hoe verlicht dat de druk op uw raadslidmaatschap?
Hoeveel makkelijker kunt u daardoor het raadslidmaatschap met uw werk combineren?

Mijn advies: stel eisen aan de kwaliteit van de voorstellen van uw gemeente.

Meer weten? Mail uw raads- of collegevoorstel naar martijn@loovaneck.nl. Ik herschrijf het voorstel zo dat u het in dertig seconden kunt lezen. Uiteraard is dit gratis.

Met vriendelijke groet,

A handwritten signature in black ink, appearing to be 'Martijn Jacobs'.

Martijn Jacobs
Van 't Loo - Van Eck

Van 't Loo - Van Eck Pascalstraat 28 Ede postbus 274 6710 BG Ede
tel: (0318) 69 69 00 fax: (0318) 69 69 39 www.loovaneck.nl loo@loovaneck.nl
Rabo 38.52.19.679 BTW NL8139-57.631.B01 KvK Arnhem 09146861

'Ik heb mezelf echt moeten bewijzen'

PERSOONLIJK PASPOORT

Naam : Songül Mutluer
 Geboortedatum : 29 jaar
 Burgelijke staat : ongehuwd
 Gemeente : Zaanstad
 Politieke partij : PvdA
 Raadslid sinds : 2006

Gemiddelde tijdsbesteding aan raadswerk:
 18 uur per week

Songül Mutluer combineert politieke ambitie met daadkracht in gemeente Zaanstad

SONGÜL MUTLUER IS PROMOVENDA AAN DE VU AMSTERDAM. NAAST HET WERK AAN HAAR PROEFSCHRIFT EN DOCENTSCHAP AAN DE UNIVERSITEIT, ZIT ZE SINDS 2006 IN DE GEMEENTERAAD VAN ZAASTAD. ALS LID VAN COALITIEPARTIJ PVDA ZET MUTLUER ZICH ONDER MEER IN VOOR ONDERWIJS, SOCIALE ZAKEN EN WERKGELEGENHEID EN INVERDAN (EEN GROOT BOUWPROJECT TER VERNIEUWING VAN HET STADSCENTRUM). HET RAADSLIDMAATSCHAP IS HARD WERKEN, MAAR GEEFT HAAR VEEL VOLDOENING.

In haar werkkamer op het universiteitsterrein van de VU, werkt Songül Mutluer aan haar proefschrift. De 29-jarige promovenda privaatrecht doet onderzoek naar aanbestedingsregels. Om precies te zijn: hoe deze regels kunnen worden verbeterd, zodat de gemeenschap daar meer baat bij heeft. Als PvdA-raadslid in de gemeente Zaanstad werkt Mutluer ook voor de gemeenschap. In haar frisse en geordende werkkamer praat ze met passie over de gemeentepolitiek.

'Ik ben gevraagd', vertelt ze over haar keuze om als raadslid in Zaanstad aan de slag te gaan. Na haar afstuderen aan de UvA was Mutluer op zoek naar een baan en deed in de tussentijd vrijwilligerswerk. Ze hielp jongeren met een taalachterstand met hun huiswerk. Vanuit haar maatschappelijke oriëntatie meldde ze zich aan bij de PvdA. Een vanzelfsprekende keuze met een familie die lid was van 'de rode club'. Ze volgde een oriëntatiecursus en ging stage lopen bij haar gemeente.

DRANG

Toen kwam de vraag of ze zich verkiesbaar wilde stellen. Mutluer: 'Ik twijfelde aangezien ik net begonnen was met een fulltime baan aan de VU. Uiteindelijk heeft een bestuurslid me over de streep getrokken.' Een jaar na haar beslissing om zich verkiesbaar te stellen, werd ze gekozen als gemeenteraadslid. Ze stond direct op een verkiesbare vijfde plaats. Een bijzondere plek voor een nieuwkomer. Mutluer is er nuchter onder: 'Ik was jong, vrouw en had gestudeerd. De partij had letterlijk en figuurlijk een knappe troef in handen.' Was ze niet bang dat ze door haar jonge leeftijd niet serieus genomen zou worden als raadslid? 'Ik heb mezelf moeten bewijzen', erkent ze. 'Maar die drang had ik ook. Toen ik drie jaar geleden werd gekozen, werd er door sommigen tegen me gezegd: "ja ja, in de raad, je gaat vast niets doen". Ik heb toen gezegd: "Over vier jaar wil ik jullie recht in de ogen kunnen kijken en voorbeelden geven van concrete dingen die ik gedaan heb".'

Die voorbeelden zijn er voor Mutluer: 'Ik ben trots op de notitie over accommodatiebeleid welzijnsgebouwen.' Mede door haar inspanningen werd een motie aangenomen die

het mogelijk maakt dat vrijwilligers in de gemeente worden gematched aan mogelijke locaties. Zo worden vraag en aanbod op elkaar afgestemd. Ook kijkt het raadslid met plezier terug op de bijeenkomst die ze voor jongeren organiseerde in het tot Vogelaarwijk bestempelde Poelenburg. Ze gaf de jongeren een stem, liet hen meedenken over wat het betekent om in een Vogelaarwijk te wonen en gaf hen met een rapwedstrijd een podium om hun eigen ideeën kenbaar te maken: 'Als er dan zestig tot zeventig jongeren komen die je letterlijk van de straat hebt geplukt, dan is dat een goed resultaat.'

ALLES LEZEN

Het bereiken van die resultaten gaat echter niet vanzelf. Mutluer: 'Ik ben een doorzetter, als ik iets wil, zet ik alles op alles om dat te bereiken.' Haar kracht is volgens de politica het netwerk waaruit ze haar informatie haalt. Dit omvat zowel belangenorganisaties als individuele burgers. 'We hebben elkaar nodig', stelt ze simpel. 'Maar een raadslid moet niet te veel 'ombudsman' willen spelen. Als raadslid kun je intermediair zijn en je moet kaders stellen. Je hebt een controlerende functie (naar het college toe, red.).' De controlerende en kaderstellende functies zijn volgens Mutluer de meest essentiële taken van een raadslid. Om de verschillende taken goed te kunnen uitvoeren, moeten raadsleden goed geïnformeerd zijn. Die informatie komt uit

JONGEREN

Als jonge vrouw vindt Songül Mutluer dat gemeenteraden in Nederland zeker meer jongeren kunnen gebruiken: 'Maar die zijn veel met andere zaken bezig, met een baan of gezin. Ze hebben geen tijd. Dat is jammer, want de lokale politiek heeft zeker behoefte aan jonge mensen.'

het netwerk en uit dossiers en raadsstukken. 'Als je net begint als raadslid, lees je werkelijk alles', lacht Mutluer. 'Die fout maken we allemaal, tot het moment komt waarop je denkt: "Waarom doe ik dit eigenlijk?". Je moet stukken scannen. Dossiers waarvan je woordvoerder bent, daar moet je alles van weten en je moet goed luisteren naar je collega's.'

Mutluer leerde ook dat als je een goed raadslid wilt zijn, je ook 'nee' moet durven zeggen. 'Je kunt niet alle wensen honoreren en je moet durven delegeren', benadrukt ze. 'Een dikke huid is essentieel. Je krijgt veel over je heen. Je moet accepteren dat iedereen een eigen waarheid heeft en je moet kunnen uitleggen waarom je een bepaalde beslissing neemt, met argumenten, niet met emoties. Je moet zaken goed kunnen verwoorden. Daar zit de kracht van een raadslid', aldus de promovenda. Het raadslidmaatschap heeft haar in positieve zin gevormd: 'Ik ben assertiever geworden. Het raadslidmaatschap heeft me zekerder gemaakt. Nu loop ik standvastig naar een microfoon en maak mijn standpunt duidelijk. In het verleden klapte ik weleens dicht.'

Deze eigenschappen komen ook goed van pas in haar werk. Als promovenda geeft ze les aan rechtenstudenten. Het raadslidmaatschap lijkt naadloos aan te sluiten bij haar professionele leven. Dit is niet altijd zo geweest. Haar werkgever had wel vragen bij de beslissing van Mutluer om politiek actief te worden: 'De vraag of het schrijven van een proefschrift en een politieke carrière wel te combineren was, is zeker gesteld. De balans was ook scheef in het begin, alles was nieuw. Na een jaar had ik het door, wist ik hoe het politieke spel in elkaar zat.'

Een goede begeleiding vanuit de fractie was daarbij onmisbaar. 'Ik heb het geluk gehad dat ik door de fractievoorzitter goed werd begeleid en feedback kreeg. Het werd Mutluer duidelijk dat het bedrijven van lokale politiek meer is dan alleen problemen signaleren en aan de kaak stellen: 'Je moet moties maken, andere partijen meekrijgen. Het is een

'Het is een hele kunst om te weten hoe je de instrumenten die je hebt moet inzetten'

hele kunst om te weten hoe je de instrumenten die je hebt, moet inzetten. Politiek is een spel van de lange adem. Je moet het leuk vinden om naar andermans problemen te luisteren en die naar de politiek te vertalen. Dat is een kunst die je kunt leren.'

OFFERS

Maar politiek is ook offers brengen, benadrukt Mutluer. 'Het is een driehoek: je werk, je privéleven en het raadslidmaatschap. Die driehoek moet in balans zijn', iets wat Mutluer inmiddels heeft bereikt. 'Voor mij is het misschien makkelijker. Ik woon op mezelf en hoef geen gezin te onderhouden.' Toen ze in de raad kwam, woonde ze nog thuis, bij haar ouders: 'Ik weet nog dat mijn vader me elke avond zag weggaan en vroeg: "Ga je nu alweer weg? Ga je de wereld redden?". Het is hard werken.' Dat harde werken heeft ze er graag voor over. Ook de komende verkiezingen wil Mutluer weer meedingen naar een zetel: 'Het geeft me veel voldoening en ik wil nog verder groeien.'

Fractievoorzitter Jeroen Olthof over zijn fractiegenote:

'OVER TIEN JAAR IS SONGÜL NOG ACTIEF IN DE POLITIEK'

Jeroen Olthof, fractievoorzitter van de PvdA in Zaanstad omschrijft Songül als betrokken, gedreven, ambitieus, maar ook wat ongeduldig: 'Songül is jong en enthousiast. Ze is voor meer dan honderd procent een volksvertegenwoordiger, iemand die veel bijeenkomsten en mensen bezoekt. Maar ze moet ook nog veel leren in het politieke spel. Dit uit zich in het feit dat ze ongeduldig wordt als er een paar weken geen onderwerpen spelen die zij in haar portefeuille heeft. Ze bijt zich vast in zaken, dat kan soms tot teleurstellingen leiden.' In de fractie heeft Songül haar plek gevonden als potential. Olthof: 'Je hebt wel van die bedrijven die clubs hebben met talenten, Songül is zo'n talent. Wij noemen dat potentials. Ze heeft de kwaliteiten en capaciteiten. Ze is slim, ambitieus, maar in de politiek gaat het ook om ervaring.' Olthof noemt haar inzet in het locatiebeleid voor vrijwilligers als één van haar prestaties tot nu toe: 'Dit heeft ze zelf op de agenda gezet. Door haar inzet is er nu een Stadsloods gekomen, een ambtenaar die de vraag van vrijwilligersorganisaties en het aanbod aan ruimte in de gemeente met elkaar moet matchen. Ook is ze heel betrokken geweest bij de lokale educatieve agenda en bij de herontwikkeling van de stadskern van Zaandam.'

De fractievoorzitter ziet Songül in de toekomst verder groeien in de politiek en denkt dat de ambities van de jonge politica verder reiken: 'Over tien jaar is Songül nog actief in de politiek, maar op welke plek weet ik niet. Misschien in het college, misschien in de landelijke politiek.'

Burgervisatiecommissie gaf gemeenteraad Leeuwarden in totaal 47 aanbevelingen mee

De raad bespied vanaf de publieke tribune

EEN FRISSE BLIK. DIE HADDEN ZE IN DE GEMEENTE LEEUWARDEN NODIG, VOND GRIFFIER BAUDEWIJN FRANSSSEN. HIJ STELDE EEN BURGERSVISITATIECOMMISSIE VOOR, WAARIN EEN ACHTTAL INWONERS VAN DE FRIESE GEMEENTE 'HUN' RAADSLIDEN KRITISCH VOLGDEN. HET RESULTAAT: 47 AANBEVELINGEN WAARMEE DE RAAD AAN DE SLAG IS GEGAAN.

Februari 2007. In de Leeuwarder Huis-aan-huiskrant staat een opmerkelijke vacature. 'De gemeenteraad van Leeuwarden is op zoek naar enthousiaste en kritische burgers voor de burgervisatiecommissie'.

Net als maar liefst ruim honderd van zijn stads-genoten reageerde Johan Dalstra uit de Friese hoofdstad op de oproep van de gemeente Leeuwarden: 'Ik dacht, dat vind ik leuk! Daar ga ik aan meedoen.' Zijn motivatie? Dalstra voelt zich betrokken bij de stad waar hij woont. Deze betrokkenheid uit zich op verschillende manieren. Zo schreef hij over oud-Leeuwarden het boek 'De Schrans, een historische beschrijving' en was hij zelf in 2007 met de gemeente in discussie over een fietsbrug die voor zijn voorkeur gebouwd zou worden. Ook was hij vijftien jaar voorzitter van de wijkvereniging in de buurt Huizum. Kortom, de lokale politiek was hem niet vreemd.

Hij verbaasde zich er af en toe over hoe het bestuur te werk ging: 'Dan kreeg ik stukken van de gemeente die totaal onleesbaar waren. "Hoe durf je dit te laten lezen", dacht ik dan. Ik vroeg me af of de mensen die de stukken opstelden, deze zelf eigenlijk wel begrepen.' Motivatie genoeg dus, om deel te nemen aan de burgervisatiecommissie. Dalstra werd uiteindelijk gekozen tot voorzitter van een groep van in totaal acht Leeuwarders die gedurende een aantal maanden de raadsleden zou observeren tijdens raads- en commissievergaderingen. 'De groep was een doorsnee van de bevolking', vertelt Dalstra. 'Het waren vier mannen en vier vrouwen. Er zat een ondernemer in, een werkloze, een verpleegkundige, een filmoperator en twee studenten. Verschillende disciplines dus, uit verschillende leeftijdsgroepen.' Zijn voorzitterschap werd door de groep bevestigd en na een eerste kennismaking kon het avontuur beginnen.

ENERGIE

Het project bleek op papier simpeler dan in de werkelijkheid, weet Dalstra nog goed. De groep moest uiteindelijk advies uitbrengen over de manier waarop de gemeenteraad debatteerde en zich presenteerde. Ook moest er een oordeel

RAADSLID JAN VAN OLFFEN TROK LERING UIT DE AANBEVELINGEN

'Uit de observaties van de burgervisatiecommissie is naar voren gekomen hoe burgers vergaderingen van de raad ervaren', herinnert raadslid en vice-voorzitter van de Leeuwarder gemeenteraad Jan van Olfen (PvdA) zich. Een aantal aanbevelingen bleef hem bij: 'De manier van vergaderen van de raad was een belangrijk punt bij de aanbevelingen. In de vergaderingen wordt heel veel "over de hoofden van burgers heen" gesproken. Er wordt jargon gebruikt, anders gepraat dan de manier waarop de gemiddelde inwoner van de stad dat doet.' Het resultaat hiervan kan zijn dat burgers zich niet betrokken voelen bij de vergaderingen, zich letterlijk niet aangesproken voelen. Van Olfen, die al ruim 23 jaar in de raad zit, probeert sinds het advies niet te verzanden in moeilijke jargon, maar zijn boodschap helder en duidelijk over te brengen. Niet alleen aan zijn collega's in de raad, maar ook aan de burgers. 'Je moet als raadslid heel duidelijk zijn in wat je vindt. Als een raadslid langer meedraait, kan dit vakjargon erin sluipen', meent Van Olfen. 'Dan worden je standpunten onduidelijk voor degene die je uiteindelijk vertegenwoordigt.'

GAST VAN DE RAAD

Betrokkenheid van burgers is belangrijk. Dit werd door de burgervisatiecommissie nog eens extra benadrukt. Eén van de aanbevelingen was om willekeurige inwoners uit te nodigen voor een bezoek aan de raad. 'De raad nam deze opmerking ter harte en vertaalde dit in het concept "Gast van de Raad"', vertelt Van Olfen. 'We nodigen groepen mensen of één persoon uit in de gemeenteraad. Deze inwoners hebben eerst een gesprek met de burgemeester en volgen een (deel) van de raadsvergadering. Daarna drinken we nog een kopje koffie en praten we nog even na.' Een andere aanbeveling die volgens Van Olfen door het Leeuwarder lokaal bestuur is overgenomen, is de suggestie om meer aandacht te geven aan de raadsvergaderingen via tv en internet. 'Daar is het concept DAG TV een goed voorbeeld van. Ik heb er zelf naar gekeken, met de bril van de burger op. Je zoekt naar werkvormen om mensen bij de politiek te betrekken. Het is zoeken naar een prettige manier, een vormgeving om ingewikkelde problemen duidelijk te maken. Dit is een continu proces.'

April 2007. Een beetje onwennig kijken de Leeuwarder gemeenteraadsleden naar de publieke tribune. Daar hebben zojuist de acht vertegenwoordigers van de burgervisatiecommissie hun plaats ingenomen, gewapend met scorelijsten, de pen in de aanslag en een kritische blik gericht op de lokale politici. 'De acht van Leeuwarden' zijn er klaar voor.

komen over de leesbaarheid van de stukken en de aantrekkelijkheid van de vergaderingen. 'We wilden vooral een eindoordeel neerleggen dat helder en leesbaar was. Om met acht mensen tot overeenstemming te komen, heeft aardig wat energie gekost', aldus Dalstra. Uiteindelijk ontwikkelde de groep een sluitende methode. Vooraf werden twee onderwerpen gekozen: een voorstel over de locatiekeuze van de maatschappelijke opvang in de stad en een voorstel over het hondenbeleid. Dalstra: 'Dit laatste voorstel is trouwens door een burger ingediend.'

Het achtstal nam de stukken over beide onderwerpen door en stelde een 'scorelijst' op met aspecten waarop zij zou letten tijdens de vergaderingen hierover. Door deze aspecten aan te vinken op de scorelijst, kon na de vergadering worden beoordeeld hoe de raad op de verschillende punten uit de bus was gekomen.

Dalstra herinnert zich dit eerste bezoek aan de raadsvergadering nog goed. 'Wij hadden er wel plezier in', lacht hij als hij vertelt over de onwennige binnenkomst van de raadsleden. 'De raadsleden vroegen zich af of ze nu ook persoonlijk zouden worden beoordeeld. De sfeer was voor hen misschien een beetje bedreigend. De een kon daar gemakkelijk mee omgaan, de ander wat minder.'

Een persoonlijke aanval op het functioneren van een raadslid was absoluut niet aan de orde. Dalstra: 'Het ging ons erom aanbevelingen te geven voor het beter functioneren van de raad.' De houding van de raadsleden veranderde al snel. 'Na de eerste twee keer dat wij er waren, was de druk er wel af.'

RAADSLID HENK DREWEL: 'AANDACHT VOOR WAAR DE MANCO'S ZITTEN'

Henk Drewel, raadslid in de gemeente Leeuwarden voor het CDA, was blij met de komst van de burgervisatiecommissie. 'Maar', zo nuanceert hij, 'de commissie is natuurlijk niet voor niets ingesteld. De gemeenteraad wist best waar bepaalde pijnpunten zaten.' Toch is het volgens Drewel prettig dat er vanuit een 'outsiderblik' naar het functioneren van de raad werd gekeken.

'De burgervisatiecommissie was bijzonder, omdat het iets nieuws was', begint Drewel. 'We vroegen ons af hoe we het functioneren van de raad en de raadsleden konden verbeteren. Want laten we eerlijk zijn, we weten best wel dat er een spanningsveld, een afstand zit tussen politiek en burgers.' Leeuwarden koos met de commissie voor een andere aanpak om het functioneren van de raad bloot te leggen. 'We wilden een frisse blik en kozen burgers die juist niet te dicht bij de politiek stonden', legt Drewel uit.

Hoewel de raadsleden op de hoogte waren van het feit dat zij zouden worden gevolgd, was de eerste kennismaking met de commissie toch even wennen. 'Er heerste een gezonde spanning', weet Drewel. 'Er was even een gevoel van: "Let op er is een toezichhouder in de zaal." We hadden het gevoel dat we moesten opletten met wat we zeiden en deden. Maar we vonden het wel erg leuk. Een gezonde spanning, dat is het goede woord.'

SPIEGELEN

Kernpunt van de aanbevelingen is volgens Drewel, dat er wat moest worden gedaan aan het debat en aan de stukken van de raad: 'Het debat moest levendiger en duidelijker voor de burgers worden. Dit gold ook voor de rapporten en de nota's die de raad maakt.' Drewel vindt de aanbeveling belangrijk en probeert het advies van de commissie ook zo goed mogelijk op te volgen: 'Met het oog op de komende verkiezingen is het eindverslag van de commissie ook belangrijk. Ik ga het in mijn eigen fractie en bij mijn eigen partij ter sprake brengen. Het eindverslag is handig om aan vooral nieuwe raadsleden uit te leggen hoe zij kunnen functioneren. Zij kunnen zich spiegelen aan het verslag.'

Niet alle aanbevelingen zijn overgenomen, weet Drewel. Sommige suggesties waren in de praktijk niet goed uit te voeren: 'Een aanbeveling was bijvoorbeeld om met z'n allen in de binnenkring van de raadszaal te gaan zitten. Dat hebben we een keer geprobeerd, maar het was niet praktisch. Als er nog iemand zou moeten aanschuiven, zou deze er niet meer bij passen.' Drewel noemt de uitkomsten van het eindverslag vooral handvatten: 'Het zijn niet allemaal eye-openers, de commissie is immers niet voor niets ingesteld. Maar het verslag vraagt wel aandacht voor waar de manco's zitten. Het is een manier om het denken en discussiëren in de raad te veranderen.'

Najaar 2007. De raadsleden zijn inmiddels gewend aan het bezoek van de acht observatoren. Tijdens de behandeling van een stuk is het iets onrustig in de zaal. Het raadslid dat het woord heeft, zet zijn standpunten uiteen. De akoestiek in de zaal is slecht, soms vallen daardoor stukken uit het verhaal van het raadslid weg. De volledige aandacht van zijn publiek weet hij niet te vangen. Eén raadslid leest een krantje, een ander voert op zachte toon een gesprek met zijn buurman.

Voor Dalstra, die vanuit zijn betrokken burgerschap al vaker te maken had gehad met de lokale politiek, was de raadszaal geen onbekend terrein. Andere commissieleden waren minder bekend met het hoe en wat. De frisse blik die griffier Franssen graag wilde, werd hiermee zeker waar gemaakt.

AANBEVELINGEN

De burgervisitatiecommissie gaf in totaal 47 aanbevelingen mee in haar eindverslag 'Uit het hoofd en het hart' van januari 2008. Eén daarvan was gericht op het vergadergedrag en werd omschreven als: de voorzitter dient de raadsleden niet te laten afdwalen, maar bij de kernpunten te houden die de commissie aandraagt. De aanbevelingen zijn heel divers. Naast een strakkere regie door de voorzitter adviseert de commissie om één woordvoerder te laten spreken bij moties en amendementen en om het debat aantrekkelijker te maken. 'Volg trainingen in debatvaardigheden en presentatie', is een ander advies. Ook pleit de commissie voor beter geluid op de publieke tribunes. 'Het waren stevige kritiekpunten, maar die zijn erg goed gevallen', blikt griffier Baudewijn Franssen terug op het project en de uiteindelijke aanbevelingen. Voor zover mogelijk, zijn de aanbevelingen overgenomen. Zo is het inspreekrecht van burgers aangepast. Degene die wil inspreken, moet met een onderwerp komen dat tijdens de raadsvergadering ook daadwerkelijk behandeld wordt. Voorheen was het 'vrij inspreken', waardoor onderwerpen die op dat moment niet relevant waren voor de politieke discussie, niet direct konden worden opgepakt. Dit leverde bij burgers frustraties op. Andere belangrijke aanbevelingen waren gericht op het toegankelijker maken van raadsvergaderingen door gebruik te maken van internet en tv. Om burgers meer te betrekken bij de gemeentelijke politiek, ontwikkelde Franssen 'DAG TV' en 'De raad deze maand': In DAG TV worden onderwerpen besproken die de komende maand aan de orde zijn in de raad. In De raad deze maand worden onderwerpen uit de raad aan de man gebracht. Beiden worden via de lokale omroep en internet uitgezonden. Dit als meer behapbare aanvulling op het één-op-één uitzenden van raadsvergaderingen. Op deze manier is het sneller en prettiger kijken', aldus Franssen.

Dalstra, die uit een vergadercultuur komt - onder andere door zijn baan als hoofd pr & marketing bij een onderwijsinstelling - vond het gedrag van de raadsleden op zijn zachtst gezegd opmerkelijk. 'Degenen die niet aan het woord waren, waren gewoon wat anders aan het doen, er gebeurden allerlei dingen omheen. Eén van de commissieleden vond het gewoon onfatsoenlijk wat er gebeurde. Het negatieve beeld dat wij kregen tijdens deze raadsvergadering werd bijgesteld toen we een commissievergadering bijwoonden. Dat was een wereld van verschil', herinnert Dalstra zich. De raadsleden zaten op het puntje van hun stoel en debatteerden volop mee over de onderwerpen die de revue passeerden. Voor het opmerkelijke verschil heeft de voorzitter wel een verklaring: 'Bij een raadsvergadering zit je natuurlijk aan het einde van de besluitvorming. In een commissievergadering worden onderwerpen echt inhoudelijk besproken en worden politieke standpunten voorbereid.'

DE BURGERSVISITATIECOMMISSIE

Naast voorzitter Johan Dalstra bestaat de burgervisitatiecommissie uit:

Annet Bakker | Petra Boddeüs | Mariska Hartendorp | Jorrit Holwerda
Remco Klinker | Ellen Krusinga-Blikman | Frits van der Meer

'Een raadslid kan zaken sneller in beweging krijgen'

ALS VOORZITTER VAN EREDIVISIECLUB ADO DEN HAAG HEEFT JAN LOBEL, RAADSLID IN ZOETERMEER VOOR DE LOKALE PARTIJ LIJST HILBRAND NAWIJN, ZIJN HART VERPAND AAN VOETBAL. MAAR NIET ALLEEN ALS VOORZITTER, OOK ALS RAADSLID PROBEERT HIJ DE BELANGEN VAN SPORTCLUBS TE BEHARTIGEN. DOOR OP ZATERDAG WEDSTRIJDEN TE BEZOEKEN EN ZIJN OOR TE LUISTEREN TE LEGGEN IN DE BESTUURSKAMERS.

'Veel signalen komen binnen via onze website', vertelt raadslid Jan Lobel van Lijst Hilbrand Nawijn in de gemeente Zoetermeer. 'Die meldingen komen dan bij mij terecht, want ik ben gepensioneerd en heb er de meeste tijd voor.' Volgens Lobel gaat het vaak om kleine ergernissen, maar die ergernissen hebben vaak een grote impact voor de melder zelf. Het raadslid geeft als voorbeeld de melding van een bewoner die graag een parkeerverbod voor zijn uitrit wilde uitbreiden: 'Zijn vrouw heeft een nekaandoening en kan haar nek niet goed genoeg draaien als zij de inrit op- en afrijdt.' Het overleg met de wijkmanager ging moeizaam en dus zette Lobel zich in voor deze mensen: 'Binnen drie dagen was het geregeld. Soms lijkt het alsof een raadslid zaken sneller in beweging kan krijgen.' De gepensioneerde salesmanager heeft nog veel meer voorbeelden: 'Net nog kreeg ik via internet een filmpje van zes minuten binnen van mensen met een klacht. Bij hen in de buurt wordt een verzorgingshuis afgebroken en zij hebben als buurtbewoners veel overlast van vrachtwagens. De toegang is een complex verhaal en de vrachtwagens moeten allerlei stunts uithalen om het terrein op en af te komen. Dat hebben deze mensen gefilmd.'

KUNSTGRAS

Niet alleen burgers melden zich bij de gemeenteraad om zaken aan te kaarten. Lobel, naast raadslid in Zoetermeer

ook voorzitter van eredivisieclub ADO Den Haag, vertelt dat hij veel contact heeft met de sportverenigingen in zijn gemeente. Het betreft zowel de amateurclubs als de verschillende professionele sportverenigingen. Deze contacten lopen vaker 'face-to-face'. 'Ik ga gewoon op zaterdagmiddag naar de wedstrijden toe', vertelt Lobel. 'Dan word je ook wel gevraagd om even in de bestuurskamer te komen praten.' Zijn contacten leidden ertoe dat hij vorig jaar een motie indiende, waardoor de aanleg van kunstgrasvelden die gepland stond voor 2010 - 2011 naar voren werd gehaald. Doordat de clubs sneller goede velden tot hun beschikking kregen, konden de wachtlijsten bij de jeugd-afdeling worden ingekort. 'Zodat de kleine mannetjes die willen voetballen, dat ook gewoon direct kunnen doen', aldus de voetballiefhebber.

Lobel vindt het belangrijk om zijn oor goed te luisteren te leggen in de Zoetermeerse samenleving. Het gaat daarbij niet alleen om signalen van burgers of sportverenigingen, maar tevens om de lokale ondernemers. Lobel: 'Ik bezoek gelegenheden van de businessclubs. Voor hen kan ik natuurlijk niet gaan bemiddelen, dat zou de schijn van belangenverstrengeling kunnen wekken. Maar ondernemers weten ook niet altijd de juiste weg te bewandelen naar instanties. Ik kan de raad en het college wel attent maken op problemen die bij deze groep spelen.'

PERSOONLIJK PASPOORT

Naam : Jeroen Hatenboer
 Leeftijd : 50 jaar
 Burgerlijke staat : gehuwd
 Gemeente : Enschede
 Politieke partij : VVD
 Raadslid sinds : 2002

Gemiddelde tijdsbesteding aan raadswork:
 20 uur per week

‘De gemeente is een leuk en veelzijdig bedrijf’

IDEALISME VERSUS PROFESSIONALISME

Volgens Jeroen Hatenboer moeten raadsleden ‘ongelooflijk idealistisch zijn’. De vergoeding die raadsleden krijgen is gebaseerd op het inwoneraantal van hun gemeente. Hatenboer vindt die verdeelsleutel scheef: ‘Of je nu in een grote of een kleine gemeente zit, de ‘workload’ is hetzelfde.’ Wel benadrukt hij dat idealisme de basis moet blijven, het raadslidmaatschap moet geen ‘vaste baan’ worden, zoals die van bijvoorbeeld de burgemeester of wethouder: ‘Je moet ook geen professionals van raadsleden maken. Als je zo professioneel wordt dat het raadslidmaatschap een fulltime baan wordt, dan ga je op de stoel van de bestuurders zitten, terwijl je een soort toezichthouder bent.’ Wel is ondersteuning vanuit de griffie voor raadsleden van belang. Hatenboer: ‘Hier in Enschede is het zo dat de griffie de stukkenstroom doet en de raad praktisch ondersteunt. Ik hoef bijvoorbeeld geen weken vrij te nemen om een zaal te huren of uitnodigingen te versturen als ik een bijeenkomst wil houden.’

ALS ZOON VAN EEN VVD-BESTUURSLID HOORDE POLITIEK ER VOOR JEROEN HATENBOER (50) ALTIJD AL BIJ. DE HORECAONDERNEMER VERRUILDE ZIJN LIDMAATSCHAP VAN DIVERSE MAATSCHAPPELIJKE ORGANISATIES IN 2002 VOOR EEN ZETEL IN DE GEMEENTERAAD VAN ENSCHEDE. INMIDDELS GENIET HIJ ALS FRACTIEVOORZITTER VAN DE POLITIEKE DISCUSSIE: ‘JE MOET BEREID ZIJN SCHERP TE ZIJN IN HET DEBAT, MAAR DAARNA MOET JE OOK EEN BIERTJE MET ELKAAR KUNNEN DRINKEN.’

Fractievoorzitter Jeroen Hatenboer is betrokken bij ‘zijn’ Enschede

‘Als raadslid hanteer je de drie W’s, de hoe-vraag is voor het college’

Het Media Art Café Berlijn in Enschede heeft een bijzonder concept: in samenwerking met lokale media worden bijeenkomsten georganiseerd. Eigenaar Jeroen Hatenboer zit ontspannen aan één van de tafeltjes. Hij overlegt met een journalist van de stadsredactie van lokale krant TC Tubantia. De journalist is de ‘bovenbuur’ van Hatenboer, die de eerste etage van zijn café aan de stadsredactie verhuurt voor het symbolische bedrag van 1 euro. Als tegenprestatie organiseert de stadsredactie mediadebatten in het café. Als fractievoorzitter van oppositiepartij VVD in de Enschedese gemeenteraad weet Hatenboer als geen ander hoe belangrijk de pers is voor politici: ‘Je moet snappen hoe de media werken. Zaken worden uit hun verband gerukt. De krant schrijft nooit wat jij wilt, tv is nog erger. En als iets in de krant staat, is het waar. Je moet als raadslid er tegen kunnen, dat je wordt aangesproken op iets, dat niet waar is. Je moet een relatie opbouwen met de pers. Dat kost tijd, maar je wordt sneller geciteerd als ze je kennen.’

NIET OVERAL TEGEN

Bekend is de VVD-fractievoorzitter zeker in Enschede. Als raadslid en als horeca-ondernemer, twee rollen die hij met elkaar combineert. ‘Ik ben lokaal wereldberoemd’, grapt hij. Met zijn fractie zit Hatenboer in de oppositie. Hij benadrukt dat oppositie voeren niet betekent dat je overal maar tegen moet zijn: ‘Als raadslid moet je je plaats weten. Je moet afstand kunnen nemen, want de neiging is er om de rol van het college te gaan spelen. Als raadslid moet je de drie W’s hanteren: wat willen we bereiken, wat mag het kosten en

wat gaan we ervoor doen? De hoe-vraag is voor het college.’ Die strikte taakafbakening is soms lastig, erkent Hatenboer: ‘De dualisering is eigenlijk nog maar kort geleden ingevoerd, terwijl er decennialang op een andere manier is gewerkt.’

VOORLEZEN

Vergaderen vindt Hatenboer het sluitstuk van het politieke proces: ‘Debatten moeten met flair gevoerd worden. Je moet bereid zijn scherp te zijn in het debat, maar daarna moet je ook een biertje met elkaar kunnen drinken. Het moet niet persoonlijk worden.’

Als fractievoorzitter debatteert Hatenboer veel als woordvoerder binnen zijn eigen portefeuille, maar ook als spreekbuis namens de gehele fractie: ‘Dit kan soms frustrerend zijn voor nieuwe raadsleden. Dat maar één persoon het woord voert en dat iedereen in de fractie diegene daarvoor moet voeden. Als nieuw raadslid zul je soms het werk moeten doen, terwijl een ander dit voor de Bühne brengt.’ Naast zijn rol als spreekbuis voor zijn fractie, heeft Hatenboer als voorzitter nog andere extra taken. Zo is hij het gezicht van de VVD bij ceremoniële gelegenheden en voert hij het woord bij het begrotingsdebat.

EEN LEUK BEDRIJF

Dat hij in 2002 in de politiek ging op verzoek van de VVD-fractie in de Twentse stad, is een direct uitloei van zijn maatschappelijke betrokkenheid. ‘Ik denk verder dan mijn eigen voordeel en voor je het weet zit je overal in’, zegt Hatenboer en refereert daarmee aan zijn deelname aan verschillende belangenorganisaties voordat hij de overstap naar de gemeenteraad maakte. ‘Toen ik in 1984 voor mezelf

‘Als iets in de krant staat, is het waar’

Griffier Rolf Jongedijk over raadslid Jeroen Hatenboer:

‘JEROEN HATENBOER ZIT BOORDEVOL IDEEËN’

Rolf Jongedijk is al zes jaar griffier van de gemeente Enschede. Hij leerde VVD-fractievoorzitter Jeroen Hatenboer vooral kennen als een creatief en ondernemend raadslid. ‘Jeroen Hatenboer zit boordevol ideeën, het gaat maar door. Hij denkt in kansen en nooit in problemen’, vertelt Jongedijk. Hatenboer onderscheidt zich volgens de griffier van andere raadsleden door het feit dat hij een onderwerp of een idee niet los zal laten: ‘Hij stelt zich zeer verantwoordelijk op. Hij roept niet alleen maar ideeën, hij laat ze ook niet meer los. Jeroen is niet het type voor een raad van toezicht, hij is vanaf het begin tot aan de uitvoering van een plan aanwezig. Andere raadsleden zullen misschien sneller zeggen: ‘Hier houdt mijn verantwoordelijkheid op en is de ambtelijke organisatie aan zet.’”

In zijn rol als oppositieleider kan hij stevig optreden, stelt Jongedijk: ‘Hij zit bovenop de agenda, hem zal niets onverwachts overkomen. Zijn betrokkenheid en discipline om zich “in te vreten” in stukken, kan lastig zijn in de samenwerking met collega-raadsleden. Voor anderen is hij soms moeilijk bij te benen.’

Hoewel Hatenboer voorzitter is van de VVD-fractie, ziet Jongedijk dat zijn achterban breder is dan alleen de ‘klasieke VVD-stemmers’: ‘Als creatief denker vertegenwoordigt Hatenboer de culturele klasse van Enschede. Zijn mediacafé, dat is Jeroen. Daar ontmoet hij jonge, creatieve mensen. Journalisten, kunstenaars, reclamemensen. Dat is zijn wereld. Die frisse ontmoetingen, daar haalt hij energie uit. Zijn achterban bestaat uit mensen waarop je qua politieke herkomst veel verschillende labels zou kunnen plakken.’

begon, heb ik direct een horecavereniging in de stad opgericht. Als je een beetje betrokken bent bij een stad, zit je zo in allerlei belangenorganisaties. Je bouwt een netwerk op. Dit netwerk is essentieel, ook in de politiek.’ Waar in belangenorganisaties vaak wordt gestreden voor één bepaald belang, gaat het in de politiek om de afweging van verschillende belangen. Dat verschil deed Hatenboer besluiten over te stappen naar de lokale politiek.

De constante afweging van belangen vergt voorbereiding, kennisvergaring en de nodige aandacht. Dat proces kost tijd. Als zelfstandig ondernemer besloot Hatenboer ‘gewoon’ één dag minder per week te gaan werken: ‘Ik kies zelf de momenten wanneer ik wel of niet werk.’ Hij krijgt er naar eigen zeggen veel voor terug: ‘De gemeente is een leuk en veelzijdig bedrijf.’

In dat ‘bedrijf’ is hij trots op de inspanningen die uiteindelijk hebben geleid tot drie belangrijke programma’s voor (en door) de stad: ‘Enschede werkt’, gericht op de economische ontwikkelingen in de stad, ‘Stad Enschede’, voor cultuur en ‘Ons Enschede’, dat gaat over het ontwikkelen en in stand houden van een sociale samenleving. Hatenboer stond met vele andere betrokkenen aan het begin van deze programma’s die voortvloeiden uit verschillende creatieve en interactieve sessies in de stad. Er werden meerdere bijeenkomsten in het centrum georganiseerd, waar burgers konden meepraten over ‘hun’ stad en waar zij hun wensen kenbaar konden maken. De gesprekken zijn inmiddels afgerond, de drie programma’s worden ingezet in de stad.

Het hele traject was er een van de lange adem, maar zo werkt dat in de politiek volgens Hatenboer: ‘Het duurt wel lang voordat er echt iets op gang komt, maar dat vind ik leuk, het proces er naar toe. Terwijl ondernemers over het algemeen juist ongeduldig zijn. Je kunt in de politiek niet zelf even iets besluiten, zoals je dat als zelfstandig ondernemer wél kunt. Daar moet je aan wennen.’

DISCUSSIES AAN DE KEUKENTAFEL

Ook in zijn gezin is de invloed van zijn politieke carrière merkbaar. Als vader van drie kinderen, ziet Hatenboer dat niet alleen hijzelf ‘lokaal wereldberoemd is’: ‘Op school zijn mijn kinderen niet meer helemaal anoniem. Maar ik heb niet de indruk dat ze dat vervelend vinden.’ Betrokkenheid lijkt in de genen te zitten. Zijn vader zat ook in het bestuur van de VVD. Er werden vele politieke discussies gevoerd aan de keukentafel. Dat werkt door in zijn eigen gezin, net als die maatschappelijke betrokkenheid. Hatenboer: ‘Zo kwam er bij de school van mijn zoon een commissie waarin leerlingen mochten meedenken over de invulling van de groenstrook. Mijn zoon meldde zich direct aan.’

De kunst van het campagne voeren

ZODRA DE GEMEENTERAADSVERKIEZINGEN IN AANTOCHT ZIJN, VERSCHIJNEN DE BEKENDE POSTERS EN FOLDERS EN GAAN POLITICI STAD OF DORP IN. MAAR DE TIJD DAT KIEZERS ALLEEN OP DEZE MANIER WORDEN BEREIKT IS ALLANG VOORBIJ. VELE MEDIA MAKEN HET MOGELIJK OM GROTE GROEPEN MENSEN TE MOBILISEREN HUN STEM UIT TE BRENGEN EN ZELFS ACTIEF MEE TE DOEN AAN DE CAMPAGNE. MAAR OOK HET CANVASSEN, HET VAN DEUR TOT DEUR AANKLOPPEN OM MENSEN TE OVERTUIGEN OP JOUW FAVORIETE KANDIDAAT TE STEMMEN, WAARVAN BIJ AMERIKAANSE VERKIEZINGEN VEEL GEBRUIK WORDT GEMAAKT, BEGINT IN NEDERLAND VAN DE GROND TE KOMEN. VERSCHILLENDE MANIEREN VAN CAMPAGNE VOEREN PASSEREN DE REVUE.

Saskia Boelema houdt zich als fractievoorzitter van D66 in Breda sinds anderhalf jaar bezig met de permanente campagne van haar partij en binnenkort ook met de campagne voor de gemeenteraadsverkiezingen. Veel gebeurt op basis van een communicatieplan. Tijdens de permanente campagnes voor D66 Breda houdt Boelema de beginselen van een open en eerlijke communicatie graag in stand: 'Zorg dat je na gesprekken met burgers terugkomt op de dingen die je hebt toegezegd! Zég niet alleen: ik zal het navragen of uitzoeken, of ik zal er iets mee doen, maar doe er dan ook daadwerkelijk iets mee en koppel dat terug.'

Volgens Boelema houdt niet elke politicus deze beginselen in stand. 'Burgers komen vaak bij ons met vragen of opmerkingen, en ik vind dat we dan eerlijk moeten zijn. Op sommige vragen kunnen wij gewoon geen antwoord geven. Dan is het beter degene die de vragen stelt, door te sturen naar de gemeentebestuur die daar wel iets zinnigs over kan zeggen. Ook zijn sommige vragen of opmerkingen niet realistisch. Dan is het gemakkelijk om te zeggen: ik neem het mee. Maar als iets niet kan, vind ik het veel beter om gewoon te zeggen waar het op staat.'

MET DE BAKFIETS DE STAD IN

Sinds anderhalf jaar staat D66 Breda, in het kader van haar permanente campagne, regelmatig met stands op verschillende locaties in de stad. Boelema 'We gaan eenmaal per maand met een bakfiets op pad en bouwen ergens een kraam op. Daar spreken we mensen aan en komen mensen voor informatie of een praatje bij onze kraam. De input die we daar krijgen, gebruiken we waar mogelijk weer voor onze standpuntbepaling.' Het valt Boelema trouwens op dat de reacties bij de stands het afgelopen jaar een stuk positiever zijn geworden: 'Steeds meer mensen zien weer waar D66 voor staat.'

De D66-fractie in Breda heeft momenteel twee zetels in de gemeenteraad. Als kleine partij is het volgens Boelema een extra uitdaging om zichtbaar te zijn voor de bevolking: 'Dit doen we onder andere al door regelmatig in de stad aanwezig te zijn. Maar we voeren ook een actief media-beleid. De momenten hiervoor moeten we zorgvuldig kiezen, de media worden al overspoeld met persberichten. Met de lokale pers onderhoud ik goede contacten. Zij weten ons te vinden en ik weet hen te vinden.'

Voor publiciteit werken we ook steeds meer samen met partners in de stad. Zo organiseren we samen met de BNA (Bond Nederlandse Architecten) en het GebouwF (lokale architectuurcentrum) een architectuurdebat. Doel van deze bijeenkomsten is de aandacht voor architectuur, stedenbouw, historisch erfgoed, landschapsarchitectuur en vormgeving van de openbare ruimte in Breda te vergroten bij een zo breed mogelijk publiek.'

ONLINE CAMPAIGNING

De partij van Boelema zet ook in op *online campaigning*: 'Wij proberen in de toekomst in te zetten op de *social net-*

works, waarbij we mensen proberen te motiveren om ons via online berichtgeving te blijven volgen en anderen erin te betrekken. Het gaat dan om Hyves, Facebook en YouTube met videoblogs.'

De campagne van D66 Breda was volgens Boelema voor de gemeenteraadsverkiezingen van 2006 nog vrij traditioneel: 'We hebben folders verspreid, gingen de stad in en adverteerden op de kabelkrant.' Voor de komende gemeenteraadsverkiezingen gaat de partij binnenkort met haar leden om de tafel zitten. 'De strategie hiervan is dus nog niet bekend. Wel gaan we voor de Europese verkiezingen van 4 juni aanstaande een experiment doen met canvassen: we gaan in Breda een aantal dagen voor de verkiezingen met ongeveer acht vrijwilligers langs de deuren om met mensen in gesprek te raken over die verkiezingen, over onze partij en standpunten van onze partij. Het is wel een erg arbeidsintensieve manier van campagne voeren, maar wie weet levert het wat op. Na afloop evalueren we deze actie. Als dit goed bevalt, gaan we deze campagnetechniek misschien ook voor de gemeenteraadsverkiezingen van volgend jaar gebruiken!'

Canvassen is een manier van campagne voeren, die vanuit de Verenigde Staten is komen overwaaien. Iemand die hiermee al veel ervaring heeft, is Kirsten Verdel. Na haar studie bestuurskunde zat ze tot 2006 in het afdelingsbestuur van de PvdA in Rotterdam. Dat jaar vroeg Peter van Heemst haar om campagneleider te worden en hem als lijsttrekker van de PvdA in Rotterdam te ondersteunen. Verdel: 'Dat was een zeer leerzame tijd. Peter van Heemst moest eerst zien te winnen van concurrenten binnen de eigen partij. We zijn persoonlijk bij leden op bezoek gegaan en we hebben veel mensen gebeld om op Van Heemst te stemmen. Daarna moesten we ook de andere partijen verslaan. Een zware opgave, ook omdat Leefbaar Rotterdam een grote concurrent was. Maar uiteindelijk hebben we gewonnen!'

OBAMA

Het laatste half jaar van de Amerikaanse verkiezingsstrijd heeft Verdel deel uitgemaakt van het landelijke campagne-team van Barack Obama. 'Ik hield me bezig met het zogeheten Rapid Response, ofwel: hoe konden we het beste reageren op hetgeen onze republikeinse tegenstanders over Obama naar buiten brachten', legt Verdel uit. 'Als bijvoorbeeld van Obama werd gezegd dat hij onbetrouwbaar zou

zijn omdat hij banden zou hebben met terroristen, moesten we direct ingrijpen. Hierop kon je anticiperen. Je moest jezelf continu afvragen: wat zal de concurrent als wapen in de strijd kunnen gooien op dit moment, en wat gooien wij in antwoord daarop in de strijd?' Daarnaast is Verdel zo'n drie maanden bezig geweest met opposition research – het onderzoek naar de tegenstander – en met de campagne-strategie, training van campagnemedewerkers en debatvaardigheden. Hoewel Obama goed overkomt op televisie, komt dit volgens Verdel vooral omdat hij goed kan voorlezen vanaf het scherm: 'Zodra hij iets uit het hoofd moet doen, een debat of een speech, dan komt hij in de problemen. Niet voor niets werden in de VS de stiltes in zijn betogen tijdens een debat op de korrel genomen door satirische tv-programma's. Daarom heeft hij zich erg goed moeten voorbereiden op de debatten.'

Verdel kwam in de VS opnieuw in aanraking met canvassen, iets waarmee ze eerder al in Rotterdam ervaring had opgedaan: 'Bij de campagne in de VS heb ik gezien dat het canvassen echt werkt. Als kiezer stem je eerder op iemand die je goed kent.' Verdel is dan ook een groot voorstander van een persoonlijke benadering van de kiezer. Canvassen past hier prima bij. Toch wordt deze methode nog niet op grote schaal toegepast. Verdel: 'De stap voor mensen om langs de deuren te gaan is vaak moeilijk, vooral in Nederland. Veel mensen zijn huiverig voor Amerikaanse toestanden. Maar als je eenmaal aan het canvassen bent, kun je in korte tijd nieuwe vrijwilligers vinden die zich ook willen inzetten voor de partij. Dat hebben resultaten in de VS en in Rotterdam laten zien.'

MEDIATRaining

Als ze kijkt naar het functioneren van veel gemeentelijke lokale politieke partijen en politici in de media, is er volgens Verdel nog een wereld te winnen. Bijvoorbeeld als het gaat om gebruik van internet: 'Begin als politicus alleen aan een eigen website als je zeker weet wat je wilt. Een goed netwerk speelt hierbij een cruciale rol. Als je al veel mensen en journalisten kent, zullen ze eerder geneigd zijn op je website te kijken. Maar als je een vrij onbekend raadslid bent en je kent maar weinig mensen, heeft het geen zin om veel energie te steken in de site. De verhouding tussen tijdsinzet om een blog te schrijven en het resultaat van drie hits per dag is dan zoek.' Verdel ergert zich ook aan politici die niet goed overkomen op tv: 'En dat terwijl door een paar keer oefenen of

DE VRIJE APELDOORNER

Partijen en politici proberen van alles om de aandacht van de media te vangen. Boelema zegt hierover: je moet je momenten kiezen. De vraag is op welke manier je dan wel media-aandacht krijgt. Dat is precies wat Werner Ludwig, fractievoorzitter van de VVD in Apeldoorn, voor ogen had met zijn campagne in 2006 onder de naam De vrije Apeldoorner.

'We hebben steeds meer zwevende kiezers in Nederland. Mensen hebben vaak een vooropgezet beeld van de politieke partijen die meedoen aan de verkiezingen. Dat was voor ons de reden om voor de verkiezingen van 2006 met een actie te komen. Een actie die enorme aandacht kreeg', aldus Ludwig. 'We adverteerden vanaf begin januari 2006 in de krant en op borden langs de weg, onder de naam De vrije Apeldoorner, zonder bekend te maken wie we waren: de VVD. We prikkelden de burger met acht vragen over issues die speelden in Apeldoorn. Daaraan hadden we de website van 'De vrije Apeldoorner' gekoppeld. Op deze website werden bezoekers in de gelegenheid gesteld te reageren op de acht vragen. Het aantal reacties was overweldigend. Uiteindelijk hebben honderden mensen een reactie achtergelaten.'

De actie 'De vrije Apeldoorner' liep zo goed, dat het de regionale pers haalde. Ludwig: 'In de Stentor, het dagblad van de regio Apeldoorn, stond al snel een bericht van een journalist, die dacht te weten wie er achter de website zat: de gemeente. Deze zou thema's van debatten voor de raadsverkiezingen willen verzamelen. Later volgden meer berichten, zowel in de Stentor als in andere media in Apeldoorn. Ze zijn er gigantisch ingetuid! Niemand dacht dat wij als VVD achter deze actie zaten.'

Uiteindelijk maakte 'De vrije Apeldoorner' zich drie weken voor de verkiezingen bekend. Ludwig: 'Een oude, wijze man presenteerde zich in het Stadhuis met de woorden: "Ik ben de vrije Apeldoorner, ik stem VVD!"' Of deze actie daadwerkelijk zetels heeft opgeleverd, is nooit precies uitgezocht, maar 'afgaand op de reacties op het forum destijds, heeft het zeker effect gehad op het aantal uitgebrachte stemmen', denkt Ludwig.

een mediatraining het beeld al 180 graden anders kan zijn! Een tv-journalist heeft niks aan een slechte presentatie op tv. Daardoor krijgt iemand sowieso minder media-aandacht, een gemiste kans.'

Ook het verspreiden van persberichten mag van haar wat meer gedoseerd: 'Partijen werken met persberichten. Maar wat is de nieuwwaarde daarvan? Uiteindelijk komen deze berichten bij de media op de grote hoop terecht. Wat vaak beter werkt, is journalisten bellen. Dan raakt de journalist bekend met de persoon en het verhaal. Meestal zegt een journalist: stuur maar een persbericht, maar als daarover eerder is gebeld, valt het persbericht eerder op. Ik ben dus niet alleen voorstander van een persoonlijke benadering van de kiezer, maar ook van de pers.' ❏

HET AANBOD AAN AKTETASSEN, ATTACHEKOFFERS, DOKTERSTASSEN EN PILOTEN-KOFFERS IS INDRUKWEKKEND. HET ZIJN COMPLETE OPBERGSYSTEMEN, MET HANDIGE RITSVAKJES EN HAAKJES VOOR SLEUTELBOSSEN. TOCH BLIJKEN VOOR HET VERVOEREN VAN DE STAPELS PAPIER DE PLASTIC BOODSCHAPPENTASSEN VAN TWINTIG EUROCENT EN (ECO) LINNEN TASJES VAN EEN PAAR EURO ZEER IN TREK. RAAD SELECTEERDE EEN AANTAL TASSEN VOOR U!

LOSSE TASJES OF ÉÉN TAS?

TASJES VAN DE SUPERMARKT

In de gemiddelde supermarkt zijn verschillende soorten zakjes en tasjes verkrijgbaar. Dat zijn de kleine, doorzichtige groenten- en fruitzakjes, een simpele plastic tas voor boodschappen en een wat luxere en dan ook stevigere tas voor de melk-pakken en frisdrank. Het feit dat u die laatste twee tassen altijd vergeet mee te nemen voordat u boodschappen gaat doen, werkt vanaf nu in uw voordeel. Het is juist fijn dat u ze elke keer opnieuw koopt. Voor raadsleden is het namelijk erg handig om thuis een voorraadje van dit soort tassen te hebben. Wij raden u aan om af en toe een uitstapje te maken naar een andere dan uw vaste supermarkt en ook de tasjes van speciale actie- of feestweken goed te bewaren. Zo werkt u aan een diverse tasjescollectie waar altijd wel wat bij zit voor uw stijl op dat moment.

POSTMANBAG

Wat de postmanbag uiterst geschikt maakt voor raadsleden is dat u hem ongegeneerd vol kunt doen met al uw stapels papier. Bij een beetje grote tassen van dit soort lijkt het wel alsof er geen eind komt aan de ruimte. Meestal zijn dit soort tassen ook nog behoorlijk stevig. Het voordeel van een postmanbag is meteen ook het nadeel. In een tas die bestaat uit één groot vak loopt u het risico om binnen een mum van tijd veel kwijt te zijn. Sleutels, pennen, leesbrilletjes, zakdoekjes, noem maar op. Alles wat klein is gaat in vervelende hoekjes zitten. Wij raden het gebruik van een postmanbag dan ook aan in combinatie met een kleinere tasje voor het fijne materiaal. Het uitzoeken van een tas is zeer persoonlijk, maar voor wat inspiratie raden wij u aan een kijkje te nemen op www.freitag.ch.

FIETSTASSEN

Het grote nadeel van allerlei losse tassen is dat ze op de fiets vrijwel niet zonder gevaar voor eigen leven vervoerbaar zijn. Onder de snelbinders glijden ze vandaan, aan het stuur komen ze akelig dicht bij de spaken. Een fietstas is dan gemakkelijker, tenminste als u die ook in een handomdraai van uw rijwiel af kunt halen om hem mee naar binnen te nemen. Als deze tassen ooit al een suf imago hadden, zijn die tijden wel voorbij. Tassen om aan een fiets te hangen zijn er in alle soorten en maten en met allerlei leuke dessins. Voor een extra sterk gevoel van vaderlandse trots raden wij een stevige tas met een opdruk van Delfts Blauw aan. Delfts Blauw is tegenwoordig ook helemaal hip! Deze tas heeft een inhoud van zestien liter en kunt u aan uw fiets hangen.

Prijs: € 34,50 (exclusief verzendkosten)
www.hollandsouvenirshop.nl

LINNEN TASJES

Tassen van linnen zitten in een hogere prijs categorie dan de tassen van de supermarkt, maar voor die meerprijs bieden ze twee belangrijke voordelen. Allereerst zijn deze tassen ontworpen voor het vervoeren van papier, in plaats van kroppen sla. De tasjes waar we het hier over hebben worden voornamelijk verkocht door bibliotheken, universiteiten en boekhandels om papierwerk in mee te nemen. U krijgt ze trouwens ook gratis mee op de informatiemarkten van raadsledencongressen. Vergeleken met de tasjes van de supermarkt zijn deze linnen tassen dus een stuk steviger. Maar minstens net zo belangrijk: het gebruik hiervan geeft u een intellectuele uitstraling. Wie is er niet onder de indruk als hij of zij iemand ziet lopen met een duidelijk intensief gebruikte tas van een intellectuele instelling? En dan bent u ook nog milieubewust bezig!

CHIQUÉ TAS

Wie gaat voor een verfijndere en luxere tas dan de oude schooltas en de postmanbag, moet kiezen. Wil zij een tas die klasse of degelijkheid uitstraalt? Voor dat eerste raden we een klassieke lederen tas aan. Op www.bestbags.nl vindt u een goed overzicht met daarbij duidelijke foto's van allerlei verschillende soorten lederen tassen. Wie gaat voor degelijkheid komt uit bij een merk zoals Samsonite. Dit merk heeft een hele lijn met zakelijke tassen die handig en sterk zijn. U vindt een online winkel op www.samsonite.com.

SCHOOLTAS

Wie niet heel erg trendgevoelig is en geen zin heeft om geld uit te geven aan een nieuwe gedegen tas, kan vast wel een oude schooltas van zolder toveren. Vooral de tassen die de brugklassertest glansrijk hebben doorstaan zijn interessant voor raadsleden. Wij raden u aan wel te controleren of er geen oude boterhammen meer in een afgelegen zijvak zitten en of de tas niet is bewerkt met schuttingtaal of gênante tekeningetjes. Mensen die hun oude schooltas eerst een paar dagen aan een vlag hebben gehangen en hem vervolgens ritueel hebben verbrand, kunnen uitwijken naar de kringloopwinkel. Dit is ook een optie voor raadsleden die het idee om de zolder op te gaan wat minder aantrekkelijk vinden dan vijf euro betalen voor een tas die zo af te halen is.

RAADSLEDEN WORDEN NIET GEBOREN, ZE WORDEN GEMAAKT. IS POLITIEK UW LIEVELINGSONDERWERP OP FEESTJES? HEBT U OVERAL EEN MENING OVER EN OVERTUIGT U ANDEREN GRAAG? DENKT U TE WETEN HOE HET ANDERS EN BETER KAN? HEBT U EEN VISIE OP DE SAMENLEVING? BENT U EIGENLIJK AL ACTIEF BEZIG, BIJVOORBEELD MET VRIJWILLIGERSWERK? DAN ZOU U ZOMAAR HET AANKOMEND POLITIEK TALENT KUNNEN ZIJN. HIERBIJ TIEN STAPPEN DIE U KUNNEN HELPEN OP UW WEG NAAR HET RAADSLIDMAATSCHAP.

Raadslid in tien stappen

1 Word actief lid van een politieke partij of begin een partij

Om raadslid te worden moet u lid zijn van een politieke partij. Bent u nog geen lid, zoek dan een partij die bij u en uw ideeën past en word lid. Bent u al lid van een partij: laat dan uw gezicht zien. Ga naar de ledenvergadering en laat u verleiden om te helpen met het organiseren van politieke avonden of met het voeren van campagne. Kunt u niet vinden wat u zoekt binnen de bestaande partijen, dan is een eigen partij beginnen een mogelijkheid. Besef wel dat hierbij veel komt kijken.

Besmet met het politieke virus? Verdiept u zich dan eens in de mogelijkheden van lidmaatschappen van werkgroepen of om in het lokale bestuur van uw partij deel te nemen. Bestudeer de voorwaarden waaronder u zich kandidaat kunt stellen. Veel partijen hebben de regel dat kandidaten minstens een half jaar of een jaar lid moeten zijn voordat zij zich kandidaat mogen stellen als gemeenteraadslid. Uitzonderingen op deze regels zijn mogelijk, maar dat moet goed worden beargumenteerd.

2 Weet wat er lokaal speelt

Voor een lokale politicus is maatschappelijke betrokkenheid een must. Zorg dat u op de hoogte bent van wat er speelt in uw gemeente. Kennis is macht. Lokale kranten lezen en lokale televisie kijken zijn verplichte kost, maar vergeet ook niet met uw mede-inwoners te praten. Als raadsleden van uw gemeente een weblog bijhouden lees deze dan. Dat is de beste introductie in de gemeentepolitiek. Is uw interesse echt ontwaakt? Abonneer u dan op de raadsstukken of lees deze via de website van de gemeente. Hier moet u zeker

aan het begin de tijd voor nemen, want het kan soms taaie kost zijn. Aan de andere kant: vergeet niet dat toen u aan uw nieuwe baan begon u op uw eerste werkdag waarschijnlijk ook dacht: 'Waar ben ik beland? Hoe leer ik hier de weg kennen?'. Voor politiek jargon, formele procedures en kennis van dossiers geldt hetzelfde. Tijd en ervaring doen wonderen.

3 Stap het gemeentehuis in

Wanneer u ambities hebt een rol te spelen in het lokale bestuur, woon dan fractie- en gemeenteraadsvergaderingen bij en leer van binnenuit hoe politiek wordt bedreven. De omgang en cultuur, die in elke gemeente anders is, leert u alleen kennen door hieraan deel te nemen, aanwezig te zijn en goed op te letten. In sommige gemeenten is het mogelijk om u als burgerraadslid aan te sluiten bij een fractie. Ga mee naar commissie- en raadsvergaderingen en proef de sfeer. Praat met raadsleden en oud-raadsleden. Vooral oud-raadsleden kunnen goede tips geven. Waar burgerraadslidmaatschap niet mogelijk is, kunt u natuurlijk altijd als burger inspreken over een onderwerp dat in de commissie of in de raadsvergadering op de agenda staat.

4 Ontwikkel politieke vaardigheden

Vanaf de publieke tribune kan een raadsvergadering heel boeiend zijn en kunt u goed analyseren wat zich afspeelt. Tip: deel uw analyse met een raadslid die tijdens de vergadering een actieve rol heeft ingenomen. Merkt u dat u helemaal opgaat in een debat, dan is politiek u op het lijf geschreven. De techniek van debatteren is een vaardigheid die u kunt trainen. De meeste partijen geven veel aandacht

aan het ontwikkelen van vaardigheden, zoals presenteren in het openbaar, en omgaan met de media. Dit is een goede tijdsinvestering, want goed debatteren is het halve werk. Bent u bezig met het trainen van politieke vaardigheden, gebruik de technieken dan ook in uw dagelijks leven: stel kritische vragen aan anderen en aan uzelf. Verleid uzelf om uw mening scherp te verwoorden. Een andere gouden tip: kijk goed naar ervaren politici. Ook van hen kunt u veel leren.

5 Investeer in uw netwerk

Niet alleen wat u kunt en wat u weet is belangrijk, in de politiek is ook wie u kent van cruciaal belang. Uw netwerk buiten de politiek kan u zelfs extra aantrekkelijk maken voor uw partij en u een hogere plek op de kandidatenlijst opleveren. Maar ook het contact met raadsleden en andere mensen die actief zijn in de lokale politiek opent veel deuren. Om uw plannen te verwezenlijken moet u anderen meekrijgen. Mooie ideeën worden pas werkelijkheid als ze door een meerderheid worden gedragen. De politieke lobby is cruciaal voor politieke winst en goede contacten vergroten uw kans van slagen aanzienlijk. Start een eigen website, weblog of Hyves, zodat u dit netwerk tijdens de verkiezingscampagne goed kunt benutten.

6 Stel uzelf kandidaat

Als u al actief meedraait in de lokale politiek dan bestaat de kans dat u benaderd wordt door de kandidatencommissie. Gebeurt dat niet en hebt u wel de ambitie om raadslid te worden, meld uzelf dan aan, wees proactief. Tenslotte gaat het erom dat u het wilt. U hoeft niet te wachten totdat u gevraagd wordt. Nadat uw ambitie bekend is bij de kandidatencommissie, volgen er gesprekken. Deze commissie komt uiteindelijk met een advies voor de kandidatenlijst. Het bestuur komt vervolgens met een conceptkandidatenlijst. Om op de lijst te komen moet u minimaal achttien jaar zijn. Als u niet de Nederlandse nationaliteit hebt, moet u vijf jaar ononderbroken in Nederland wonen.

7 Verover een verkiesbare plek op de lijst

Het besluit of u zich uiteindelijk kandidaat mag stellen voor de raadsverkiezingen ligt in handen van de leden van de lokale afdeling. Zij stemmen in een zenuwslopende ledenvergadering over de definitieve kandidatenlijst. In deze vergadering wordt gestemd over wie op welke plaats komt. Staat u niet op de conceptkandidatenlijst, dan hebt u hier nog een kans om toch op de lijst te komen. De emmers met stembiljetten worden omgekeerd op tafel en de biljetten worden zorgvuldig geteld. De grote vraag voor u is: wordt het een verkiesbare plek of niet? Uiteindelijk komt het verlossende woord en wordt de definitieve kandidatenlijst vastgesteld. Staat u op een verkiesbare plek, dan heeft u genoeg reden om feest te vieren. De verkiezingscampagne kan nu echt losbarsten. Wanneer u laag op de lijst staat en toch graag in

de gemeenteraad wilt, dan zult u een voorkeurscampagne moeten beginnen. Krijgt u op de verkiezingsdag genoeg voorkeurstemmen, dan bemachtigt u alsnog een plek in de raad.

8 Campagne voeren

Zodra de kandidatenlijst bekend is en de raadsverkiezingen dichterbij komen, is een goede campagne noodzakelijk. Om zo veel mogelijk zetels te krijgen voor uw partij en voorkeurszetels voor uzelf, moet u de inwoners overtuigen van het partijprogramma en waarom u de juiste kandidaat bent om hen te vertegenwoordigen in de raad. In campagnetijd is creativiteit troef. U zult u zich op vele manieren kunnen profileren: van posters plakken tot op de markt staan, debatten aflopen en ludieke acties bedenken. Benut hierbij ook het internet en andere vormen van media.

9 Overleef de verkiezingen

Op de verkiezingsdag is de spanning te snijden. De resultaten komen na lang wachten binnen en dan wordt bekend of het u gelukt is. U bent gekozen in de gemeenteraad. De campagne wordt ontkurkt en de eerste foto van de nieuw gekozen raad genomen. Als het antecedentenonderzoek niets verdachts oplevert, staat niets u meer in de weg. In de eerstvolgende officiële raadsvergadering wordt u beëdigd. Nadat u uw belofte of eed hebt afgelegd bent u formeel raadslid.

10 Een goed begin is het halve werk

Nadat u bent beëdigd, is het tijd voor een goede introductie. De griffier van uw gemeente en uw politieke partij, bieden u ongetwijfeld een mooi introductieprogramma aan. Maak hier gebruik van. Mocht dat niet het geval zijn, wees hierbij ook proactief en vraag om informatie. De eerste weken worden in een hoog tempo belangrijke besluiten genomen. Welke partijen komen in de coalitie? Binnen uw fractie: wie wordt fractievoorzitter en vice-fractievoorzitter. Welk raadslid krijgt welke onderwerpen toebedeeld? Bereid u goed voor op deze vragen en bij twijfel: las een denkpaauze in. Bij al deze beslissingen is het belangrijk dat u dichtbij uzelf blijft.

Succes!

WILT U MÉÉR WETEN?

Voor meer informatie neemt u contact op met de griffier van uw gemeente of met de partij waarin u geïnteresseerd bent. **Let op:** politieke partijen verschillen wel in hun werkwijze. Gebruik deze lijst als handvat en onderzoek goed hoe de partij waarvoor u raadslid wilt zijn, kandidaten voor de gemeenteraadsverkiezingen werft.

INTERNET IS EEN COMMUNICATIEMIDDEL WAARVAN POLITICI STEEDS MEER GEBRUIK-MAKEN. EEN BEETJE BEKEND RAADSLID KAN NIET MEER ZONDER HET INTERNET ALS COMMUNICATIEMIDDEL. HET GEBRUIK VAN INTERNET VERBETERT DE COMMUNICATIE MET DE BURGER, MAAR OOK MET DE MEDIA. RAAD HEEFT EEN AANTAL VEELGEBRUIKTE MOGELIJKHEDEN OP EEN RIJTJE GEZET. VOOR ALLE GEVALLEN GELDT ECHTER DAT ALS JE EENMAAL HET MEDIUM INTERNET GEBRUIKT, HET ACTUALISEREN EN BEHEREN HEEL BELANGRIJK IS.

Raadsleden op het internet

■ Maak een eigen website

Mensen kunnen je op deze manier direct vinden met behulp van de zoekmachines. Iedereen kan lezen wie je bent, wat je doet, waar je voor staat en kan desgewenst direct contact opnemen. De meeste landelijke politici hebben een eigen website, maar ook veel raadsleden ventileren hun mening via hun eigen website.

■ Schrijf je in bij LinkedIn

LinkedIn maakt het mogelijk het netwerk flink uit te breiden en anderen te laten profiteren van jouw netwerk. Nadat je

een account hebt aangemaakt, plaats je op LinkedIn jouw werkervaring, als een soort cv. Een ander voordeel voor een raadslid is dat deze netwerksite de mogelijkheid biedt zogeheten communities op te zetten rond specifieke onderwerpen, waarna online verschillende visies over dat interessegebied kunnen worden uitgewisseld met andere geïnteresseerden.

■ Beheer een eigen weblog

Auteurs, ook wel bloggers genoemd, houden een logboek met informatie bij, die zij willen delen met de bezoekers van hun weblogs. Dit kan gaan om tekst, foto's (een fotoblog), video (vlog) of audio (podcast). Lezers van weblogs kunnen reacties achterlaten bij een gemaakt bericht, wat weer input kan zijn voor ideeën of standpunten voor het raadswerk. Het gebruik van een weblog maakt het mogelijk direct je mening te geven over een kwestie. Dit kan bijzonder interessant zijn voor journalisten.

■ Sinds enkele jaren bestaat het fenomeen microbloggen, waarvan Twitter de meest bekende variant is.

Hierop kunnen mensen korte berichten achterlaten, over datgene wat speelt of waarmee ze bezig zijn. Steeds meer politici zitten op Twitter. Door het gebruik van Twitter ziet een journalist of burger bijvoorbeeld bij welke bijeenkomsten je bent en wat je bezighoudt. Andere Twitteraars kunnen hierop reageren.

■ Als (toekomstig) gemeenteraadslid kun je met je eigen Hyve-pagina proberen zo veel mogelijk vrienden aan je te binden

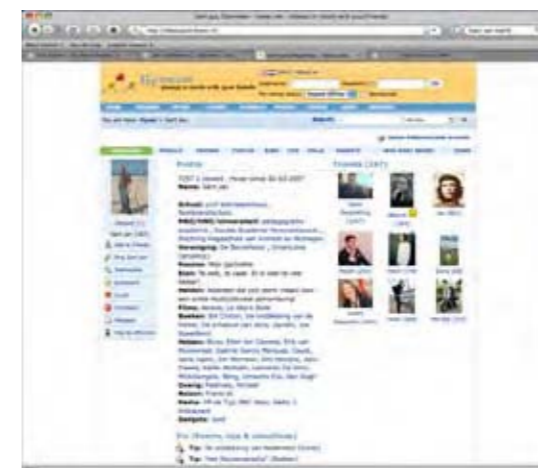
Hyves is een profielensite, waarnaar je gegevens van jezelf kunt uploaden, zoals interesses en foto's. Als Hyver kun je mensen toevoegen aan je netwerk. Mensen zijn in dat geval lid van je 'Hyve'. Veel politieke partijen hebben een eigen

Renee Teunissen (VVD Zevenaar) heeft een actieve website met onder meer een blog. Renee is ook actief op o.a. LinkedIn en Hyves.

Marije van den Berg (PvdA Leiden) was het eerste bloggende raadslid en is zeer actief op Twitter

Gert-Jan Kleinpaste (GroenLinks, Apeldoorn) is een actieve Hyver en is regelmatig op fora en in communities te vinden.

INTERESSANTE WEBSITES

- www.hyves.nl
- www.linkedin.com
- www.facebook.com
- www.twitter.com
- www.youtube.com
- www.wieowie.nl
- www.skype.nl
- messenger.live.com

Hyve-pagina, het is dus niet alleen te gebruiken als privé-persoon. Hyves kent ruim zeven miljoen leden.

■ Gebruik Skype als communicatiemiddel

Skype is een Voice over IP-programma waarmee men over het internet kan telefoneren. Het voordeel van Skype is dat je met andere skype-gebruikers in principe gratis belt via je pc. Wel moet je een koptelefoon aansluiten met een microfoon. Deze koptelefoons zijn in veel electronicawinkels verkrijgbaar. Skype wordt ook steeds meer gebruikt in combinatie met een eigen website, en andere internetsites. Op de eigen website of weblog, bestaat naast de mogelijkheid een raadslid te mailen of te bellen, namelijk steeds vaker de mogelijkheid iemand te skypen.

■ Gebruik Windows Live Messenger om in contact te komen met de achterban

Windows Live Messenger is een persoonlijke manier om online contact te hebben met anderen. Mensen worden toegevoegd aan een messenger met wederzijds instemmen, op basis van je e-mailadres. Op deze manier wordt het contact met de achterban persoonlijker en beter. Overigens bestaan er meerdere varianten op Windows Live Messenger, zoals Yahoo! Messenger, maar Windows Live Messenger is het meest gebruikt. ☑

Gebruikte bron: Wikipedia

HENK BRAUER IS AL ZO'N TWINTIG JAAR ACTIEF ALS RAADSLID. IN EERSTE INSTANTIE VOOR DE GEMEENTE BELFELD, MAAR SINDS DE SAMENVOEGING MET VENLO IN 2001 VOOR DE GEMEENTE VENLO. ALS RAADSLID OP DE GRENS VOOR DE LOKALEDEMOCRATEN MAAKT HIJ ZICH ONDER ANDERE STERK VOOR MEER SAMENWERKING MET DE DUITSE BUURGEMEENTEN. 'HET HEEFT WEL IETS SPANNENDS, OM OP DE GRENS TE WONEN.'

Raadslid op de grens: Henk Brauer

Het heeft wel iets spannends om op de grens te wonen

PERSOONLIJK PASPOORT

Naam : Henk Brauer
 Leeftijd : 55 jaar
 Burgelijke staat : gehuwd
 Gemeente : Venlo
 Politieke partij : LokaleDemocraten
 Raadslid sinds : 1990

Gemiddelde tijdsbesteding aan raadswerk:
 15 tot 20 uur per week

Burgemeester Hubert Bruls (met toeter) en Henk Brauer (met vlag) bij startceremonie van de toertocht 'Borderline' in 2008.

Eén van de grote liefdes van Henk Brauer, voorzitter van de zes zetels tellende fractie van de LokaleDemocraten in Venlo, is het maken van toertochtsjes met zijn oldtimer, een MG TD '52, in het grensgebied met Duitsland bij Venlo. Eenmaal per jaar organiseert hij met enkele anderen de toertocht 'Borderline&Grenzfahrt', meestal in de zomer: 'Tijdens deze tocht rijden we door zowel Noord-Limburg als door het Duitse Niederrhein-gebied. Het is echt prachtig om door deze regio te toeren. Vorig jaar zijn we gestart bij Tagungszentrum Schloss Krickenbeck, twee kilometer van de grens bij Venlo. Ik vind het vooral spannend, als je de grens overgaat. Je merkt dat je een ander land binnengaat. De regels en taal zijn anders.' Historisch gezien heeft deze regio volgens Brauer een sterke band: 'Vóór de Tweede Wereldoorlog bestond de grens met Duitsland hier eigenlijk niet echt: veel mensen uit de regio werkten, gingen stappen en trouwden aan de andere kant van de grens.'

Samen met anderen richtte Henk Brauer twintig jaar geleden de Belfeldse Democraten op. Brauer: 'Als verenigingsman wilde ik me sterk maken voor ondermeer een goede sporthal in Belfeld. De gemeente gaf prioriteit aan andere zaken. Daarop richtten we de Belfeldse Democraten op. En niet zonder succes: we behaalden dertig procent van de stemmen. Ondanks onze grote winst, zijn we toen toch de oppositie ingegaan, omdat we tegen het overmachtige meerderheidsblok van de andere partijen toch weinig verandering konden verwachten. Bij de volgende verkiezingen kregen we nog meer stemmen en gingen we wel het college in. Die jaren bereikten we wel veel en werd ook de sporthal gerealiseerd. Verder kregen we het voor elkaar dat een fabriek in het centrum van Belfeld werd verplaatst naar een industrieterrein.' In het dagelijkse leven werkt Brauer bij de afdeling research & development van printerbedrijf Océ Technologies. In de periode dat hij gemeenteraadslid is, heeft Brauer onder andere de samenvoeging met Venlo meegemaakt: 'Tegelen, Belfeld, Blerick en Venlo kwamen in 2001 bij elkaar. Voor ons was de keuze: gaan we door, en willen we in de Venlose raad opkomen voor de belangen van kleine kernen en wijken? Hierop hebben we besloten met de plaatselijke Democraten uit Tegelen en Blerick samen te werken als een fractie onder de naam LokaleDemocraten. Volgens ons is er te veel aandacht voor de centrumstad zelf, en te weinig voor de kernen, wijken en grensoverschrijdende samenwerking.'

AMBITIES VAN DE STAD

Venlo is een ambitieuze stad. In het plan Venlo 2030, resultaat van een enquête onder de bevolking in 2004, worden speerpunten voor de toekomst genoemd. Venlo heeft een Euregionale ligging tussen de Randstad en het Duitse Ruhrgebied. De stad zou als Europese proeftuin kunnen fungeren in het kader van Europese integratie, zowel bestuurlijk, economisch als innovatief grensoverschrijdend. Tegelijkertijd kent Venlo enkele bedreigingen als het gaat om een sterke positie in de regio. Eén daarvan is de concurrentie van andere regio's, zoals op het gebied van bedrijvigheid en onderwijs, van regio's als Maastricht-Hasselt-Aken-Luik, Arnhem-Nijmegen, Brabantstad en het Ruhrgebied. Brauer:

'Volgens ons is er te veel aandacht voor de centrumstad zelf, en te weinig voor de kernen, wijken en grensoverschrijdende samenwerking'

'Juist daarom is de komst van een dependance van de universiteit van Maastricht, innovatieve bedrijvigheid en verdere bestuurlijke samenwerking met de Duitsers noodzakelijk.' Venlo heeft echter het nadeel dat het zich in een relatief 'laagbevolkte' regio in Nederland bevindt. 'In de omgeving van Venlo wonen naar verhouding weinig mensen. Daardoor ontvangt Venlo relatief weinig geld van de provincie en van het Rijk. In 2004 werd door ons nog maar net voorkomen dat Venlo uit het landelijke innovatiebeleid 'Pieken in de Delta' werd gehaald. Om allerlei plannen uit te voeren zijn de belastingen hier dan ook relatief hoog. Ik heb het idee dat die andere regio's veel meer bezig zijn de positie van de regio te versterken. We moeten ook meer doen, maar dan zie ik vooral kansen op Euregionaal gebied!'

BESTUURLIJKE SAMENWERKING

Jaarlijks vinden er verschillende werkbezoeken plaats vanuit de Venlose raad naar diverse Duitse overheden en omgekeerd. Brauer: 'Over een aantal zaken moet overlegd worden. Dan gaat het bijvoorbeeld over de genoemde grensoverschrijdende projecten, maar ook over gemeenschappelijke belangen. Op mijn voorstel gaat medio dit jaar de Commissie financiën, bestuur en veiligheid naar Mönchengladbach in het kader van de Euregio, maar ook gaan we naar onze partnerstad Krefeld en naar Düsseldorf voor een bezoek aan de Landestag van Nordrhein Westfalen. Op verschillende niveaus brengen we dus een bezoek aan de aangrenzende overheden: landelijk, regionaal en gemeentelijk. Dit geeft ons ook inzicht in belemmeringen, bijvoorbeeld op het gebied van regelgeving, en kansen om meer samen te werken.'

DRUGSOVERLAST

Als je in de landelijke media iets hoort over gemeenten op de grens, gaat het vooral over drugsoverlast. Ook Venlo heeft hier last van. 'Maar bij ons gaat het gelukkig niet om

‘De Duitse politie loopt regelmatig mee in de stad Venlo’

EUROPESE PROEFTUIN: VENLO ALS INNOVATIVE GREEN VALLEY

Het agrologistieke gebied van Greenport Venlo en het gebied Agrobusiness-Region Niederrhein, net over de grens, vormen samen het grootste tuinbouwgebied van Europa. In 2012 organiseert Venlo de Floriade. Brauer is van mening dat de samenwerking met Duitsland nog beter vorm kan krijgen: ‘Het is geen toeval dat juist deze grensregio de Floriade organiseert. Dit evenement kan samen met een innovatieve aanpak een extra impuls geven aan meer samenwerking en zo het idee van een Europese proeftuin nog meer kracht bij zetten.’ Om innovatie te bevorderen, krijgt Venlo binnenkort een dependance van de universiteit van Maastricht en de opleidingen ‘Global Supply Chain Management & Innovation’ en ‘Agrofood Management & Innovation’. ‘We zouden een soort ‘Innovative Green Valley’ kunnen worden met ondersteuning en subsidie vanuit Europa, en samenwerken met onder andere Niederrhein en Nordrhein/Westfalen’, aldus Brauer.

harddrugs, waar enkele andere Limburgse steden wel mee te maken hebben’, aldus Brauer. ‘Wij hebben vooral last door de softdrugs. In het verleden zorgde de softdrugs ook voor overlast in de Venlose binnenstad. De handel heeft door adequaat beleid zich nu grotendeels verplaatst naar de buitenranden van Venlo.’ Om de overlast vanwege de softdrugs aan te pakken werkt de gemeente samen met buurgemeenten en zijn er vaak overleggen tussen de betreffende driehoeken: burgemeester, hoofdofficier van Justitie en de korpschef van de Politie. Brauer: ‘De Duitse politie loopt regelmatig mee in de stad Venlo. Ook voeren de Duitse en Nederlandse politie grenscontroles uit. Er is veel samenwerking, maar die is helaas niet altijd even goed en flexibel afgestemd. Bij feestdagen gaan de inwoners van het grensgebied veel over de grens in het kader van recreatie en toerisme,

maar blijven de grenscontroles scherp. Dat geeft weer onnodig lange wachttijden en levert files op. Op dit gebied is er dus nog veel te winnen!’

GROEN

Enkele jaren geleden was Venlo de groenste stad van Europa. Volgens Brauer heeft het huidige gemeentebestuur dit onderwerp echter niet meer hoog op de agenda staan: ‘Als ik nu op sommige plekken het groenonderhoud ziet, heb ik toch het idee dat daarvoor minder aandacht is. De realisatie van groene grensoverschrijdende recreatieve en historische verbindingen zouden toch mooi gezamenlijk met de Duitsers opgepakt kunnen worden. Maar er is te veel ambitie op te veel andere gebieden: elke wethouder wil enkele gouden medailles behalen. En dat gaat ten koste van andere zaken. Dit strookt niet met onze stadsspreuk: Festina lente cauta fac omnia mente, ofwel: Haast je langzaam, doe alles met verstand.’

Op het gebied van groen is Venlo bezig met het grensoverschrijdende project VeNeTe. Henk Brauer houdt zich er persoonlijk ook mee bezig: ‘VeNeTe staat voor: Venlo, het Duitse Nettetal en Tegelen. Met dit project willen we graag de verbinding tussen deze gebieden versterken en dan vooral op het gebied van economie, recreatie en natuur. Het gebied dat hier ligt, is vrij groen en heeft ook veel pittoreske plekjes, cafeetjes enzovoorts. Het is ideaal voor een combinatie van natuur en recreatie en volgens de LokaleDemocraten zouden de plannen uitgebreid moeten worden. De aanleg van de A74, een snelweg die de snelwegen rond Venlo direct verbindt met het Duitse achterland, kan ook een extra economische impuls geven. Maar we hebben op dit moment één probleem: we wachten op minister Eurlings. Hij moet beslissen wanneer en waar de A74 wordt aangelegd. De snelwegen omklemmen en doorsnijden de gemeente. Zolang we niet weten wat hij van plan is, kunnen we niet verder met onze ideeën. Onze Duitse bureaus in Nettetal willen aan de slag met dit project. Maar wij kunnen nog niks. We hebben over de grens een Duitse krant, waarin regelmatig nieuws staat over het grensgebied. Daarin stond een tijd geleden een stukje over VeNeTe, met de vraag van de Duitsers: ‘Venlo, seit ihr noch da?’ ■

‘Festina lente cauta fac omnia mente, ofwel: Haast je langzaam, doe alles met verstand’

POLITIEKE PARTIJEN

Om raadslid te worden, moet u lid zijn van een politieke partij. Hoe lang u lid moet zijn om u als gemeenteraadslid kandidaat te kunnen stellen, verschilt per partij. Naast verdieping in de beginselen is het ook belangrijk om u te oriënteren op de werkwijze en cultuur binnen een politieke partij, zoals de wijze van stemrecht van individuele leden.

Hieronder staan de verschillende politieke partijen die in 2006 hebben deelgenomen aan de gemeenteraadsverkiezingen, gerangschikt op basis van de verkiezingsuitslag (Bron: Kiesraad). De lokale partijen hebben in 2006 gezamenlijk het grootste aantal stemmen behaald. Zij zijn apart in een kader vermeld. De Partij voor de Vrijheid en Trots op Nederland zijn toegevoegd, omdat deze hebben aangekondigd mee te doen met de gemeenteraadsverkiezingen in 2010.

LOKALE PARTIJEN

Er bestaat een breed en divers scala aan soorten lokale partijen. Het verschilt van 'one-issue'-partijen tot partijen die over allerlei onderwerpen een standpunt hebben. In 2006 was het percentage van het aantal uitgebrachte stemmen op lokale partijen 25,02%. Vergeleken met de andere politieke partijen was dit het hoogste percentage van de uitgebrachte stemmen.

Vereniging van Plaatselijke Politieke Groeperingen

Ongeveer 200 lokale politieke partijen zijn verenigd in de Vereniging van Plaatselijke Politieke Groeperingen (VPPG). De VPPG behartigt de belangen van lokale politieke partijen. Zie voor meer informatie www.vppg.nl.

PARTIJ VAN DE ARBEID (PVDA)
www.pvda.nl
www.lokaalbestuur.nl

SOCIALISTISCHE PARTIJ (SP)
www.sp.nl

LIJST PIM FORTUYN (LPF)
 De LPF is formeel landelijk in januari 2008 opgeheven. De gemeenteraadsfracties zullen echter hun ambtstermijn afmaken, die tot 2010 duurt.

CHRISTEN DEMOCRATISCH APPÈL (CDA)
www.cda.nl
www.cda-bestuurdersvereniging.nl

CHRISTENUNIE (CU)
www.christenunie.nl
www.christenunie.nl/nl/bestuurdersvereniging

PARTIJ VOOR DE VRIJHEID
www.pvv.nl

VOLKSPARTIJ VOOR VRIJHEID EN DEMOCRATIE (VVD)
www.vvd.nl
www.vvdbv.nl

DEMOCRATEN 66 (D66)
www.d66.nl

TROTS OP NEDERLAND
www.trotsopnederland.com

GROENLINKS
www.groenlinks.nl

STAATKUNDIG GEREFORMEERDE PARTIJ (SGP)
www.sgp.nl

WWW.RAAD2010.NL

Betrokken bij verkiezingen of straks verkiesbaar?

Lokale bestuurders opereren in een steeds veranderende maatschappij. Daarin staan burgers centraal. En gemeenten vervullen in toenemende mate een facilitaire rol. Om in een dergelijke context te functioneren dienen lokale bestuurders goed toegerust te worden op hun taak.

Wij verzorgen een compleet pakket opleidingen en trainingen om (kandidaat) raadsleden, (kandidaat)wethouders en raadsgriffiers te helpen bij de voorbereiding op de gemeenteraadsverkiezingen, en de

periode daarna. Bovendien organiseren we instructiebijeenkomsten voor ambtenaren die betrokken zijn bij de organisatie van de gemeenteraadsverkiezingen.

Wilt u meer informatie over het opleidingsprogramma voor raadsleden, wethouders en raadsgriffiers? Kijk dan op onze website www.bestuursacademie.nl (Verkiezingen 2010).

Samen bouwen aan het openbaar bestuur. Dat is onze opdracht. En de uitnodiging aan ú.